

GLASNIK

HRVATSKE DEMOKRATSKE ZAJEDNICE

FOTO R. SARADEN

Prvi opći sabor HDZ
dvorana »Lisinski«
24. i 25. veljače '90.

Bilten za članstvo, god. II, br. 7, veljača 1990.

REGISTRACIJA STRANAKA

NON-STOP 0-24 h

Registracija

Hoće li 5. veljače 1990. uistinu biti povijesan datum pokazat će naravno tek budućnost, no za sada ostaje podatak da su toga ponedjeljka u Zagrebu zakonski ubilježene (registrirane) političke stranke, među kojima i Hrvatska demokratska zajednica.

Na četvrtom katu elegantne »Zagrepčanke« republički sekretar za pravosuđe i upravu mr. Ivan Fumić podijelio je nazočnim predstavnicima hrvatskoga stranačkog mozaika dokumente o ubilježbi, i održao uvodni govor iz kojega navodimo nekoliko značajnijih odlomaka:

»Dosadašnja ustavna mogućnost formiranja partija bila je objektivno onemogućena zbog zakonskih praznina, koje smo izmjenom Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana otklonili. Ovo je omogućeno zahvaljujući demokratskim procesima u našoj Republici, pa i šire, i stavovima Saveza komunista Hrvatske. Na ovaj način, da se mogu formirati udruženja građana s političkim ciljevima, od načelnih opredjeljenja stvorili smo konkretne zakonske mogućnosti«...

...»Promjene koje sada vršimo u Saveznom ustavu kao i u Ustavu SRH osigurat će potpunu ravnopravnost građana pred zakonom i u izborima. Već najavljeni izbori, očito je, imat će znatno drugačiji značaj i rezultate od prošlih«.

Republički sekretar je u uvodnom govoru izrekao i stanovita upozorenja:

»Želja nam je da registrirajući političke organizacije vidimo pošteno nadmetanje kroz programe i ideje za dobrobit cijele Jugoslavije, a time i Hrvatske. Uvjeren sam da će djelovanje

Republika Hrvatska
**REPUBLIČKI SEKRETARIJAT
ZA PRAVOSUĐE I UPRAVU**
KLASA: BP/1-007-02/89-01/20
UMHRO: 514-04-02/4-90-9
Zagreb, 25.01.1990.

Republički sekretarijat za pravosuđe i upravu, po zahtjevu HRVATSKE DEMOKRATSKE ZAJEDNICE iz Zagreba, Saveza 16, sa upis u registar društvenih organizacija, na temelju člana 29. alineje 2. Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana ("Narodne novine SRH", broj 7/82, 5/85, 31/86 i 2/90), donosi

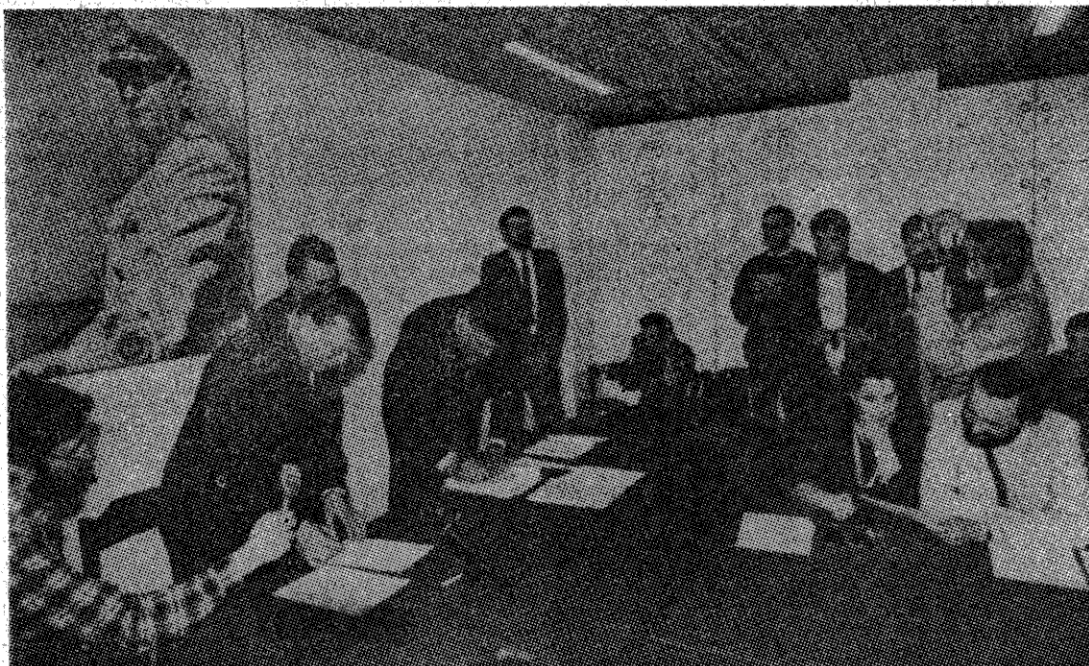
RJEŠENJE

1. Odobrava se upis HRVATSKE DEMOKRATSKE ZAJEDNICE sa sjedištem u Zagrebu, Saveza 16, u Registar društvenih organizacija Socijalističke Republike Hrvatske.

Upis je izvršen pod registarskim brojem 230, Knjiga III, dana 25. siječnja 1990. godine.

svih registriranih političkih organizacija biti u okviru ustavom i zakonima omeđenih granica, te da će pravo javnog djelovanja iskoristiti za jačanje pravne države, za jačanje demokratskih odnosa u društvu, za privrednu reformu, dakle za bolji, ljepši život svih nas, kako se uopće ne bi morale primijeniti i one odredbe Zakona o zabrani djelovanja političke organizacije«.

Tim je, dakle, načelno prekinut višedesetljetni politički monopol u Hrvatskoj. Njegove posljedice po gospodarski, društveni i uljudbeni razvoj naše domovine dobro su poznate. Tek ćemo vidjeti hoće li se deklarativno odreknuće od toga monopola pošteno provoditi i u praksi, a iznimnu prigodu za to pružiti će nam skori izbori. Do tada, uz zahvale na čestitkama, obećavamo da će HDZ zaista činiti sve što je u njezinoj moći za boljitak naše domovine Hrvatske.

Dodjela rješenja o registraciji strankama u SR Hrvatskoj

Insinuacija građanina Montilja

U Vašem cijenjenom listu od 4. veljače 1990. broj 979 — na strani 11 Mišo Montiljo iznosi neistine i dalekosežne insinuacije na moj račun i na račun osnivačke skupštine Hrvatske demokratske zajednice održane u Splitu 6. siječnja 1990. u velikoj Kongresnoj dvorani hotela »Marjan«.

Mišo Motiljo navodi istrgnutu i dolazno složenu rečenicu iz moga govora kako bi na tome gradio insinuacije i klevete.

»...Srbima i Židovima koji stalno vode kampanju protiv hrvatskoga naroda u inozemstvu...«, pa dalje veli: Ova me je izjava dr. Sime Đodana šokirala, podsjetivši me na slične izjave iz mračnog razdoblja okupacije i NDH kada je ubijeno 80 posto Židova s tog područja. I dalje: »U tom kontekstu moram reći da me boli činjenica da nitko u spomenutoj dvorani u Splitu nije reagirao na citirane riječi S. Đodana u kojima su napadnuti Židovi u cjelini.« Pa nastavlja: »...imamo pozitivan stav prema pluralizmu, ali osuđujemo antisemitizam...«

Građanin Montiljo dodaje da su Hrvatski Židovi znatno pridonijeli hrvatskoj glazbenoj kulturi itd.

Međutim, u svome govoru na osnivačkoj skupštini HDZ-a u Splitu ja nisam napao nijedan narod. Evo što sam rekao:

»Moram skrenuti pažnju pojedinim Srbima i pojedinim Židovima koji u inozemstvu stalno vode kampanju protiv hrvatskog naroda klevetajući ga i blećući, da hrvatski narod nije započeo drugi svjetski rat, da je drugi svjetski rat, prema interpretaciji Ko-

minterne, nastavak prvog svjetskog rata, a zna se tko je započeo prvi svjetski rat.« I to je bilo sve što se tiče napadnute izjave.

Prema tome, građanin Montiljo, nisam napao nikoga, nego sam samo iznio notorne činjenice o sprezi pojedinih Židova u inozemstvu s četnicima koji šire laži i klevete o hrvatskom narodu na najbrutalniji način tvrdeći da je hrvatski narod jedini genocidni narod na svijetu.

Nema tu ni govora o napadu na Židove u cjelini, nema govora o napadu na židovski narod. Jednostavno građanin Montiljo smislili ste podlost pa je podmetnuli meni.

Drago mi je što građanin Montiljo ima pozitivan stav prema pluralizmu. Međutim on traži antisemitizam tamo gdje ga nema. Naime, ta prilično šuplja i otrcana fraza danas je dva nešto znači kad se semitski narodi kolju međusobno. Naime, poznato je da su, pored ostalih, i Arapi i Židovi Semiti koji međusobno ratuju od 1948. i nanose velike nesreće jedni drugima, pa bi tu trebalo tražiti antisemitizam i krivce za tu tragediju.

Inače građanin Montiljo u znanstvenom smislu termin Semit ne predstavlja rasu, kako vi mislite, nego izražuje jedan etničko-povijesni i jezikoslovni pojam. Među semitske narode ubrajaju se: Arapi i od njih odcepljeni Etiopljani, Ahadani Mezopotamije (Asirci i Babilonci) Kanaanci (Feničani, Hebreji, Moabljani, Amonijani i drugi), kao i Armeni (Sirijci). Doprinos semitskih naroda općoj kulturi je poznat (abece-dno pismo, brodogradnja, pomorstvo, astronomija, matematika, kalendar i razne grane umjetnosti).

Pa na osnovu čega bi netko tko to zna mogao biti anti-semit!?

Građanin Montiljo vi me podsjećate na židovske žrtve u NDH, a zaboravljate da je NDH bila marionetska tvorovina i da je bila četverostruko okupirana: od Talijana i njihovih saveznika četnika, od Nijemaca i Cerkeza, da nije imala suverene volje i da hrvatski narod, pa ni ja, ne možemo odgovarati za događaje na tom okupatorskom i partizanskom vojištu. Moram reći zbog pijeteta spram naših Židova, da mi je žao svake židovske žrtve, ali vi građanin Montiljo zaboravljate da su i hrvatske žrtve žrtve, i da su bezbrojne, da nemaju spomenika, da im se ni za grobove od Foče do Celovca ne zna. Isto tako Vam napominjem, premda nerado, jer nevolim ugovinu sa žrtvama, da je više od polovice moje brojne obitelji pobijeno od strane Talijanskih okupatora i četnika tijekom drugog svjetskog rata i to na svojoj dje-dovini.

Podsjećate me da su hrvatski Židovi znatno doprinijeli hrvatskoj glazbenoj kulturi. Točno je da su Hrvati židovskog podrijetla mnogo doprinijeli hrvatskoj kulturi, gospodarstvu i politici, točno je i više od toga da su bili vrstni političari i vatreni Hrvati, a ima ih hvala Bogu i danas, samo ne znam da li se i Vi u njih svrstavate.

Nažalost bilo je i onih Hrvata židovskog podrijetla koji su kao državni odvjetnici (javni tužitelji) zdušno montirali političke procese hrvatskim studentima i intelektualcima iz uprave Matice hrvatske u doba hrvatskog proljeća, a i inače u cijelom poslijeratnom razdoblju. Ali mi smo im to oprostili jer su bili puka določna sredstva.

Dr. Sime Đodan

Cestitka

Neizmjereno sretni povodom registracije i legalizacije Vaše i naše stranke, vrući i vatreni pozdrav sa hrvatskoga juga, Vama i Središnjem odboru žele članovi Općinskoga odbora HDZ Imotski.

Jurica Situm
Cista Provo

Revolucionarna smo znanost

U vašem Biltenu za članstvo opazio sam visoku demokratičnost i humanost u djelovanju za dobrobit cjelokupne hrvatske zajednice, obazirući se na tradicije i iskustva od Starčevića i Radića do hrvatske ljevice. Ipak, dopustite da se osvrnem s nekoliko primjedbi na program i statut HDZ-a. Oba dokumenta nisu dovoljno koncizna. Ima nepotrebnih ponavljanja i nejasnih formulacija. Tako se u glavi VI. Programске deklaracije govori o pretvaranju »radničkog samoupravljanja ustvarnu (dioničku), a ne formalnu participaciju u upravljanju«. Pitanje je što se događa ako radnici i namještenici u poduzeću nemaju dionica? Pojedini članovi statuta su nedorečeni. Središnji odbor i Izvršni odbor rade po Poslovniku ali nema iskaza tko taj Poslovnik odobrava. Na te stvari morate jako pripaziti jer svaki politički protivnik pokušava diskvalificirati baš onu stranku koja ima najbolje izgleda na pobjedu. Tako ni HDZ neće štediti i što su izbori bliže više će biti insinuiranja, difamiranja, te podvala i spekulacija o navodnom razdoru i rasolu u HDZ-u. Već se sada kod vladajućih struktura osjeća nervoza i groznica izborne kampanje i strah od poraza što sigurno nije bez razloga. Tako me

ovih dana ne malo iznenadio frontalni napad tjednika »Danas«. Pomislio sam da se u redakciji dogodio neki novi narod. Sadržaj nekoliko članaka u spomenutom tjedniku Br. 413, koji dr. Tuđmana uspoređuju s Vukom Draškovićem, u najmanju su ruku neukusni i uvredljivi ne samo za dr. Tuđmana i HDZ nego za cijeli hrvatski narod. Ja vjerujem da će se »Danas«, koga imam kompletno od prvog broja, svojim skokom pred rudu nabiti na remitende.

Vuka Draškovića se ne može više uspoređivati ni s Dražom Mihajlovićem. Ljude koji prave ovakve usporedbe treba upozoriti da budu dosljedni i da na isti način govore o svim ljudima i narodima od Baltika do Crnog mora. Onda kao doktora Tuđmana i ljude u HDZ-u moraju tretirati i Vukla Havela, koji je također bio »porazen i odbačen od javnosti« u Praškom proljeću i kasnije i koji je praktično iz zatvora došao na čelo češoslovačke republike. U budućnosti jedina će istinski revolucionarna ostati samo znanost kao što je i od uvijek bila. HDZ-u želimo puno sreće, tj. pobjedu na izborima i naredni mandat za Hrvatski Sabor.

Mirko Prpić
Frankfurt,
SR Njemačka

»Homo jugoslavicus«

Možda ste već obaviješteni da je nedavno u Kopenhagenu održana Osnivačka skupština politički neutralne Hrvatske kulturne zajednice u Danskoj. Tom prilikom dosta govora bilo je i od HDZ, pa je dobar dio sudionika toga skupa na licu mjesta ispunio i pristupnice vašoj zajednici koje su vam vjero-

jatno u međuvremenu već prispjele.

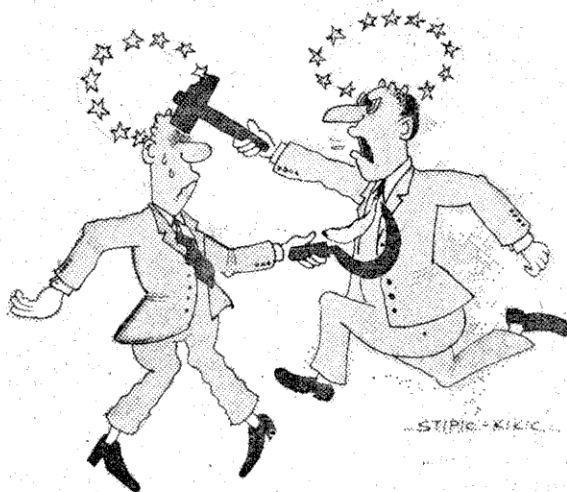
Obzirom na lošu informiranost našeg pučanstva ovdje u Danskoj o događajima u domovini (uz »START«, **po-vremeno** se može kupiti i »Danas«, dok listova »Politikine« kuće svakodnevno ima za bacanje), ugodno me iznenadila kvaliteta sadržaja i uređivačka profesionalnost vašega lista.

Još prije nekoliko mjeseci bezuspješno sam se pismom obratio glavnom i odgovornom uredniku tjednika »Danas« D. Vukov-Coliću no da današnjeg dana nitko iz tog lista nije se udostojao odgovoriti mi pa makar i sa psovkom. Također je interesantno

»istočni grijeh« u Hrvata još uvijek toliko jak i dominantan, da čak i takvi nesumnjivo sposobni i pametni ljudi poput gore navedenih, iz nekog neobjašnjivog (?) straha, u isti koš trpaju dokazan **četnički fašizam** Vuka Draškovića s opravdanim i demokratskim hrvatstvom HDZ-a. Iskreno se nadam da isto pomanjkanje dobre volje i poslovnosti neću doživjeti i s vaše strane te da ćete priloženi tekst objaviti u Glasniku.

Mali osvrt na vrstu koja izumire

Cesto me ljudi na Zapadu pitaju, što ja kao Hrvat i pripadnik jednog od južnoslavenskih

i poražavajuće vidjeti na kako destruktivan način se vodeće spisateljske snage tog lista (Marinković, Lovrić i drugi) odnose prema političkoj opoziciji kao neizbježnom i neophodnom čimbeniku u procesu demokratizacije društva (uključujući tu i HDZ), iako se iste te osobe na veliko deklariraju kao stupovi demokratske misli i ideje. Drugim riječima, demokracija — da, ali ne baš za svakoga! Očito je onaj nasilno ugrađen

naroda osjećam u vezi sa očekivanim raspadom komunističke i multinacionalne Jugoslavije. Što će učiniti Srbija, najveća i »naj-jugoslavenski-ja«? Odgovaram im protupitanjem: Što se je dogodilo sa Njemačkom nakon propasti »tisućljetnog« Trećeg Reich-a? Ništa tragično. Jedno vrijeme patili su od kompleksa manje vrijednosti (ne zbog onog što su učinili, već zbog poraza), postali postepeno manje militantni, te u slobodnom dijelu te

zemlje stvorili jednu uspješnu demokratsku državu. Austrija također.

Vjerojatno će se isto dogoditi, sa više ili manje uspjeha, i pod našim južnoslavenskim nebom. Niti Srbija ne može postići samostalnost i demokraciju unutar jedne umjetno stvorene i prisilno održavane državne tvorevine, a kamoli neki drugi manji narod. Ne vidim ni razloga bojazni srpske manjine unutar Hrvatske. Već par desetljeća sam pripadnik doseljeničke manjine u Danskoj, pa se ipak kao stranac i katolik u ovoj izrazito protestantskoj sredini nikada nisam osjećao ugrožen, niti mi je itko negirao moj identitet. Dapače, slobodan pristup njihovim stoljećima stečenim kulturno-ekonomsko-tehnološkim vrijednostima samo me je mnogo čime obogatio. Kako je to samo moguće? Jednostavno, zato što je to jedna **demokratska i civilizirana** zajednica.

Službena Srbija, po pučanstvu najbrojnija, a bez sumnje i političko-ekonomski najutjecaj-nija, bezkompromisno se zalaze za očuvanje Jugoslavije. Između ostalog svoje stavove brani i činjenicom da su u savez-nim vlastima po određenom »ključu« zastupljeni i svi drugi narodi (pojam **narodnost** namjerno izostavljam, jer čak i ja kao Hrvat u Danskoj nisam nikakova »narodnost« za moje domaćine, već pripadnik Hrvatskog **naroda**). To je potpuno točno, no isto tako je točno da su u svakom totalitarnom sistemu politički stavovi važniji nego nacionalna pripadnost. Tako je i nacional-socijalizam, usprkos svom jasnom rasi-stičkom stavu, prihvatio jednog Musolinija, a i Japance, koji se u nikojem slučaju ne mogu smatrati arijevcima.

Jugoslavija je bez predaha tijekom svog postojanja svim sredstvima, pa tako i nasiljem, u ljudima gušila nacionalni identitet. Pojedinaac je trebao postati nešto, u povijesti i antropologiji nepoznato. — »Homo Jugoslavicus« = Jugoslaven. Jedna potpuno nova vrsta, bez povijesnih, kulturnih i jezičnih korijena. Zar vas to ne potsjeća na današnje probleme Sovjetskog Saveza (»Homo Sovieticus«), koža već 45 godina uporno imitiramo?

Iako Srbi zbog svoje nacionalne pripadnosti nikada nisu bili toliko proganjani kao na pr. Hrvati, Albanci ili Mu-

slimani, i oni su okusili raznorazne metode političkog potlačivanja, no samo ako su otvoreno pružali otpor pretvaranju u »Homo Jugoslavicus«, ili pak bili deklarirani antikomunisti (u poslijeratno vrijeme). No, da se »vratimo u budućnost« južnoslavenskih naroda. Moderna Italija živi danas potpuno normalno i bez Rimskog carstva. Velika Britanija postoji i dalje, iako više nije kolonijalna velesila. Ova dva primjera su upućena Srbiji. Mi ostali se možemo pozabaviti Danskom, po stanovništvu nešto malo većom od Hrvatske, a po prirodnim bogatstvima daleko iza. Ta »šačica jada« je pameću

i demokratskim metodama upravljanja društvom i gospodarstvom, stvorila prosperitet cijenjen u čitavom svijetu. A da ne govorimo o minijaturnoj kneževini Luksemburgu, demokratskoj državi sa evropskim rekordom stranaca/doseljenika (26%) i zavidne poslovne uspješnosti, koja je iako uklještena između dvije kroz povijest poprilično militantne velesile, Njemačke i Francuske, baš prošle godine proslavila 150. godišnjicu postojanja. Sve te države, demokratske i suverene, slobodnom voljom svojih naroda danas čine dio nadnacionalnog evropskog zajedništva, uz

potpuno očuvanje svog etničkog, nacionalnog i vjerskog identiteta. Objašnjenje je jednostavno. Manje su se bavili revolucijama, više evolucijom. Manje neizmjenjivom prošlošću, a više stvaranjem bolje sadašnjosti i budućnosti. Mozgom, a ne šakama.

Po čemu bi onda osamostalijavanje Hrvata, Slovenaca i drugih bilo kome poštenih namjera u današnjem svijetu predstavljalo opasnost? Naravno, ako tu izuzmemo odumirajuće silnike i nesuđene kreatora ranije spomenute tvorevine — »Homo Jugoslavicus«, Amen.

Dragutin Mutak
Kopenhagen

Režakcija »Glasnika« zatrpana je pismima u kojima čitatelji negoduju zbog pokušaja izjednačavanja Hrvatske demokratske zajednice i Srpske narodne obnove. Sva pisma koja osuđuju takvu politiku ne možemo objaviti, ali umjesto njih objavljujemo pjesmu Silvija Strahimira Kranjčevića »In tyrannos« koju nam je poslao Marijan Tokić iz Zagreba.

In Tyrannos

Sikivajte lance, umujte o mreži,
Al su ovo dani kada mrije zloba,
Pjeva ptica zore, ptica mraka bježi,
Spavali smo dosta i javi je doba.
Krvav eno oblak diže se nad nama,
Ja ga vidim, ja ga prorokujem vama!

Znam da vaše strasti nad osvetom strepe,
Znam da jeste voljni svezat usne moje.
Klonu oči vaše jer ih munje slijepe,
A te munje prsi osvetnice goje.
Možete me stvoriti i žednim i gladnim,
Ali nikad, nikad izdajicom jadnim!

Blizu vam je pokop — ja ga moram javiti,
Pjesma je da kažem, ne da tajim puku.
Jur je rođen junak koj' će ropstvo smlaviti:
Taj je junak pero u sputanim rukama!
A sva vaša briga da ga u prah srva,
Tražjem se čini pogaženog crva!

Svezaste nam dušu — bar ste tako htjeli —
Mislili ste srcu srce oteti pravo.
Ne ludujte, ljudi — tko slobodu želi,
Željete ce ju makar gladom očajavao!
A kad robije kipi, tad ne znađe straha:
Sputana je miso slobodnijeg maha!

Ajte sa mnom, ajte — ne bojte se mene,
Ne vodim vas smrti, ja vas žalim pače.

Kazat ću vam samo grozne uspomene,
Slušat ćete samo kako objest plače,
Gledat ćete kako sve kod groba gine,
Tek ne značaj, ali ni proketo ime!

Otvori ću vami grob krvnika koga:
Vidite ga, crvi pojese mu zlato,
Srušila ga sila puka osvetnoga;
Sto velite na to, što velite na to?
Posipao je povijest pepelom i solju,
Danas mu nad grobom psi se o kost kolju.

Hrpio je i on život do života,
Da na tužnih leđih gvožđe svoje kuša.
Bila mnoga majka — ostala sirota,
Al on to nije čuo kako kune duša,
Kopao je samac dubok jaz pod sobom,
Rušile se žrtve i bile mu grobom.

Da, uzalud sve to — gdje da tama traje
Kad već jedan tračak svjetla ju prorijedi,
Svezat će te jednog dana koračaje,
Ali sputan korak za tri druga vrijedi.
Dok čovjeka bude, ljudstvo neće mrijeti;
Okovi su krila da se brže leti!

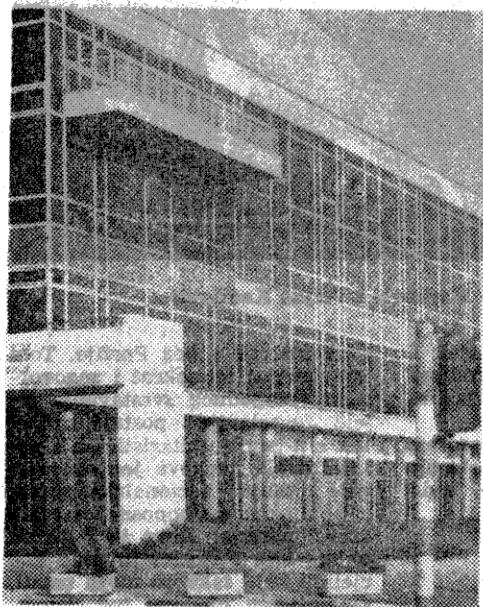
Oj, na jednoj iskri planut će mrtvaci,
Oj, na jednoj vatri zgrižat će se grudi.
Danas smo vam niski, danas smo prosjaci,
Al će povijest pisati tko su bili ljudi.
Dizalo je pero nož i barijade,
A da palme niču, lovoru se sađe!

Ubijte nas dakle — pjesmom ćemo živiti,
A gdje pjesmu pjevaš, tuž sloboda zbori.
Na osvetne grudi narod će nas primiti,
Ondje, bože, ondje nek nam život gori.
Znajete, nisu misli žrtve zlobe puke.
Ja vam rekoh svoju i ja perem ruke!

SILVIJE STRAHIMIR KRANJČEVIĆ, 1884.

Neven Jurica potpisuje rješenje o registraciji

Prvi opći
Sabor HDZ
— dvorana
»Lisinski«
24. i 25.
veljače
1990.

Konvencija HDZ u Clevelandu

Glasnik HDZ

U ovom broju

Registracija HDZ	1
Pisma — Homo jugoslavicus, Igre bez granica, Mrak i svjetlo nije isto	2
Stajališta — Jugoslavija i jugoslavenstvo	6
Priopćenja — O pripremama i provedbi Prvog općeg Sabora HDZ	7
HDZ — Druga sjednica Središnjeg odbora — Konvencija HDZ u Clevelandu	8
Izbori — Izbori i dijaspora	18
Neobične vijesti	19
71 — Optužba iz doba »Maspoka«	20
Gospodarstvo i politika — Ustavna reforma i tržište	23
Društvena kretanja — Što je u jezgri (antikomunizma)	26
Hrvatski jezik — Razgovori o jeziku — Jezici roda moga	27
Pjesnici amateri	30
Odjeci	31
Organizacije HDZ	36
Intervju — Zdenka Babić	37
Sport i politika — Žrtve zablude	39
»Zlatna knjiga« — utemeljitelja HDZ	41

Jugoslavija i jugoslavenstvo

Prilično tiho ovih je dana proslavljena obljetnica rođenja dakovačkog biskupa Josipa Jurja Strossmayera, duhovnog oca jugoslavenstva.

Ideja jugoslavenstva, nastala u drugoj polovici prošlog stoljeća pod utjecajem ruskog panslavizma, jest uvjerenje kako bi za južnoslavenske narode najbolje bilo da žive u jednoj državnoj zajednici koja je, po mišljenju jednih, trebala biti konfederacija, a po mišljenju drugih, federacija.

Neke ideje propadaju a neke se, na žalost, ostvaruju. Tako se godine 1918. raspadom Austro-Ugarske u Versaillesu ostvarila ideja južnoslavenske državne zajednice a zemljopisni pojam južno slavenstvo pretvoren je u politički pojam jugoslavenstvo. Taj neuspjeli povijesni projekt traje već sedamdeset i dvije godine, i on nas je danas u nacionalnom smislu doveo na rub građanskoga rata a u socijalnom do gladi. Sedamdeset i dvije godine jugoslavenski državni okvir, kao uklet, proizvodi nepravde, mržnje, građanske ratove. Sedamdeset i dvije godine sloboda je protjerana iz zemlje a vojska i policija, taj »garant zajedništva«, nemilice troše narodni novac i bore se protiv na-

rodne suverenosti. Unitaristička armija i golem policijski aparat posljednji su »argument« jugoslavenske politike. Argument, ako se netko pobuni i zatraži

bi bili slobodni, vojske i policije, barem u današnjem obliku, uopće ne bi bilo.

Pa ipak, usprkos rečenom, i dalje nam kao jedini izbor i budućnost nude Jugoslaviju i jugoslavenstvo. Tako »nepolitični« Ante Marković, odmah nakon raskola partijskog kongresa, prvi uzvikuje kako će Jugoslavija

Premijer uz generala: Ante Marković i Veljko Kadijević

slobodu. Pritom im mržnja i mogući sukobi među narodima služe kao opravdanje za vlastito postojanje.

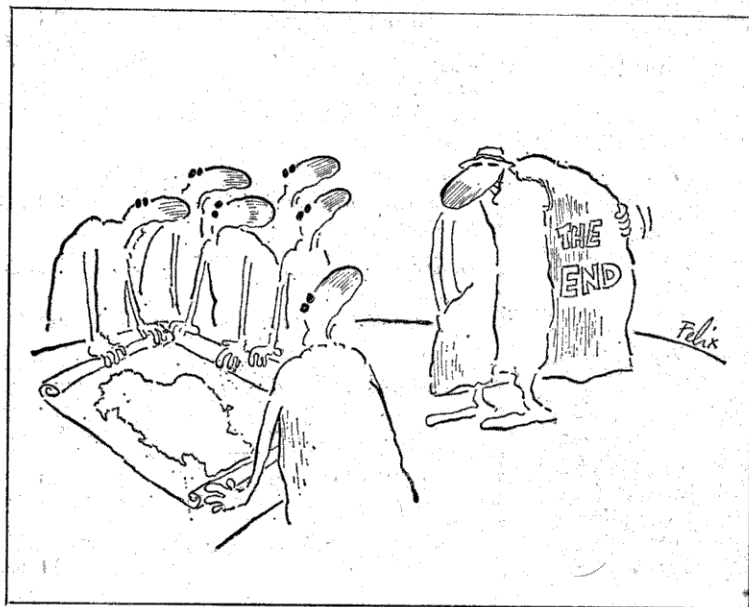
Istina je, naravno, suprotna. Kada bi se narodima priznao pravo na samoodređenje, kada

funkcionirati i bez Partije. Tom izjavom taj tehokrat i zagovornik prozapadnog svrstavanja cijele Jugoslavije postaje miljenik službenih unitarističkih i velikosrpskih krugova jer zanemaruje pitanje nacionalnih prava, a time i ono sudbonosno, »hrvatsko« pitanje. Drag je i svima onima koji Jugoslaviju vide kao cjelinu koja takvom mora ostati. Oni plješću njegovu jugoslavenstvu koje nam poručuje: Ostavimo na stranu prava naroda. Uvedimo tržište i evropske običaje a nacionalna će pitanja sama po sebi nestati. Ionako su relikti iz prošlog stoljeća.

Ta Markovićeva »filozofija« ima dva nedostatka. Prvi je naše sedamdesetdvogodišnje iskustvo s Jugoslavijom i jugoslavenstvom koje nam govori da se ta tvorevina u svim oblicima pokazala nerazumnom. Drugi joj je nedostatak što nijeće pravo naroda na samoodređenje, civilizacijsku stečevinu bez koje nema ni građanskih sloboda, ni slobodnoga tržišta, ni slobodnih izbora niti bilo čega osim vojske i policije koje će narode silom držati na okupu.

Milovan Sibi

Glasnik HDZ

Svim odborima HDZ u domovini i svijetu

Predsjedništvo i Glavni programsko-izborni odbor HDZ na vijećanju održanom dana 7. veljače 1990. u Zagrebu, donio je sljedeće

ZAKLJUČKE

O pripremama i provedbi Prvog općeg Sabora HDZ:

1. Prvi opći Sabor (Kongres HDZ) održat će se 24. i 25. veljače ove godine u Zagrebu u Koncertnoj dvorani »Vatroslav Lisinski«, Sabor će raditi dva dana od 9 do 16 sati.

2. Na Kongresu će sudjelovati predstavnici — izaslanici svih ograna HDZ iz domovine i svijeta po sljedećem ključu:

a) Svaki ogranak upućuje dva predstavnika — izaslanika (u pravilu: predsjednik, potpredsjednik ili tajnik);

b) Povrh toga svaki ogranak upućuje na svakih 50 članova još po jednog predstavnika — izaslanika iz sastava svoga izabranog odbora, a iznimno i iz redova ostalog članstva;

c) Svaki Inicijativni odbor za osnivanje ograna HDZ upućuje po jednog predstavnika — izaslanika.

3. Osim predstavnika — izaslanika navedenih u točki 2. na Saboru sudjeluju s pravom glasovanja:

a) Članovi Predsjedništva, Središnjeg i Izvršnog odbora HDZ, te svih tijela izabranih na Osnivačkoj skupštini 17. lipnja 1989. a također i naknadno izabrani u ta tijela odlukom Središnjeg odbora;

b) Svi članovi općinskih i gradskih odbora, te viših koordinacijskih odbora u domovini i u svijetu (za pojedine krajeve, zemlje i kontinente).

4. Osim predstavnika — izaslanika navedenih u točki 2. i 3., u radu prvog Sabora mogu sudjelovati i svi članovi HDZ iz iseljenništva, a iz domovine prema prostornim mogućnostima dvorane, no bez prava odlučivanja (glasovanja).

5. Umoljavaju se članovi HDZ (a i gosti) da pristignu u Zagreb najkasnije do 18 sati 23. veljače (petak) i da jave broj dolazećih i vrijeme i način pristizanja radi upriličenja dočeka i smještaja.

Po dolasku potrebno je odmah javiti se u Upisni ured HDZ u hotelu »Internacional« (Miramarska cesta 24), radi predaje punomoći, upisa u popis, dobivanja saborske propusnice i ostalog. (Punomoći za predstavnike — izaslanike i sve spomenute sudionike izdaju odbori — tijela kojih su članovi).

6. Za sve sudionike predsjednik HDZ priređuje u petak 23. veljače u 19 sati primanje u hotelu »Internacional«.

7. Za sve sudionike, osobito iz iseljenništva, predviđa se poseban program (izvan rada Sa-

bora) u Zagrebu i u domovini: kazališne i koncertne priredbe, posjet muzeju »Mimara«, Mariji Bistrici, Medugorju, misa u Katedrali i drugo.

8. Predlaže se sljedeći dnevni red prvog Sabora HDZ:

1. Otvaranje.

2. Izbor radnih tijela Sabora (predsjedništva, tajništva, ovjerviteljskog odbora, ovjervitelja stenografskog zapisnika, izbornoga odbora i odbora za zaključke i rezoluciju.)

3. Prihvatanje poslovnika (s prijedlogom poslovnoga reda: uvodna riječ 50 minuta, izvješća 20 minuta, suizvješća do 10 minuta, pozdravi gostiju 3 do 5 minuta, odgovori — upiti do dvije minute);

4. Programske zasade i ciljevi HDZ — uvodni govor predsjednika HDZ;

5. Izvješća i suizvješća o dosadašnjem razvitku i djelatnosti HDZ:

a) predsjednika Središnjeg odbora,

b) predsjednika Izvršnog odbora,

c) predstavnika europskih ograna,

d) predstavnika američkih, kanadskih i australskih koordinacijskih odbora;

6. Pozdravni govori predstavnika drugih stranaka i ostalih gostiju,

7. Programska stajališta HDZ u izborima:

a) ustavno-pravna i politička — Vladimir Seks,

b) gospodarska — Šime Đodan,

c) kultura, znanost i školstvo — N. Jurica,

Z. Domljan, D. Brozović;

d) društveno-demografska problematika — A. Baković,

e) selo i poljodjelstvo — J. Tarnaj,

f) grad i prostorno planiranje — S. Mesić,

g) državna uprava i sredstva — I. Vekić,

h) pomorsko-jadranska problematika — I. Jelić, Z. Marković,

i) domovina i iseljenništvo — Č. Grubišić,

j) žena u političkom životu — L. Antolić,

k) mladež i HDZ — G. Trdin, M. Kapulica,

l) skrb o ljudskom okolišu — K. Balenović,

L. Belić.

8. Izvješće nadzornoga odbora;

9. Rasprava o 4, 5, 7, 8. točki;

10. donošenje novoga Statuta HDZ;

11. Razrješnica dosadašnjega Predsjedništva i svih tijela Središnjice HDZ;

12. Izbor predsjednika HDZ.

13. Izbor potpredsjednika i Središnjeg odbora HDZ;

14. Odluka o načinu donošenja Programa HDZ;

15. Zaključci i rezolucije Prvog Sabora HDZ.

S obzirom na to da Kongresnu dvoranu možemo koristiti samo u određenom vremenu (od 9 do 16 sati), a opsežan dnevni red je nemoguće kratiti, umoljavamo sve sudionike da **obvezatno** zauzmu svoja mjesta prije 9 sati kako bi Sabor mogao otpočeti radom u određeno vrijeme.

PREDSEDNIK HDZ
Dr. Franjo Tuđman

Druga sjednica Središnjeg odbora Hrvatske demokratske zajednice

U Zagrebu je 27. siječnja 1990. održana 2. sjednica Središnjeg odbora i svih tijela Hrvatske demokratske zajednice. Na Zagrebačkom velesajmu, u dvorani »Globus«, okupili su se članovi Središnjeg odbora i svih tijela HDZ-a, kao i predsjednici i članovi predsjedništava ogranaka HDZ iz većih gradova u domovini, te predstavnici HDZ u SR Njemačkoj i Švicarskoj. Sjednicu je otvorio predsjednik Središnjeg odbora HDZ Milivoj Slaviček. Zaželjevši prisutnima dobrodošlicu »u glavnom gradu Hrvatske«, uz ostalo i latinskom sentencijom »similis similibus gaudet«, Milivoj Slaviček je rekao:

»Vežemo svoju sudbinu s vlastitom tradicijom naroda, s teškom ali časnom našom poviješću i njezinim poukama i porukama, da bismo u sadašnjici mogli raditi kako valja za našu budućnost. Ovdje je mjesto da se naglasi i to da našim oponentima, da ih podsjetimo, valja polaziti od našega Programa a ne od vlastitih konstrukcija, to jest od quasi-propagande«.

Predsjednik HDZ dr. Franjo Tuđman, koji je govorio poslije Slavičeka, predložio je dnevni red sjednice: 1. Izvješće predsjednika Izvršnog odbora Josipa Manolića, o radu i razvitku HDZ u vremenu od 1. sjednice; 2. HDZ i predstojeći izbori, zadaci Središnjeg i Izvršnog odbora i ogranaka; 3. Priprema za 1. opći Sabor (Kongres) HDZ, u Zagrebu 24. i 25. veljače o.g.; 4. Razno. Nakon prihvaćanja dnevnog reda predsjednik Izvršnog odbora Josip Manolić podnio je izvješće o djelovanju HDZ u proteklom razdoblju.

● Stalne policijske paske

Predsjednik Izvršnog odbora započeo je svoje izlaganje ocjenom da se djelatnost cjelokupne HDZ u razdoblju od posljednje sjednice Središnjeg odbora odigrava uz stalne policijske paske, otvorene intervencije i ometanja, unatoč činjenici da su nadležnim organima nakon osnivačke skupštine HDZ uredno predati svi dokumenti. Legalnom radu

Predsjednik Središnjeg odbora Milivoj Slaviček otvara sjednicu

HDZ neprestano su se postavljale zapreke, kao što su bile nemogućnost otvaranja računa u banci, postavljanje službene oznake na mjesto gdje se HDZ nalazi, dozvola za uredski prostor i slično.

Josip Manolić osvrnuo se na prošlojesensku akciju za povratak spomenika banu Jelčiću. Središnji odbor je apel gradskoj Skupštini odlučio tiskati u obliku letka i tako o njemu obavijestiti javnost. Podjela letka, koja je vršena na čitavom području grada, tekla je u isto vrijeme kad i HSLS-ovo skupljanje potpisa na Trgu Republike, iako su te dvije akcije zamišljene potpuno nezavisno jedna od druge. Službena reakcija na akciju podjele letka očitovala se u upadu policije u prostorije HDZ, pretresu, legitimiranju službenika HDZ i brojnih građana koji su se zatekli u zgradi i ispred nje. Dosađajuća bilanca svih tih akcija i protiv-akcija je da bana još nema na Trgu Republike.

Josip Manolić je istaknuo da su reformska kretanja u Istočnoj Europi i Sovjetskom Savezu, koja su »po formi i dubini društvenih zahvata više revolucija nego reformske promjene«, izvršili značajan utjecaj na demokratske procese u nas. Uzroci svih tih promjena su, prema Manoliću, u

modelu socijalizma koji nije riješio probleme slobode i prava pojedinaca i nacija, a u proizvodnji pitanja radničke motivacije.

● U svih 114 općina!

Član Izvršnog odbora HDZ Perica Jurić podnio je koncizan izvještaj o ustrojstvu ogranaka i organizacija HDZ u domovini i u svijetu. Perica Jurić je naglasio da je stvaranje organizacija HDZ u domovini i u svijetu »brojnim ljudima otvorilo horizont nade«. U političkim borbama pobijediti će »snaga koja uspije stvoriti sintezu u osnovi i u blicu Hrvatske«. Hrvatska demokratska zajednica ne ide za rušenjem, već za stvaranjem vrijednosti i na tom putu ne osjeća se ideološki ograničenom. Prema Perici Juriću, sa sigurnošću se može reći da nema već niti jedne od stotinu i četrnaest hrvatskih općina u kojoj HDZ u nekom organiziranom obliku ne djeluje. Izvršni odbor održava također veze s članstvom izvan Hrvatske, posebno u Vojvodini i Bosni i Hercegovini. U inozemstvu, HDZ djeluje organizirano. U Australiji, Norveškoj, Švedskoj, Austriji, Njemačkoj, Kanadi, Sjedinjenim Državama, Švicarskoj, Francuskoj. Politički trenutak u kojem živimo zahtijeva funkcionalnu i elastičnu organizaciju, sposobnu za suočavanje sa svim nametnutim izazovima i problemima. Tome će uskoro pridonijeti i elektronski sustav za povezivanje informacija, osiguran od mogućnosti upada, kao i stvaranje funkcionalnog sustava organizacija-servisa na tehničkom i operativnom planu, posebno što se tiče izborne tehnologije.

Kao zanimljivost, Jurić je na kraju iznio podatak da u pojedinim slavonskim selima organizacije HDZ rade u istim prostorijama u kojima i Savez komunista, a u Đakovu je HDZ-u radni prostor ustupila mjesna zajednica.

● Tri press konferencije

Zamjenik predsjednika Izvršnog odbora HDZ Neven Jurica

obavijestio je skup o pravcima djelovanja i političkim rezultatima Izvršnog odbora s obzirom na odnose prema drugim strankama i prema javnosti. Polazeći od činjenice da se, pored načelnih demokratskih podudarnosti, stranke uzajamno bitno razlikuju, HDZ je krenula linijom čuvanja vlastitog identiteta, autoktonosti i autonomije. Bio je to razlog odbijanja HDZ da se priključi for-

ganizirati primjeren program za te ljude.

● »Mi se želimo vratiti«

Članica Središnjeg odbora i povjerenica HDZ za Njemačku Zdenka Babić u duhovitom uvodu zamolila je predsjednika HDZ da se pobrine za veći broj žena u tijelima HDZ, »jer Hrvatice su uvijek pokazivale ne samo da su

bić obavijestila je skup da će do kraja ožujka u Njemačkoj djelovati najmanje trideset ogranka HDZ, koji nisu samo moralna nego i materijalna podrška organizaciji u domovini. Svi hrvatski iseljenici žele pod svaku cijenu sudjelovati na izborima no, »ako među našim narodom spomenemo da želimo organizirati izborne jedinice pred jugoslavenskim predstavništvima, konzulatima, onda će nam reći da žele radije pješice kući nego u konzulat na glasanje«. »Moj telefon zvoni od tri sata poslije podne do pola noći, ljudi me pitaju što ćemo i kako ćemo«.

Zdenka Babić je obavijestila skup o podnesku Saboru SRH i njegovom predsjedniku dr. Anđelku Runjiću, kojeg su prihvatili i potpisali svi ogranci HDZ u Njemačkoj. U tom podnesku, kojeg je gospođa Babić pročitala u cijelosti, u ime hrvatskog iseljeničtva zahtijeva se između ostalog: ukidanje monopola na sredstva javnog informiranja, omogućavanje hrvatskim iseljenicima da sudjeluju na izborima, legaliziranje povratka onih iseljenika kojima to do danas nije bilo dopušteno, puštanje na slobodu svih političkih zatvorenika i rehabilitiranje progonjenih zbog oporbe totalitarizmu, poštivanje ljudskih prava iz Deklaracije o ljudskim pravima UN, uključujući i pravo svakog naroda na samoodređenje, raspuštanje Službe državne sigurnosti, njezinih došnika i egzekutora, odvajanje školstva od politike, prestanak dogmatiziranja učenika mržnjom na sve što je nacionalno ili drugačije od vladajuće ideologije.

— Član Središnjeg odbora Josip Primorac obavijestio je skup da u Švicarskoj živi oko šezdeset i pet tisuća Hrvata, ne računajući sezonske radnike. Gospodin Primorac, koji je zastupnik HDZ za Švicarsku, izrazio je nadu da će »do kraja godine HDZ živjeti svugdje gdje živi hrvatski čovjek i hrvatska ideja«. Trenutno u Švicarskoj djeluje šest ogranka, a četiri su u osnivanju. Primorac se založio za osnivanje europskog koordinacionog odbora HDZ, čime bi se olakšala komunikacija s domovinom, a izrazio je i mišljenje da europska javnos raspolaze s nedopustivo premalo informacija o hrvatskom narodu.

— Predsjednik Središnjeg odbora Milivoj Slaviček u ponovnom javljanju za riječ predložio je osnivanje Komisije za probleme unutarnje migracije. Istaknuo

Zašto se umirio Milošević?

— iz izlaganja dr-a Vladimira Markovića

»Nemamo se mi više čega plašiti i izražavati u aluzijama i alegorijama. Koliko dinara smo mi platili ovu sadašnju reformu? Tko je dao Markoviću 600 milijuna dolara za pacifikaciju Crne Gore?

Zašto se Milošević najednom umirio u odnosu na vladu, koju je do sada rušio?

Sve te podatke možemo dobiti preko Europe, s kojom kontaktiramo. Ne trebamo ništa drugo nego pokucati joj na vrata. Od službenog Zagreba mi nemamo što očekivati.«

malno Koordinaciji alternativnih stranaka, ali HDZ je unatoč tome bila nazočna na gotovo svim sastancima Koordinacije i ocjenjivala teme na dnevnom redu.

Tri press-konferencije koje je organizirao Izvršni odbor HDZ sazvale su uslijed dramatičnih događaja, rekao je Neven Jurica. Prva — nakon dijeljenja letka o vraćanju spomenika Jelačiću, druga — uoči najavljenog marša Srba i Crnogoraca s Kosova u Ljubljani, treća — u povodu hajke na HDZ nakon osnivačke skupštine u Splitu. Što se tiče hajke nakon Splita, HDZ nije dobila u cijelosti podršku na sastanku Koordinacije u Hrvatskoj. Hrvatski demokratski savez odvojeno je zahtijevao govore s osnivačke skupštine, da bi tek nakon što ih pročita odlučio o davanju ili uskraćivanju podrške.

Jurica je također naglasio da je HDZ stupio u kontakt sa Znanstveno-nastavnim vijećem Sveučilišta u Zagrebu i potvrdio zajednički stav o čuvanju autonomije Sveučilišta u tijeku izborne kampanje.

Član Izvršnog odbora HDZ **Ciro Grubišić** istakao je da HDZ u svijetu broji oko trideset tisuća članova. Od njih će neki nakon mnogo godina prvi puta doći u domovinu da sudjeluju u radu Kongresa HDZ-a i Grubišić je predložio Središnjem odboru da izabere komisiju koja će or-

Predsjednik HDZ dr. Franjo Tuđman vodio je sjednicu

dobre majke i dobre radnice, nego i dobre političarke, da dalje ne nabrajam jer ćete mi reći da sam ženski šovinizist«.

Zdenka Babić istakla je da su među Hrvatima u Zapadnoj Njemačkoj obiteručke prihvaćeni Programska deklaracija, Proglas i čitava djelatnost HDZ. Hrvatski iseljenici žele se vratiti u domovinu, i to ne samo prvi naraštaj, ljudi koji su otišli prije dvadeset ili trideset godina, već i drugi naraštaj, djeca tih ljudi. O problemu povratka te djece, »koja su naša djeca, koja pripadaju Hrvatskoj«, moramo vrlo ozbiljno razmisliti, Gospođa Ba-

Slobodno odlučivanje o broju djece

— iz izlaganja Ivana Jelića, predstavnika HDZ iz Dubrovnika

»Jedan element se u zadnje vrijeme uglavnom iz feminističkih krugova podmeće HDZ-u u vezi s populacijskom politikom, i mislim da tu treba istupiti jasno.

Kažu da mi tvrdimo kako će svatko morati imati djecu. Treba jasno kazati: tko ne želi imati djecu, taj ne mora imati ni jedno dijete, jer je to njegova slobodna odluka. Tko želi imati jedno dijete, neka ima jedno. Ali, tko želi imati više, taj mora imati pomoć društva. O tome se radi.

Pobačaj s tim nema veze. Kod pobačaja se radi o zaštiti ljudskog života od trenutka začeća. To nije izmislila HDZ. Na to se zaklinje svaki liječnik kod preuzimanja diplome. To je zahtjev u istoj ravni sa zahtjevom za ukidanje smrtne kazne, samo što je ovdje smrtna kazna nevinome, a ne osuđeniku.

je zatim kako je sastav jugoslavenskih diplomatskih predstavništava »više nego neproporcionalan« i HDZ se mora zauzeti za logičan udio Hrvata u tim predstavništvima. Tu, kako je rekao, »staru temu«, Slaviček je nadopunio i zalaganjem za proporcionalan sastav časničkog kadra u vojsci.

— Za riječ se potom javio **Ivan Vekić**, član Izvršnog odbora HDZ i jedan od najistaknutijih u slavonskoj organizaciji (kako ga je predstavio predsjednik HDZ).

Ivan Vekić je govorio o problemu držanja i nošenja oružja u svjetlu političkih kretanja u zemlji. Taj govor je naišao na stanovit odjeke u javnosti, od kojih su najciničniji potekli iz Beograda gdje su na temelju njega HDZ optuživali da »poziva na oružje!«. Vekićev govor zato uokviren objavujemo gotovo u cijelosti. Zainteresirani će tako najbolje moći prosuditi za što se uistinu zalagao Ivan Vekić.

— Potpredsjednik Gradske organizacije HDZ Zagreba **Božidar Petrač** upoznao je skup s inicijativom za Prijedlog zakona o zaštiti obitelji i majčinstva, unutar koje se predlažu socijalno-gospodarske mjere zaštite obitelji, uvođenje kategorije »mlada i brojna obitelj«, olakšice pri školovanju, produženje porodiljskog dopusta, zaštita majčinstva, zaštita rađanja, sankcioniranje pomaganja, nagovaranja i prisiljavanja na prekid trudnoće, zaštita djece i maloljetnika od pornografije i nasilja u javnim medijima, utvrđivanje prvenstva brojne obitelji kod dodjele stanova, uvođenje prava na »prigovor savjesti«, dakle prava zdravstvenog osoblja da uskrati sudjelovanje u prekidu trudnoće.

— Predsjednik Odbora za Slavoniju i Baranju **Branimir Glavaš** podnio je izvješće o djelovanju HDZ na području općina Osijeka, naglasivši da je Odbor uspostavio kontakte i s Hrvatima u Mađarskoj.

— Član Središnjeg odbora HDZ **Josip Zebić**, kojeg je predsjednik HDZ predstavio kao »čovjeka koji nam je tiskao prvi bilten, u ono vrijeme kad je za to trebalo više nego hrabrosti«, osudio je »sve etikete koje dolaze od SUBNOR-a Zagreba i Hrvatske«.

● Hrvatski narod zaslužio je demokratsko glasilo

Glavni urednik »Glasnika HDZ« **Milovan Šibl** rekao je, između ostaloga, da »Glasniku« dolazi stotine pisama sa svih strana svijeta, »jer Hrvati su nazalost naselili cijeli svijet«. Ta pisma su ogromna odgovornost za one koji prave »Glasnik«, jer očito je da čitaoci u njemu mjere svaku riječ u strahu da ne bi možda ponovno bili prevareni, kao što su do sada već tisuću puta bili prevareni. U odnosu na golemo članstvo HDZ snage u »Glasniku« su vrlo skromne, a hrvatski narod u domovini i u svijetu »zaslužuje jedno demokratsko glasilo u kojem se mora pokazati ono najbolje što on ima«. Šibl je naglasio da zbog političke situacije u zemlji moramo stvarati moderan politički tjednik i »Glasnik« se u ovom trenutku nastoji organizirati u tom cilju.

— Član Središnjeg odbora **Stjepan Sulimanac** govorio je o početnim teškoćama kod organiziranja HDZ u srednjoj Podravini.

— Predsjednik ogranka HDZ Đakovo i zastupnik u sadašnjem sazivu Sabora SRH ing. **Ivan**

Tarnaj pristupio je HDZ zato što je, kako je kazao, »shvatio da je ovo trenutak kada ja kao četrdesetvogođišnji intelektualac koji pripadam hrvatskom narodu, moram u ovom trenutku nešto učiniti, zbog duga prema sedamdesetvogođšnjem ocu i četriripogodišnjem sinu«.

— Predsjednik Općinskog odbora HDZ Metković **Luka Vekić** založio se za ekološku komponentu u programima HDZ, kao i za to da se glasno i nedvosmisleno kaže kako HDZ »nije revanšistička organizacija, nego organizacija usmjerena prema budućnosti i ravnopravnosti, a na prošlost će se osvrtni samo u onoj mjeri koliko je potrebno da izbjegnemo kakve zablude i pogreške«.

— **Velibor Kikerec** iz Ploča ironično se osvrnuo na Socijalistički savez svoje općine koji je, na upit novinara što misli o osnivanju ogranka HDZ, odgovorio da HDZ za njih »ne postoji«.

— **Josip Džaja** iz vinkovačkog ogranka HDZ založio se za izgradnju efikasnog sustava informiranja i komuniciranja unutar HDZ i najavio da u Vinkovcima SUBNOR priprema skup na kojem će javno napasti Općinski odbor i cjelokupnu organizaciju HDZ.

— Riječku organizaciju HDZ u osnivanju na skupu su zastupali gospodin **Prpić**, gospodin **Šubat** i gospođica **Zec**. Prema riječima Božidara Šubata, odaziv u Rijeci je velik i potencijalnih članova ima mnogo, a osnivanje organizacije »priječili su problemi tehničke naravi«.

Predsjednik HDZ je u povodu Šubatovog izlaganja podržao širenje organizacije osobito prema Istri.

— **Ivan Šimić** iz ogranka Imotski obavijestio je skup o upravo masovnom pristupanju HDZ-u u Imotskoj krajini. Na osnivačkoj Skupštini u Imotskom ljudi su dolazili iz Njemačke na jedan dan, samo da bi prisustvovali osnivanju, i odmah se vraćali. Osnivačka skupština u Prološcu mogla bi se održati na nogometnom igralištu, jer velik broj najavilo je dolazak a mjesne vlasti ne dopuštaju korištenje Doma.

— Predstavnik HDZ iz Dubrovnika **Ivan Jelić** nabrajao je ne sporazume i peripetije s osnivačkom Skupštinu u Dubrovniku. Pored toga, založio se za organiziranje pomoći Hrvatima na Kosovu, a osvrnuo se i na probleme populacijske politike i na kriti-

ke koje se u tom povodu HDZ-u upućuju iz feminističkih krugova.

— Predsjednik splitske organizacije HDZ dr. **Vladimir Marković** govorio je o problemima političkog marketinga.

● Vuk Drašković tempiran za Split?

Prema dr-u Markoviću, postoji vrlo vjerojatna mogućnost da je Miloševićev marketinški štab, koji je izuzetno jak i u kojem djeluju specijalisti za pojedina područja, podesio osnivanje Dra-

Član Izvršnog odbora Perica Jurić podnosi izvještaj

kovićeve stranke točno u vrijeme osnivačke Skupštine HDZ u Splitu. U vezi s tim, dr. Marković je primijetio da HDZ na polju političkog marketinga nije iskoristila sve svoje mogućnosti i da tu još zaostaje i u odnosu na Miloševićev pokret i u odnosu na Sloveniju. HDZ se u javnosti postavlja uvijek tako da se od nečega brani i »zaglavljena je u toj lobosferi koja nam stalno vraća pogled unatrag«. HDZ mora ići naprijed, smatra dr. Marković, i u tom smislu nedostaje joj stručnjaka za politički marketing. Zato bi trebalo oblikovati neki odbor za tehnološku komunikaciju, »gdje bi se promovirao njegovo veličanstvo podataka«.

— **Stanislav Pavlić**, predstavnik HDZ iz Bjelovara, istakao je da je Bjelovar najnapadaniiji općinski odbor HDZ u Hrvatskoj! O napadima, kojima je HDZ u Bjelovaru izvrnuta od strane službene politike, obaviješteni su i ogranci HDZ u Washingtonu.

— Na osporavanje prava na rad HDZ-u požalio se i **Ivan Gavran**, član Središnjeg odbora iz sisacke organizacije. Gavran je spomenuo i nekoliko ključnih trenutaka iz hrvatske povijesti koji su se zbili kod Siska: pobjeda nad Turcima 1593., rođenje Radića 1871., osnivanje prvog partizanskog odreda u Jugoslaviji 1941.

— Potpredsjednik zagrebačke organizacije HDZ **Josip Rikard Gumzej** osvrnuo se, između ostalog, na nacionalnu ravnopravnost u pogledu diplomatske zastupljenosti u inozemstvu. Stipe Šuvar je, prema Gumzeju, još 1969. u »Našim temama« objašnjavao Simi Đodanu kako je u Jugoslaviji sve striktno proporcionalno. Prošlogodišnja »Borba«, međutim, objavila je podatke da među jugoslavenskim ambasadorima ima dvadeset i devet Srba, petnaest Crnogoraca i samo deset Hrvata. Što je tu proporcionalno, pita Gumzej. Gumzej je također postavio pitanje zašto se nikako ne završava izgradnja nove bolnice u Zagrebu (kao »spomenika« Ivi Latinu), a završavaju se ostali »spomenici« (»Šuvarova« Nacionalna i sveučilišna biblioteka i »Vrhovčeva« sportska dvorana »Cibona« i poslovnj toranj).

— Ispred inicijativnog kruga za stvaranje ogranka HDZ u Sarajevu, skup je pozdravio dr. **Davor Perinović**, koji je istaknuo da su pristaše HDZ u Sarajevu, unatoč »specifičnim uvjetima u kojima djeluju i kanonadi napada«, za kratko vrijeme postigli značajne uspjehe i vjeruje da će uskoro doći do osnivačke skupštine.

— Prvi dio sjednice Središnjeg odbora i svih tijela HDZ zaključio je predsjednik HDZ dr. **Franjo Tuđman**. (Značajnije dijelove izlaganja dr-a Tuđma-

na objavljujemo u zasebnom okviru.) Nakon stanke za ručak, sjednica je nastavljena najprije izborom predsjednika zagrebačke organizacije Stipe Mesića za potpredsjednika HDZ, a potom raspravom o zadacima cjelokupne HDZ u odnosu na predstojeće izbore, te pripremi za I opći sabor (kongres) HDZ u Zagrebu, 24. i 25. veljače ove godine.

Okvirno izlaganje dao je potpredsjednik HDZ Vladimir Šeks. O predstojećem Kongresu HDZ u Zagrebu informaciju je dao predsjednik HDZ dr. Franjo Tuđman. Dr. Tuđman je predložio da se uz Glavni programsko-izborni odbor formiraju i tijela za provedbu Kongresa i izborne kampanje, i to: organizacijsko-tehnički odbor, odbor za propagandu i marketing, odbor za delegate, odbor za delegate iseljeničtva, odbor za goste i javnost, odbor za pravno-tehnička pitanja te odbor za izradu novog Načrta statuta. Poslije uvodnih izlaganja razvila se diskusija, puna polemičkih tonova u odnosu na Prijedlog izbornog zakona.

● Kako definirati hrvatskog glasača?

Postavljalo se pitanje o aktivnom i pasivnom pravu na izborima, odnosno o tome kakve mogućnosti da budu birani imaju Hrvati koji ne žive u zemlji. Osim toga, najviše smutnje izazvao je kriterij prebivališta (jer prema Prijedlogu glasovati mogu građani koji imaju prebivalište na teritoriju SRH). Bilo tko s jugoslavenskim državljanstvom koji se prijavi na teritoriju SRH može, po tome, glasovati, a jedan Hrvat na primjer, rođen u Hrvatskoj ali s prebivalištem iz-

»Pozvali smo SUP, dođe njih šest«

— iz govora Stjepana Sulimanca

Kod mene u srednjoj Podravini, u Pitomači, tri mjeseca neprekidno sam djelovao i samo što bi osjetili da je netko samnom razgovarao već su ga iza leđa upozoravali, nemoj, makni se od Sulimanca, tu može do svega doći.

Što je meni preostalo? Naprijed, uporno naprijed. Skupio sam grupu pravih mladića. Idemo, pa šta bude. I krenuli smo. Pozvali smo Sekretarijat unutrašnjih poslova, dođe njih šest, ja se pozdravim s njima i kažem im: evo, tu pristupnice, ako tko želi pristupiti u HDZ, izvolite! Gledali su me čudno i žalosno, vidjeli su da njihova moć, koju imaju u oružju i novcu, pada pred voljom svjesnog naroda, svjesnih mladića koji u svom srcu nose dedovsku želju za slobodom svoje hrvatske države.

van nje, ne može. Padali su prijedlozi (Vice Vukojević) da bi problem trebalo riješiti Zakonom o jugoslavenskom i Zakonom o hrvatskom državljanstvu.

Ivan Jelić je smatrao da kad govorimo o Hrvatima u svijetu, u povodu izbora, moramo češće koristiti izraz »građani Hrvatske«, kako ne bi bilo nikakvih nedoumica. Najosjetljivije pitanje je ipak pitanje Hrvata u Jugoslaviji koji žive izvan Hrvatske. Iznosili su se i bizarni primjeri: sin živi u Dubrovniku, građanin je Hrvatske i ovdje će glasovati, ali njegova majka, Hrvatica, koja živi u Hercegovini, neće imati pravo glasa!

Postavljalo se također pitanje stranih državljana, koji nisu brišani iz našeg državljanstva, i njihovog upisivanja u biračke spiskove. Izražena su nastojanja da se oni svakako upišu. Svakako će se uzastojati na prijedlogu Saboru da glasovanje omogućiti iseljenim građanima Hrvatske, ali izražavana su i mišljenja da se Sabor u ovom mandatu na to neće odlučiti, »jer on savršeno precizno zna kakva bi bila politička volja onih koji se nalaze izvan zemlje« (V. Seks).

U povodu većinskog načela i mogućnosti da komunisti na izbore izađu u svojevrsnoj koaliciji sa Savezom socijalista, Sindikatom i Savezom boraca, čula su se mišljenja kako bi trebalo zahtijevati da Savez boraca prestane biti društveno-politička organizacija i postane ono što jest staleška organizacija.

Problem načela prebivališta, koji se najviše odnosi na hrvatske građane u inozemstvu, Petar Šale pokušao je riješiti »interpretacijom« prebivališta, kao da je na području Hrvatske (gdje mu je obitelj, gdje produžava putnicu itd.), a ne u inozemstvu gdje radi. U tom slučaju problem se prebacuje na komisije za biračke spiskove.

Teme koje su dominirale u drugom dijelu diskusije bile su izborne koalicije i političko-propagandni marketing. U duljoj raspravi brojni pojedinci nabacivali su ideje o raznim aspektima ulaznja u predizbornu i izbornu koaliciju u predstojećem povijesnom odmjerenju snaga u Hrvatskoj, a svi su se suglasili da je u demokratskoj borbi za vlast kvalitetan marketing od presudne važnosti. Upravo je to, nažalost, područje gdje su iskustva najslabija i zato ovdje

Izjava o Kosovu

S najdubljom zabrinutošću, ogorčenjem i žaljenjem pratimo najnovija tragična zbivanja na Kosovu.

Potpuno pogrešna politika dovela je i dovodi do ljudskih žrtava. Dosadašnja hegemonistička srpska politika služi se represivnim sredstvima u gušenju demokratskih procesa u kosovskoj sredini. To gušenje poprima oblike državnog terorizma.

Nasilnim sredstvima i sukobljavanjima, ma s koje strane dolazili, nije moguće tražiti izlaze iz sadašnje situacije. Stoga podržavamo istinska demokratska stremljenja svih demokratski opredijeljenih Albanaca i drugih građana Kosova. Smatramo nužnim uvođenje pune demokracije na Kosovu, a to znači hitno ukidanje izvanrednih mjera, obustavljanje svih političkih procesa i stvaranje uvjeta za višepartijski sistem, slobodne izbore i stvarnu nacionalnu ravnopravnost.

Današnja politika Srbije ne omogućava realizaciju Jugoslavenskog programa za Kosovo za što punu odgovornost snosi uprava SR Srbije. Tražimo da se u takvim okolnostima neodložno povuku odredi milicije RSUP-a Hrvatske, odnosno da SR Hrvatska ničim ne sudjeluje u onome što se danas zbiva na Kosovu.

**Predsjednik HDZ
dr. Franjo TUDMAN**

**Govori povjerenica HDZ za SR
Njemačku i članica Središnjeg
odбора Zdenka Babić**

treba angažirati najstručnije i najdarovitije ljude pa, ako je potrebno, obratiti se za pomoć i u inozemstvu.

● Dvije Rezolucije

Na prijedlog Predsjedništva HDZ na sjednici su donijete dvije Rezolucije: prva u povodu događaja na Kosovu i druga o Andriji Hebrangu. Rezolucije je obrazložio Vladimir Seks.

Središnji odbor i skup daju podršku demokratskim gibanjima na Kosovu, a osuđuju nastavak imperijalne i nasilne politike prema albanskom narodu.

Moto druge Rezolucije, prema Seksu, glasi: »Ima li Andrija

Hebrang pravo na smrt?« Proces demokratizacije u Hrvatskoj ne može se uspostaviti bez istine o Andriji Hebrangu, istine o njegovoj djelatnosti i njegovom završetku. Hebrang je nestao, ne zna se ni uzrok njegove smrti, ni vrijeme, ni mjesto. Obitelj nikada nije obaviještena o njegovoj smrti, nepoznato je mjesto njegovog pokopa. On je čovjek bez groba, osuđen bez prijave, bez optužnice, bez ikakvog krivičnog postupka.

HDZ smatra da je Hebrang zadužio Hrvatsku i hrvatski narod. Dr. Tudman opisao je, »radi mladih članova«, osobu Hebranga malo podrobnije. U II svjetskom ratu Hebrang je bio na lijevici, u prvom redu pred očima je imao državnost i suverenost Hrvatske. Unitaristi i hegemonisti počeli su ga napadati onog trenutka kad je u ZAVNOH-u donio odluku o priključenju Istre domovini Hrvatskoj. Zamjerali su mu što je na 1., 2., i 3., zasjedanju ZAVNOH-a isticao hrvatsku suverenost u federaciji, kao i to što je postavljao pitanje hrvatskih granica.

U ovom slučaju HDZ ponovno ističe svoje principijelno stajalište, da polazi do Starčevića ali i od Hebranga i gradi hrvatsku svijest i hrvatsku politiku na svim pozitivnim tradicijama. U tom smislu danas se želi utvrditi istina o žrtvi Andrije Hebranga.

Tako je Središnji odbor donio odluku o formiranju »Komiteta istine« o Andriji Hebrangu.

Obnovljena nacionalna svijest hrvatskoga naroda

Iz izlaganja dr. Franje Tuđmana

»U potpunosti dijelim mišljenje Vladimira Markovića iz Splita da mi moramo biti okrenuti prema 21. stoljeću, a ne baviti se prošlošću. Ono što je Hrvatska demokratska zajednica napravila, da mi imamo ovako ozbiljan skup danas ovdje u Zagrebu kakav, tvrdim, malo tko može danas prirediti, rezultat je upravo toga što smo pošli od onih povijesnih momenata da bismo obnovili nacionalnu svijest hrvatskoga naroda i da bismo sa svim demokratskim tradicijama na demokratskoj podlozi pošli u taj 21. vijek. Onaj narod koji nije svjestan svoje povijesti, nema ni sadašnjosti ni budućnosti.

Prema tome, samo utoliko i zato smo se vraćali povijesti da bismo kazali kako moramo poći od Starčevića, Radića i od hrvatske ljevice, da na tim tradicijama gradimo suvremenost. Mislim da je to bilo osnovno zbog čega HDZ uživa takav ugled i u domovini i u iseljenoj Hrvatskoj.

● »CRNORUKAŠKI« CENTAR I MILOŠEVIĆEV PLAN

Ja se ne bih vraćao na kampanju protiv nas. Htio bih vas podsjetiti, kao što se to govorilo u izvješću, da se ona odvija po jednom veoma razrađenom scenariju, u osnovi od kada postoji ova Jugoslavija jednog »crnorukaškog« centra koji hoće osigurati prije svega hegemoniju nad hrvatskim narodom. Slažem se s gospodinom Markovićem da Milošević ima itekako razrađen plan svoje djelatnosti.

Skrećem pozornost da smo mi suočeni s takvim protivnicima i organizacijom, kakvih možda nikada od sada na našem tlu nije bilo!

Mi smo suočeni ne samo s protivnicima koji još uvijek žive u tlapnji integralizma i jugoslavenskog unitarizma. Mi protiv sebe imamo i dogmatske snage u Savezu komunista i bez obzira što možemo pozdraviti pobjedu reformskih demokratskih struja na posljednjem Kongresu Saveza komunista Hrvat-

ske, isto tako moramo kazati da u njihovim redovima još ima pobornika unitarizma i onih koji tvrde da je za svu krizu Jugoslavije krivo postojanje republika. Takvi čak predstavljaju Hrvatsku u savezним tijelima. To je stvar Saveza komunista, ali mi toga moramo biti svjesni. Mi smo jedina politička organizacija u Hrvatskoj koja je, osim općih demokratskih, ljudskih i građanskih prava, u svoj Program unijela i svijest hrvatskog naroda da je opet nastupilo prekretničko povijesno razdoblje kada dolazi u pitanje kako će i u kojoj mjeri moći odlučivati o svojoj sudbini.

Da nam se sutra opet ne vraćaju optužbe: stvarali ste prvu Jugoslaviju, obnavljali ste preko partizanskog pokreta drugu Jugoslaviju (na osnovama AVNOJ-a i samoodređenja), vidimo što je iz toga ispalo, pa sad iz Hrvatske opet potječu nekakve jugoslavenske sinteze (uključujući i slobodno tržište) itd. Prema tome da ne padne povijesna krivnja na hrvatski narod kako je htio takvo stanje koje bi ga opet tko zna koliko godina držalo u okovima.

● »FAŠISTI, NEOUSTAŠE, BOLJŠEVICI, KOMUNISTI...«

Baš zbog toga što smo takva hrvatska politička organizacija koja želi izvući iskustva iz sveukupne svoje povijesti, pozitivna a odbaciti negativna, zato smo mi pod veoma snažnim udarima razrađenog scenarija, ne samo pod udarima dogmatskih i hegemonističkih snaga, nego i dijelom iz tzv. opozicije, koja ili nije svjesna zbivanja ili je manipulirana.

Ne bih vas zamarao s tim kako se to širi po inozemstvu, čak i po hrvatskim emigrantskim organizacijama pa se vraća u zemlju. Napadi na organizaciju i pojedince su na veoma širokoj lepezi, od toga da smo fašisti, nepustaše, pa do toga da smo boljševici, komunisti itd. Prema tome, primjenjuju se sve mogu-

će metode da bi nas se oklevetalo, da bi se obmanulo i odvratio hrvatskog čovjeka od nas.

Međutim, to je nemoguće. Naš Program je zaista takav da je progovorio iz srca i duše svih hrvatskih ljudi u domovini i u svijetu. Imamo članova rođenih u prošlom stoljeću, ali imamo članova netom rođenih, obiteljskih, ali i srednjoškolska koji se također žele razvijati kao ljudi. Stvorili smo Program koji je odraz hrvatskog javnog mnijenja i na njemu gradimo naš rad.

● PITANJA OPREMLJENOSTI

Organizacija kakva je naša morala bi imati na raspolaganju sredstva javnih medija i druga tehnička sredstva. Bez obzira što o nama pričaju, mi nismo bogati. Jedva smo unajmili, taj svoj dom, još u njemu radimo na starom i posuđenom pisaćem stroju. Moramo se kompjuterizirati, povezati faxovima ne samo sa svijetom već i s domovinom. Naš »Glasnik« mora iz mjesecnika što prije prerasti u tjednik. Sve skupa moramo podići na višu organizacijsku razinu.

Treba nam poslovni tajnik. Ne može jedan uski krug na kojem je bio čitav teret dosadašnjeg rada dalje sam nositi to na svojim leđima. Naš daljnji rad na razvitku organizacije nije više samo problem užeg dijela, već svih nas. U svim mjestima Hrvatske, gdje imamo ogranke, očito ima itekako sposobnih, zrelih ljudi. HDZ nije i ne želi biti samo Središnjica, ona mora biti tijelo koje će skladno razvijati naše sposobnosti i rješavati naše probleme.

Naše je geslo: naše ime i naš program je Hrvatska demokratska zajednica.

Prema tome mi ne želimo biti nekakva monolitna, totalitarna organizacija. U našim redovima može biti i različitih mišljenja o različitim pitanjima.

● OD PAKLENIH OTOKA DO NORVEŠKE

Nema mjesta na svijetu, od Paklenih otoka, San Franciska, sunčane Californije, Australije, do sjevera Europe, Švedske i Norveške, gdje ima hrvatskog čovjeka, da nema i Hrvatske demokratske zajednice. Program HDZ vratio je nadu hrvatskom čovjeku da će Hrvatska opstati, da se u Hrvatskoj može obnov-

ljati život, da se ljudi mogu vraćati.

Hrvatska bratska zajednica u Australiji, koja je izvanstranačka, čitava je pristupila Hrvatskoj demokratskoj zajednici. Imamo ponuda iz svijeta da se čitave organizacije žele odreći svojih posebnih programa i pristupiti nama i to, molim, od

svih struja, od HSS-a do ljevice i desnice.

Na našem Programu stvara se jedno javno mnijenje, u svom daljnjem radu budimo dostojni toga povjerenja koje nam je u hrvatskoj domovini i u svijetu do sada pokazano. Što se mene osobno tiče i Predsjedništva, nećemo ga iznevjeriti.

Želi li stvarno HDZ oružje?

Iz izlaganja Ivana Vekića

Dame i gospodo, gospodin predsjednik Izvršnog odbora Josip Manolić u svom izvještaju reče da ću kao jedan od inicijatora predložene izmjene Zakona o držanju i nošenju oružja, razjasniti u nekoliko riječi u čemu smo mi našli bit tog našeg posla i našeg prijedloga.

Razloge za tu inicijativu našli smo u činjenici da je ogroman broj ljudi u ovoj zemlji naoružan. Radi se o osobama koje po naravi svog posla ne trebaju držati i nositi oružje. Dakle, ne mislim pri tome na podčasnike i časnike i osobe koje u okviru svog posla u Službi unutarnje sigurnosti oružje nose.

Drugi razlog je u tome što je zbog tog broja, čak kad bi se to i htjelo, nemoguće pravi nadzor nad osobama koje oružje drže i nose i nad samim tim oružjem.

Treći razlog je strahovito povećanje krivičnih djela, počinjenih vatrenim oružjem ili uz pomoć vatrenog oružja.

Četvrti razlog, ali prvi po svojoj važnosti, je taj što politička situacija u zemlji nagovještava mogućnost stvaranja paravojnih i parapolijskih oružanih grupa koje bi se, naoružane, mogle poslužiti nečim što nazivamo nasilnim putem, za postizanje političkih ciljeva.

Ovih razloga ima mnogo više, ali ja sam nabrojio četiri koja bi mogla biti temeljna.

Što ćemo mi Saboru predložiti (u inicijativi koja je od strane Izvršnog odbora HDZ prihvaćena)?

Predložiti ćemo moratorij na izdavanje dozvola za držanje i nošenje oružja koji bi trajao najmanje šest mjeseci. To zna-

či, da u tom razdoblju ne bi mogla biti izdana niti jedna dozvola za držanje i nošenje oružja. Zatim ćemo predložiti da se nadležnost za izdavanje odobrenja prebaci na općinske organe uprave za pravne poslove.

Predložiti ćemo temeljitu izmjenu upravo u najbitnijem dijelu, a to je da se zakonom više ne određuje tko ne može dobiti odobrenje za držanje i nošenje oružja, već da se taksativno nabroje grupe, kategorije ljudi koji mogu dobiti odobrenje.

Orkestralni napad nakon Splita

Iz izlaganja Josipa Manolića

Nastojali smo reagirati na sva značajnija kretanja u društvu za koja smo ocijenili da idu protiv interesa našeg naroda, njegovog suvereniteta i integriteta. Na toj liniji dali smo nekoliko proglašiti čiji je sadržaj poznat, a i reagiranje javnosti na njih. Zato bih vas molio da kao sastavni dio ovog izvješća uzmete našu brošuru koju smo sada tiskali, a u kojoj je tiskano za što se bori Hrvatska demokratska zajednica. Tamo su jednim redoslijedom dati svi ti dokumenti.

Posljednji orkestralni napad na nas u vezi je s našom Skupštinom u Splitu, koju su scenaristi pokušali povezati sa Srpskom obnovom iz Pazove. Scenarij srpskog štaba dobio je ve-

Znam posebno da će ovdje do žešće reakcije dovesti jedan sasvim praktičan prijedlog, a taj je da se oružje konsificira. Ja sam, molim, dovoljno vješt u svom poslu i znam da takva odredba oduzimanja nečega što je zakonito stečeno ne bi počivala na nekakvim normalnim odrednicama pravnog sistema. Ali za to postoji jedan moralni razlog.

Postoje plaćene kategorije ljudi da čuvaju sigurnost građana, a oružje u privatnom posjedu može biti zloupotrebljeno.

Ovo je inicijativa koju bi trebali i mogli podržati svi građani SFRJ. Ti problemi jednaki su u svakoj republici, kod svakog naroda.

Vi ste vjerojatno već i bez mojih riječi razumjeli podtekst svega ovoga. Na taj način može biti opovrgnuta neka tvrdnja o HDZ kao o političkoj stranci koja nasiljem želi doći na vlast. Jer zaboga onaj tko se oružja odriče i tko ga nema, nema ni sredstva da nasilnim putem zauzme vlast.

U diskusiji koja će se u povodu ovoga po normalnoj zakonskoj proceduri zasigurno razviti u Saboru, u orkestru mogućih protivnika prepoznat ćemo i crkutanje jastrebova. Hvala vam lijepa.

liku podršku i od pojedinih rukovodilaca Televizije Zagreb i od nekih drugih političkih struktura u Hrvatskoj. Hajke su počele uspoređivanjem funkcionara Hrvatske demokratske zajednice s Vukom Draškovićem, te našeg i njihovog programa. Orkestraši nisu htjeli prikazati splitski skup na televiziji, jer tada bi bilo očito da je to uspoređivanje vukova i janjaca. Oni su radije pokazali ikonografiju pazovskog skupa, koju smo vidjeli na svim mitinzima antibirokratske revolucije.

Po sadržaju govora naši govore o suzama a Vuk poziva na rušenje granica, zapravo onih granica koje su preostale od sadašnjih pohoda antibirokratske revolucije. Ti »vukovi« su-

djelovali su pod rukovodstvom srpskog štaba u rušenju autonomije Vojvodine i Kosova i Crne Gore. Sudjelovali su na mitinzima u Bosni i Hercegovini i došli do Knina (istina, ne baš slavno).

Po ciljevima, mi se pozivamo na ustavni put rješavanja međunarodnih odnosa, a Vuk i njegovi šefovi na nasilno rušenje po receptu primijenjenom na Vojvodini i Kosovu.

Mi težimo integraciji s Europom, a Milošević nas zato naziva »lakejima«. Mi se zalažemo za pravnu državu, a on krši ljudska prava i ubija nevine ljude na Kosovu. Mi tražimo ukidanje svih zakona po kojima se može tjerati u zatvor za drugačije političko mišljenje, a on vodi masovne političke procese. I tako dalje.

Navadim »The Washington Post« od 10. 12. 1989.: »Slobodan Milošević je prototip fašističkog demagoga kojemu je cilj osvajanje prava za većinsku naciju na račun svih drugih«.

Takva politika ugrozila je narode Makedonije, narode Bosne i Hercegovine, ugrozila je Albance, Crnogorce, Hrvate, Slovence, na sjeveru Mađare. Zamislite takvu politiku koja nema niti jednog prijatelja u susjedstvu! Istina, bio je jedan koji se zvao Ceausescu, ali i taj je nestao. U takvoj geopolitičkoj situaciji jedino pomaže staljinistička teorija »kapitalističkog okruženja«, što je znak jednakosti za »neprijateljska okruženja«. Razvoj ide po slijedećoj shemi: čistke u organizaciji Saveza komunista, državnim organima i paradržavnim institucijama, uključujući televiziju i radio. Taj recept primjenjuje se unutar zemlje, a prema van slijedi izvoz revolucije i stvaranje pete kolone u okruženju. Kako je tekla antibirokratska revolucija, tomu smo bili svjedoci u Vojvodini, Kosovu, Crnoj Gori i tako dalje, no kako je funkcionirala peta kolona, to je bilo nešto zamagljenije.

Sjetimo se samo proizvanja Republičkog odbora Sindikata Hrvatske u starotrškoj krizi, kada je pružio podršku rudarima koji su bili u životnoj opasnosti, sjetimo se prozivanja Sabora SR Hrvatske zbog usvajanja definicije o hrvatskom jeziku, sjetimo se prizivanja represije protiv demokratskih pokreta do poraza

dogmatske struje na 11. kongresu Saveza komunista Hrvatske.

Pažljivi promatrač uočava da su to uvijek iste sredine, pa i isti ljudi, u raznim ulogama. Nekad prozivaju, nekad plješću. Jednom pod imenom boraca 10. korpusa drugi put pod imenom Gradskog ili Republičkog odbora SUBNOR-a, uvijek zabrinuti »za sudbinu Titove Jugoslavije«, »socijalizma«, »samoupravljanja« i ostalih tekovina narodno-oslobodilačkog rata.

Možemo im reći da je Titova Jugoslavija srušena uz njihovu direktnu pomoć!

Neka se sjetite Vojvodine, Kosova i Crne Gore kao stupova te avnojske Jugoslavije. Ono malo socijalizma što je kod nas bilo, dokrajčilo je dogovorna ekonomija. Samoupravljanje je nedonošće koje nikada nije prohodalo. Svemu tome kumovali su ti borci, uvijek uz gromoglasan pljesak.

Kako na izbore?

Iz izlaganja Vladimira Šeksa

Hrvatska demokratska zajednica izražava i žaljenje i neslaganje s činjenicom da spada u krug onih političkih stranaka i organizacija kojima je uskraćeno pravo sudjelovanja u izradi nacrtu izbornih zakona.

Temeljna zadaća bila bi, a to i predlažemo, izabrati Glavni programsko-izborni odbor koji bi trebao izraditi izbornu platformu HDZ i utvrđivati kandidate stranke za sva vijeća Sabora, predsjednike općina, predsjednike gradova i delegate u zajednicama općina.

Utvrđivanje kandidata stranke za izbore u mjesnim zajednicama i za općinske skupštine objavljivali bi općinski odbori HDZ, uz suglasnost regionalnih organizacija HDZ tamo gdje one postoje.

Uži sastav Glavnog programsko-izbornog odbora HDZ čini Predsjedništvo HDZ: predsjednik HDZ, potpredsjednici, predsjednik Izvršnog odbora, predsjednik Središnjeg odbora, glavni tajnik, glavni blagajnik i glavni urednik »Glasnika HDZ«. Širi sastav čine predsjednici svih općinskih ograna HDZ.

Uži sastav Glavnog programsko-izbornog odbora odlučivao bi o izradi izborne platforme te o utvrđivanju kandidata stranke za Sabor, za predsjednike gradova, za predsjednike općina, za odbornike u skupštinama zajednice općina a po potrebi bi konzultirao širi sastav ili neke njegove dijelove.

Glavni programsko-izborni odbor predviđa izdavanje jedne brošure u kojoj bi se na popularan način objasnila tehnika glasanja, da cjelokupno članstvo

ovlada načinom sudjelovanja u izbornom postupku.

Predsjedništvo HDZ predlaže Središnjem odboru da ga ovlasti za imenovanje Komisije za izradu nacrtu novog statuta HDZ. Statut HDZ treba modernizirati u skladu s novim zakonskim rješenjima.

Općinski ogranci HDZ trebali bi utvrđivati kandidate stranke za odbornike skupština općina i mjesnih zajednica, te davati inicijative Glavnom odboru za ostale kandidate. Oni bi trebali informirati članstvo u ograncima o tehnici izborne procedure.

● KOJE SU PRETPOSTAVKE LEGITIMNIH IZBORA?

Potrebna je najhitnija registracija, dakle puna legalnost i HDZ i svih drugih političkih stranaka i organizacija.

Nužno je ravnopravno korištenje javnih medija, radija, televizije i službenog tiska za predstavljanje izbornih programa i kandidata stranke.

Sabor i Predsjedništvo SRH treba da daju nalog organima unutrašnjih poslova da prestanu s bilo kojim oblikom represije prema opoziciji, posebno prema HDZ. Represija prema HDZ imala je dva oblika, jedan da odvraća potencijalno članstvo i birače i drugi da zaplaši same članove Odbora.

Konačno, potrebno je donijeti takav izborni zakon koji će omogućiti ravnopravno sudjelovanje svih subjekata u izornoj utakmici.

Prijedlog izbornoga zakona koji je sastavio Odbor za društveno-politički sistem Sabora i dostavio Saboru na razmatranje

— prema stajalištu HDZ — predstavlja ogromno poboljšanje u odnosu na Zakon o izboru i opozivu zastupnika i odbornika, donijet sredinom prosinca prošle godine. To je bitan pomak u pravcu demokracije, no on ima i određenih manjkavosti a bitno je, ukoliko bude usvojen u sadašnjoj verziji, kako će se provoditi u praksi. U svakoj izbornoj komisiji, po Prijedlogu zakona, treba da budu zastupljene sve političke stranke, a isto tako i u biračkom odboru. Mi ćemo morati voditi računa o svakoj izbornoj jedinici, da naš predstavnik svugdje bude i u komisiji i u odboru.

● PROBLEM VEĆINSKOG NAČELA

Prijedlog zakona polazi od većinskog načela, to znači da će u pojedinoj izbornoj jedinici biti izabran kandidat s najvećim brojem glasova, s tim da to bude najmanje trećina glasova izbornoga tijela.

Bilo je značajnih polemika u Saboru da li usvojiti to većinsko načelo ili usvojiti načelo srazmjernosti, po kojem bi i predstavnici manjih stranaka, koje na izborima ne mogu računati na veći broj glasova, dobili svoje mjesto.

Činjenica da se predlagatelj zakona odlučio za većinsko načelo uzima u obzir rascjepkanost opozicije u Hrvatskoj i ide za tim da, uz korištenje svega ostalog, omogući pobjedu Komunističke stranke na izborima. Stoga je naš prijedlog da se — kada se u Saboru o tome bude raspravljalo — kombinira većinsko načelo sa srazmjernim. Većinsko načelo bi, s obzirom na našu brojnost, odgovaralo HDZ-u, ali trebalo bi pružiti mogućnost i strankama s manjim brojem članova i izvornim utjecajem da dobiju svoje mjesto u predstavničkim tijelima.

HDZ je Saboru SRH službeno uputio prijedlog da se i Hrvati izvan granica Hrvatske omoguću glasovati za kandidate za Sabor. Takav prijedlog su Saboru uputili i brojni ogranci HDZ iz cijelog svijeta, i druga hrvatska udruženja. Nismo, na žalost vidjeli da bi se predlagatelj zakona uopće osvrnuo na taj prijedlog. Mislim da trebamo ostati kod prijedloga da se u izbornoj zakonu unese odredba prema kojoj Hrvati u svijetu imaju

pravo glasati za zastupnike u Saboru, i za to im se moraju osigurati tehničke mogućnosti.

Ukoliko se u kratkom roku ne bi osigurale pretpostavke za po-

štene izbore, tada će HDZ izvući nužne konzekvence po legalitet onih koji će na takvim izborima biti izabrani, i na legalnost takvih izbora.

Iz zaključne riječi dr. Franje Tuđmana

Naš Program je jasan. Mi s njim ulazimo i u izbore, i na svoj Kongres, i u izbornu borbu.

No, u političkom marketingu je bitan i naš Program i mi sami, koliko smo sami kao ljudi od zvanja, od ugleda, od poštenja u stanju da ga reprezentiramo i da ga ne kompromitiramo.

Nismo sami na političkoj sceni i, kao što vidite, ne samo službene strukture iz naše sredine nego i mnogi iz oporbenih redova isto su tako, iz kojekakvih razloga, usmjereni protiv nas. Prema tome postaviti će se i problem koalicije.

Budući da smo za demokraciju i budući da ne želimo nekakvu svoju totalitarnu vlast — jesmo za koaliciju, sa svim onim strujama, strankama, tendencijama koje su za građanska demokratska prava, ali i za pravo hrvatskog naroda na suverenost, na samoodređenje, za to da sam može odlučivati o svojoj sudbini.

Prema tome, sa svim takvim pojedincima i strujama jesmo za koaliciju i te koalicije će biti na različitim razinama. Može biti na republičkoj razini na općinskoj razini, može biti već u početku, prije izbora, mi jesmo i bit ćemo za suradnju, ili za koaliciju, ili za stvaranje hrvatskog bloka. Mogu vas obavijestiti da su k nama na razgovore dolazili predstavnici »radićevaca«, vršnjaci našega Sulimanca koji su još Radića znali, i oni su nam nudili stvaranje hrvatskoga bloka (to je druga grupa, ne ona s kontraverznim Čičkom).

Prema tome, mi jesmo za suradnju sa svima onima koji nose hrvatsku tradiciju i nove ideje za Hrvatsku za danas i za 21. stoljeće. Naš Program je taj koji sam po sebi nudi široku suradnju. Svakim danom nam dokazuju da nam nameću bespoštednu političku borbu. Mi mo-

ramo biti principijelni, razboriti, promišljeni, ali isto tako i odlučni. Gospodin Marković je s pravom spomenuo, moramo biti konkretni, iznijeti podatke koliko košta reforma.

Molim vas, dragi prijatelji, Sime Đodan u Splitu nije učinio ništa drugo nego iznio konkretne podatke. Po mojoj ocjeni učinio je to također u malo povišenom tonu, ali taj ton ne bi ništa smetao da nije iznio te podatke! Mi moramo biti svjesni u kakvim prilikama živimo i molim, ono što sam pokušao reći od samog početka osnivanja HDZ i posebno u božićnoj i novogodišnjoj poruci, treba nam i razboritost i promišljenost i promišljenost i odlučnost. Sve to skupa u pojedincu je dosta teško objediniti, ali mislim, plovili smo do sada dosta uspješno i nema razloga da to ne činimo i u budućnosti.

Ono što je za suverenu Hrvatsku, od desnice do lijevice, to mora biti s nama i u našem Programu i mora izražavati naše htijenje.

Budimo mi danas u Hrvatskoj pametni koliko je jedan general Franco bio pred 30 godina u Španjolskoj, pa je kazao: za Španjolsku su se borili i španjolski falangisti i španjolski komunisti, svaki pod svojim zastavama pokopajmo ih u jednu grobnicu, da gradimo demokratsku Španjolsku!

A Španjolska danas jeste demokratska.

Prema tome, izvucimo svu pozitivu i gradimo zajedno svi, bez obzira kome su naši roditelji ili kome smo mi nekada idejno-politički pripadali.

Sad smo članovi Hrvatske demokratske zajednice, pa možemo oživotvoriti njen Program.

Do viđenja na Kongresu!

Tisuću Hrvata na konvenciji HDZ u Clevelandu

U Clevelandu (Ohio) održana je 20. i 21. siječnja prva konvencija Hrvatske demokratske zajednice za Sjedinjene Države i Kanadu. Konvenciju je pripremio Pripremni odbor u sastavu: gđa Neda Sarić, Slavko i Ivan Katić i Berislav Cuvalo. Konvenciji su bili nazočni utemeljitelj i predsjednik HDZ dr. Franjo Tuđman iz Zagreba, te delegati ogranaka HDZ i gosti iz gradova Sjedinjenih Država i Kanade: Washington DC, New York, Cleveland, Chicago, Cincinnati, San Pedro, St. Louis, Phoenix, Austin, San Francisco, Vancouver, Calgary, Ottawa, Windsor, Kitchener i Toronto.

Osim delegata, neslužbeno i kao promatrači, konvenciji su prisustvovali i predstavnici većeg broja kulturnih i političkih organizacija hrvatskog iseljenništva koji su pozdravili delegat i zaželjeli im uspjeh u radu.

Svrha konvencije bila je što bolje koordinirati rad ogranaka HDZ u Sjedinjenim Državama i Kanadi, izbor koordinacijskih odbora HDZ, priprema za izbore zakazane za travanj, te odlazak na sveopći Sabor HDZ 24. i 25. veljače ove godine u Zagreb.

Prvog dana konvencije delegati svih ogranaka HDZ sudjelovali su u raspravama i izmijenili iskustva u stvaranju mjesnih ogranaka, upisivanju novih članova, prikupljanju materijalne pomoći te međusobnoj suradnji ogranaka u Sjedinjenim Državama i Kanadi.

Konvencija HDZ u Clevelandu: govori predsjedatelj Ante Beljo

Uvečer prvog dana konvencije upriličeno je predavanje dr. Tuđmana gdje se okupilo više od tisuću Hrvata iz Clevelanda i okolice. Još nijedan kulturno-politički događaj nije privukao toliko broj slušateljstva među Hrvatima u ovom gradu.

Dr. Tuđman je govorio o političkoj i ekonomskoj situaciji u Hrvatskoj demokratskim procesima u domovini i o nadolazećim izborima zakazanim za travanj ove godine.

Večernji dio programa vješto i duhovito je vodio G. Ante Beljo. I ovom prilikom priličan broj prisutnih ispunio je pristupnice u HDZ.

Na konvenciji je izražena potpuna suglasnost i potpora Programskoj deklaraciji HDZ i Proglasu od 29. studenoga 1989. godine.

Jednodušno je donesena odluka da delegati ogranaka HDZ i što veći broj članova sudjeluju na sveopćem Saboru u Zagrebu 24. i 25. veljače ove godine.

Drugog dana konvencije izabrana su tri koordinacijska odbora:

HDZ sa Sjedinjene Države, odbor HDZ za Kanadu i kontinentalni koordinacijski odbor za Sjevernu Ameriku.

Odbor za Sjedinjene države: predsjednik — Mijo Primorac, potpredsjednici — Tefko Saračević i Josip Sovulj, tajnik — Berislav Cuvalo, odbornici: Božo Kosir, Josip Stirmški i Ante Sango.

Odbor za Kanadu: predsjednik — John Zdunic, potpredsjednik — Gojko Susak, tajnik — Ante Beljo, odbornici: Berislav Pavlović, Josip Pejnović i Hrvoje Lukatelo.

Odbor za Sjevernu Ameriku: predsjednik — John Zdunic, potpredsjednik — Mijo Primorac, tajnik — Ante Beljo.

Općeniti dojam sudionika konvencije je da je malo koji sastanak Hrvata u iseljeništvu protekao u tako srdačnoj, iskrenoj i prijateljskoj atmosferi kao ovaj u Clevelandu.

Proglasi konvencije upućeni su vladama Sjedinjenih Država i Kanade te Hrvatskom narodu u domovini i iseljeništvu.

Berislav Cuvalo

Veliki skup HDZ u Sydneyu!

»Glasniku HDZ« stigla je izdalekog Sydneya vijest da će se među tamošnjim Hrvatima dugo pamtiti nedjelja, 21. 01. 1990. Toga dana je sidnejski granak HDZ imao prvi skup sa svojim članstvom.

Na skup su stigli članovi i prišaše HDZ, kao i uopće Hrvati sa sidnejskog područja, tako da se u hrvatskom klubu »Kralj Tomislav« skupilo oko dvije tisuće ljudi. Predsjednik Koordinacionog odbora za čitavu Australiju dr. Konstantin Bosnić prikazao je mukotrpan put HDZ od osnutka do danas i naglasio povijesno značenje sku-

HDZ u Sydneyu

pa, stoga što se u klubu »Kralj Tomislav« održava sastanak domovinske stranke. HDZ je uspje-

la povezati domovinu i iseljeništvu, a to bi još prije kratkog vremena bilo nemoguće zamisliti.

Hrvatska dijaspora i izbori

Otkako se Savez komunista Hrvatske svojom povijesnom odlukom odlučio na raspisivanje slobodnih višestranačkih izbora, ta je tema strasno obuzela golemu hrvatsku »privremenoradnu« i iseljeničku dijasporu. Prva je ona koja živi u Zapadnoj Europi, najvećim dijelom u SR Njemačkoj, druga je ona koja u staroj i novoj generaciji živi u prekomorskim zemljama, SAD, Kanadi, Australiji, Južnoj Americi, Južnoafričkoj Republici i Novom Zelandu.

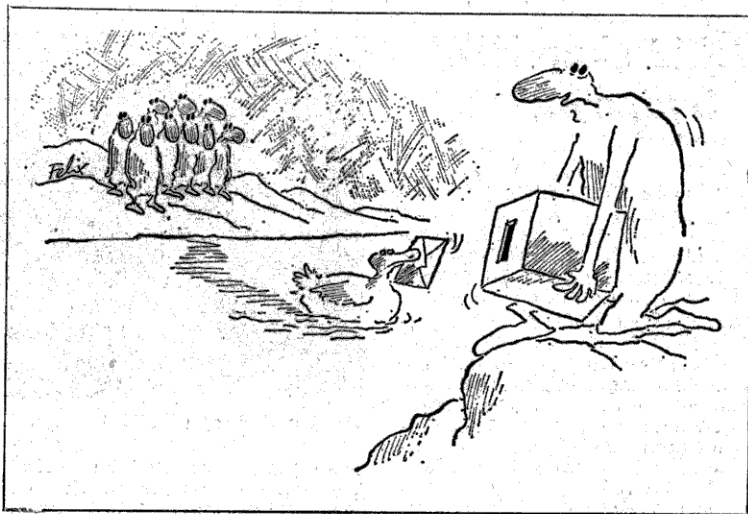
Na žalost i pored brojnih institucija koje su se dosad u Hrvatskoj bavile gastarbajterskom i iseljeničkom problematikom, nikad nije precizno ustanovljeno koliko Hrvata živi izvan svoje domovine, koliko je onih koji su kao građani SR Hrvatske, kad se govori o Europi, civilno i statusno vezano za svoju domovinu, a koliko je onih koji su se na ovaj ili onaj način asimilirali ili integrirali u višeetničke zajednice prekomorskih zemalja novog svijeta. Indikativno je, na primjer, da u posljednjem službenom popisu 1981. godine Republički statistički zavod nije objavio podatke koliko Hrvata i članova njihovih obitelji živi pod kategorijom privremeno iseljenih, odnosno na privremenom radu u Zapadnoj Europi. Teško se oteti utisku da i to nije bio jedan od poteza da se suzbije istina o nacionalnom odumiranju Hrvatske, s pučanstvom koje je zbog zaostajanja u razvoju republike bilo prisiljeno da egzistenciju potraži izvan domovine.

Sve u svemu, računa se da između dva i tri milijuna Hrvata, ubrajajući tu i kasnije generacije, živi diljem svijeta. U samoj Europi računa se da ih zajedno s djecom ima oko 600.000. Treba, međutim, voditi računa da taj broj ne sadržava samo Hrvate iz SR Hrvatske, nego i one iz drugih jugoslavenskih republika, prije svega iz Bosne i Hercegovine. Naravno da je tema prvih slobodnih izbora u 45 godina zainteresirala prije svega Hrvate iz SR Hrvatske, jer će se samo u njoj, uz Sloveniju, proljetni izbori održati u slobodnoj konkurenciji različitih stranaka. U ostalim republikama,

kao i u federaciji novi izborni zakoni za višestranačke izbore tek su u postupku usvajanja. Uzgred rečeno, i to je jedan od dokaza da se u tako važnim ustavnopravnim stvarima u Jugoslaviji već prakticiraju konfederativna rješenja, jer bi pravo nasilje bilo kad bi se propisao jedan jedinstveni izborni model za cijelu zemlju i sve republike.

U jeku političke demokratizacije koja je u Hrvatskoj, iako pod stalnom prijetnjom ekspanzionističke politike srbijanskog rukovodstva na čelu sa Slobodanom Miloševićem, govoreći iskreno, prošla bez većih potresa, što je svakako značajno civilizacijsko dostignuće, neophodno je i pitanje sudjelovanja hrvatske dijasporu ili, bolje rečeno, jednog njezinog dijela, u idućim izborima razmotriti sine ira et studio. Hrvati u Zapadnoj Europi koji su statusno ostali građani SFRJ ali i SR Hrvatske, pa ih se između ostalog vodi i u službenim statistikama kao privremeno iseljene, a inače su u prilici da fizički, čestim posjetama svojim kućama ali i čvrstim obiteljskim i drugim vezama, prate i sudjeluju, u zbivanjima u domovini, imaju i te kako političko i moralno pravo da ravnopravno sudjeluju s punim aktivnim i pasivnim pravom glasa u izbornom procesu od početka do kraja. To svoje raspoloženje oni

su iskazali u brojnim susretima s predstavnicima novih političkih stranaka, uključujući i HDZ, još dok one nisu bile registrirane, ali i na drugi način. U predstavci »Europskog saveza hrvatskih društava« iz Berlina upućenoj predsjedniku Sabora SR Hrvatske dr. Anđelku Runjiću, podsjećajući da je dosadašnja politika prema Hrvatima na privremenom radu u inozemstvu bila katastrofalna i da bi ju trebalo mijenjati »ali ne bez nas i mimo nas Hrvata u inozemstvu« izražena je zainteresiranost za direktnu zastupljenost u Saboru SRH. Još izraženi se to tražilo na nedavnom skupu u Stuttgartu gdje je prvi put na tribini nastupala hrvatska opozicija zajedno s vladajućom strankom. S tog moglo bi se reći povijesnog skupa upućen je također Saboru zahtjev da se omogući glasovanje na izborima i iseljenoj Hrvatskoj. Zahtjev je upućen prije zasjedanja saborskih vijeća na kojima bi se konačno trebao usvojiti novi zakon o izboru odbornika i zastupnika. U prijedlogu tog zakona ključni je član 4. koji kaže: »Odbornike i zastupnike u vijeće mjesnih zajednica općinske skupštine, vijeće općina skupštine gradske zajednice općina, Vijeće općina Sabora i društveno-politička vijeća skupština društveno-političkih zajednica biraju građani s biračkim pravom u izbornim jedinicama u kojima imaju prebivalište« (potpisao V. K.). I dalje, treći stav člana 4. glasi: »U vijeća skupština društveno-političkih zajednica biraju se građani s bi-

U »igri«

Sekretar SR Hrvatske za pravosuđe i upravu Ivan Fumić registrirajući osam stranaka u Hrvatskoj između ostalog je rekao: »Ako budu iskakali iz »igre«, hoću reći djelovali mimo načela Ustava i zakona a što će organ za upravu i pravosuđe pratiti, onda će biti kažnjeni, odnosno djelovat će se u skladu sa pravnim načelima koja predviđaju određene mjere, pa i zabranu djelovanja, pojedinaca i čitave stranke. Dakle, sada su utvrđena pravila igre pa ukoliko se ona ne budu pridržavala to će i nadležni organi moći jasnije sagledavati da li je određeno djelovanje u skladu s pravnom državom ili nije. A što se tiče u javnosti osuđenog istupanja na osnivačkoj skupštini Hrvatske demokratske zajednice za općinu Split u organizaciji Izvršnog odbora HDZ prikupljaju se detaljnija potrebna obavještenja kako bi se postupilo i donijela relevantna odluka o sadržaju i toku pomenutog skupa u dvorani hotela »Marjan« u Splitu, održanog prije dvadesetak dana.

Nikad nije kasno

U Mariboru je formirana nova stranka koja je nastala iz dosadašnjeg Društva penzionera. Naziv nove stranke je Savez društava penzionera Maribor. Ovo je druga slovenačka penzionerska partija jer je već ranije formirana stranka »Sivi panteri«.

(OSMICA)

Hrabrost

Izlazak Armije van kasarne ohrabrio je sve kojima je Jugoslavija na srcu.

(POLITIKA)

Demokracija

Zašto Srbija smeta Hrvatskoj i Sloveniji? Zato što je u Srbiji počelo da cveta seme demokracije. Pogledajte, čitava Istočna Evropa juri demokratiji u zagrljaj, a ostaje samo Albanija i uz nju Hrvatska i Slovenija.

(POLITIKA EKSPRES)

Lutke

Hoću da kažem (i kažem, dakle!) da ona lutka od Račana ne može zaustaviti politički prodor one lutke od Tuđmana, pa kad je već tako, bolje je za Račane da idu uz Tuđmane, nego da Tuđmani budu protiv Račana; a ona lutka od Kućana maće, u novoj firmi, podršku stare firme, koja je, vođena onom lutkom od Ribičića, promenila i ime Partije, da bi ostala u igri.

(POLITIKA)

Ulaganje

Po važećoj zakonskoj regulativi, ne može se graditi ni jedna cesta na osnovi koncesija stranim ulagačima jer nisu regulirana pitanja dodjele zemljišta stranim partnerima ni za gradnju cesta ni za gradnju pratećih sadržaja.

(VEČERNJI LIST)

Demokracija i dvorane

U manjim sredinama još postoji značajno nerazumijevanje za društvene pluralističke tokove. Tako je, na primer, u Istri gotovo nemoguće pronaći dvoranu za održavanje skupova. Početkom februara pred zatvorenim vratima našli su se članovi Hrvatske demokratske zajednice u Puli — jednostavno u Narodnom kazalištu nije bilo mjesta iako je zgrada bila zaključana. Uprava kazališta tražila je 20 milijardi starih dinara za održavanje skupa HDZ i kada su sredstva ipak obezbeđena iz teatra su javili da skupa neće biti.

(BORBA)

Cinizam

Albancima nemamo što dati što im nismo dali i što već nemaju.

(NIN)

račkim pravom koji imaju prebivalište u društveno-političkoj zajednici za čiju su skupštinu raspisani izbori. Zakonodavac koji se odlučio za prijedlog ovakvog rješenja, a to je u ovom slučaju Odbor Društveno-političkog vijeća za društveno-politički sistem precizirao je da je prebivalište temeljni teritorijalni kriterij za određivanje aktivnog i pasivnog biračkog prava. Kao članovi komisije koja je izradila prijedlog novog zakona sudjelovali su izvan vladajućih struktura i dr. Branko Horvat i dr. Zarko Puhovski, a samo djelomično odvjetnik Zeljko Olujić.

Ukoliko bi se ostalo na kriteriju prebivališta, dakle stalnog mjesta boravka, onda bi gotova većina hrvatskih radnika na privremenom radu u inozemstvu bila isključena iz ovih izbora. Mogli bi eventualno glasovati, pa čak i biti birani, oni koji se u doba izbora nađu u domovini ovoliko dugo koliko bi bilo potrebno da se uključe u sve izborne procese od upisa u birački spisak do kandidiranja i glasanja. To se naravno po još oštrijim kriterijima odnosi i na Hrvate s iseljeničkim statusom, jer su oni, za razliku od »gastarbajtera« bez prebivališta u domovini, a k tome su državljanini drugih zemalja, ukoliko su primili novo državljanstvo.

Odnos zakonodavca prema ovom i te kako važnom pitanju ustavnopravne jednakosti samo je odraz dosadašnje prakse kojom se vlast u Hrvatskoj odnosila prema svojoj dijaspori. Ako se Hrvati u Zapadnoj Europi statistički smatraju građanima SR Hrvatske, ako se s njima računa kao s vojnim obveznicima, ako oni samo borave u tim zemljama i to po jugoslavenskoj terminologiji »privremeno«, ako svojim radničkim doznakama sudjeluju u spašavanju finansijskog obraza republike i federacije pred svijetom, ako su im kuće i prebivališta u SR Hrvatskoj, onda je neosporno da su oni ustavnopravno, ekonomski i politički dio republičke države. Kao takav dio njihov je legitiman zahtjev da traže u sadašnjim sudbonosnim danima za Hrvatsku kao njeni jednakopravni građani jedno od temeljnih građanskih prava, da budu birani i da biraju.

Vjekoslav Krsnik

»Gospodine oprosti im jer ne znaju što čine«

Kio-103/72

Istražni sudac Okružnog suda u Splitu u krivičnom predmetu protiv VUKOVIĆ STIPE pok. Josipa iz Splita zbog kriv. djela iz čl. 118 st. 1 KZ-a rješavajući po zahtjevu za provođenje istrage Okružnog javnog tužioca u Splitu br. KT-111/72 od 17. II 1972. godine, na osnovu čl. 148 st. 1 ZKP-a donosi RJEŠENJE O PROVOĐENJU ISTRAGE

Protiv: VUKOVIĆ STIPE pok. Josipa i majke sad pok. Kate, rođ. Buljan, rođenog 3. XI 1919. godine u Biteliću SO Sinj, sa prebivalištem u Splitu, Ivanovićeve br. 15, Hrvata, drž. SFRJ, penzionera, oženjenog bez djece, pismenog, sa završenom srednjom školom, srednje imovnog stanja, vojsku je služio, do sada navodno neosudivanog, pošto postoje osnovana sumnja:

da je od 1968. godine do danas kao aktivan član Samostalne zajednice pisaca »TIN«, uredništva »Hrvatskog književnog lista«, zatim središnice Matice Hrvatske u napisima objavljenim u »HKL-u« i »Hrvatskom tjedniku«, listovima čije je rasturanje bilo sudski zabranjivano i daljnje tiskanje spriječeno akcijom grafičkih radnika, te u »Glasu koncila« i u napisima koje nije uspio objaviti, zatim u prestavkama upućenim Saboru SR Hrvatske i govorima na javnim skupovima zlonamjerno prikazivao tobožnju ugroženost i zapostavljenost Hrvatske i hrvatskog naroda u Federativnoj Jugoslaviji, pa je tako:

1) na godišnjoj skupštini Samostalne zajednice pisaca »TIN« istupio s pismenim sastavom »Dragi prijatelji«, kojim između ostalog poziva hrvatske intelektualce da se bez obzira na ideologiju ujedinje i jedinstveno djeluju na usmjeravanju društvenih kretanja u SR Hrvatskoj... »Najveća tragedija Hrvata je u njihovoj međusobnoj neslozi. Zajednica samostalnih pisaca »TIN« treba preko svog glasila »HKL-a« učiniti sve, da se ta tragična praksa prekine. Svaki čovjek, koji živi u našoj domovini je dio hrvatskog naroda, bez obzira na vjeru i ideologiju, pa zvao se on Igor Mandić ili don Jure, Miloš Žanko ili Zlatko Tomićić, Rudi Supek ili Šagi Bunić. Prestanimo jednom zauvijek s podjelom ljudi unutar našeg malog hrvatskog naroda. Dijelimo samo zlo od dobra, a što je zlo, a što dobro kazuje nam naša savjest, koju moramo stalno osluškivati, ako želimo biti humanisti i duhovna sila svog naroda. Vi hrvatski intelektualci morate stajati na špiči društvenih kretanja i usmjeravati ih, a ne na repu događaja koji se odvijaju bez vašeg utjecaja i suprotno vašoj volji...«

2) povodom zabrane djelovanja Samostalne zajednice pisaca »TIN«, dana 20. travnja 1970. godine uputio Izvršnom vijeću Sabora Hrvatske predstavku u kojoj izražava svoje suprotstavljanje toj zabrani, navodeći da se »... ovim uvodi policijski način rješavanja tekućih društvenih pitanja...« i

Pod gornjim naslovom je »Glasnik« Hrvatske demokratske zajednice br. 2 objavio članak iz pera svog urednika Milovana Sibla, koji uz ostalo piše: »Optužuju nas za 'maspok'«!

Bit ćemo kratki: Sve što danas traže Srbi-janci i Slovenci za Srbiju i Sloveniju, tražili su Hrvati 1971. za Hrvatsku.

Koliko god ova tvrdnja bila točna, ona kod mladih ljudi teško može biti prihvaćena, jer je sustavna lažna propaganda kroz puna dva desetljeća satkala crni zastor koji prikriva istinu o zbivanjima u Hrvatskoj početkom sedamdesetih godina. Stoga držim da biste objavljivanjem kopije optužnice koja je protiv mene zbog »maspoka« bila podignuta (a koju Vam u prilogu šaljem) najbolje pokazali svu apsurdnost ozloglašenja »maspoka« u kojem su došli do izraza najplemenitije težnje hrvatskog čovjeka.

S poštovanjem,

Stipe VUKOVIĆ, SPLIT

da »... razlozi, koji se iznose za zabranu nisu valjani niti daju opravdanje za ovakvu drastičnu policijsku mjeru«.

3) polemizirajući sa Slavkom Sinišćevićem o porijeklu imena Dalmacije i njenim stanovnicima u napisu »Dalmatofilske osnove Slavka J. Sinišćevića«, zatražio od hrvatskog naroda punu podršku stavovima Veselice, Šošića, Lipovca, Krmptičke, Dodana, Pušića i dr. ističući slijedeće: »... I na koncu, nešto o sadašnjem trenutku Sinišćevićeve »podrške« »hrabrim pobornicima našeg ekonomskog emancipiranja, koji svojim učenim i taktičkim razrađenim sastavima vode borbene (ali uzaludne op. moja) bitke protiv bankarskoj, birokratskoj monopolističkoj oligarhiji s kojima se Hrvati mogu dičiti«, ali ne mogu očekivati dobivanje bitke, dok čitav hrvatski narod ne pruži složno podršku stavovima: Veselice, Šošića, Lipovca, Krmptičke, Dodana, Budiša i dr., i dok ti hrabri borci ne postanu svjesni, da generali ne mogu dobiti bitku bez vojnika...«

4) povodom pisanja »Slobodne Dalmacije« o nacionalističkom ispadu Vice Vukova na Postirskim frajama u napisu »Opet Hrvatsko ime« pokušao branići Vicu Vukova, dajući sasvim drugi smisao njegovim uzvicima: »Bog i Hrvati« i »Gdje su sablje«.

5) s ciljem, da prikaže kako je uslijed nepravilne politike posebno prema seljacima i pomorcima ugrožen opstanak Hrvata, u napisu »Pitanje opstanka je stvar svakog pojedinca«, između ostalog istakao: »Ima mnogo znakova, koji ukazuju, da je opstanak Hrvata kao naroda doveden u pitanje... I tako, dok naši znanstvenici i političari prave planove za »preobražaj« sela seljaci prave putnice za Njemačku. Drugo jedno pitanje, koje također ima narodnu težinu, a koje »dominira« na znanstvenim i političkim skupovima je pitanje pomorstva, za rješenje kojeg se ne traži suradnja s pomorcima, nego se daleko od mora i ljudi koji su uz more vezani vode duge »diskusije« o »Jadranskoj orijentaciji«, dok se naši pomorci orijentiraju na duge plovidbe pod tudom zastavom... Kako vidimo, gospodarski i kulturni, temelji na kojima

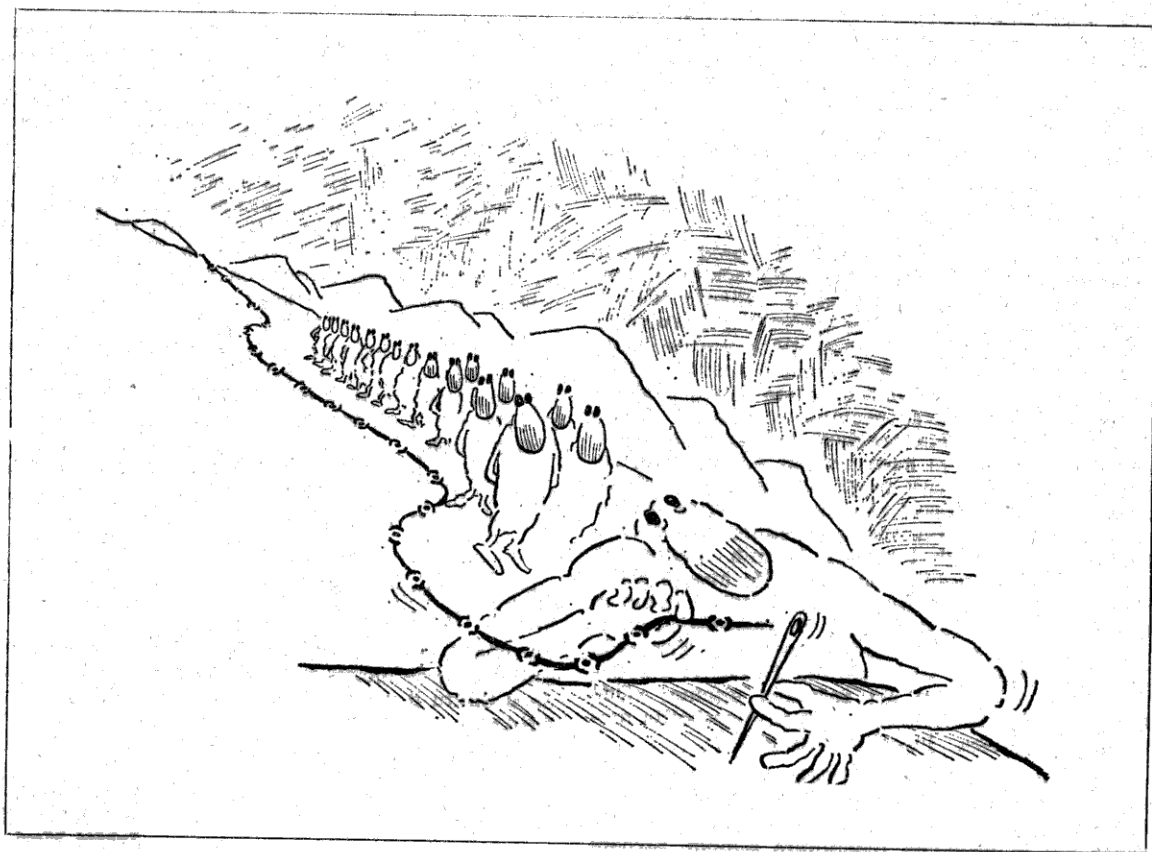
počiva zgrada naše hrvatske samobitnosti su potkopani ...»

6) u cilju da omalovaži nastojanja i rad zastupnika i predsjednika Sabora SRH na rješavanju gospodarskih i kulturnih pitanja u SRH, dana 25. lipnja 1970. godine uputio predstavku Izvršnom vijeću Sabora Hrvatske u kojoj je između ostalog istakao: »... Razmišljajući kako da na slikovit način predložim Vaš rad, čini mi se da je najbolje da naše današnje stanje uporedim s brodom na kojem kormilar vodi dugu raspravu s posadom broda kako bi trebalo ispraviti kurs plovidbe da bi putnici stigli na svoje odredište, ali rukom neće, da okrene kormilo, već i dalje plovi u pogrešnom smjeru kroz vrtložne vjetrove koji brodom udara ju o morske grebene nanoseći mu sve veća oštećenja i tako dovodeći u opasnost putnike koji se nalaze na brodu... Poštovani drugovi zastupnici, družte predsjedniče, mi građani nismo dali Vama svoje povjerenje i stavili svoju sudbinu u Vaše ruke da debatirate o onome što treba raditi već da radite ono što je u probitcima ovog naroda, jer nitko drugi osim vas nema legitimno pravo da upravlja našim gospodarskim i društvenim životom, pa je i Vaša parola o nekoj borbi protiv nekih nevidljivih sila obična utvara ili svjesna težnja da se zavara neupućene mase kako tobože Vi želite da sve ide po određenom planu, ali neki zli bogovi ratuju protiv Vašim dobrim namjerama i ne dopuštaju da Vaša dobra želja dođe do izražaja za dobrobit ovog našeg ukletog hrvatskog naroda ko-

ji se raseljava po čitavoj kugli zemaljskoj, tražeći koru kruha i tako pronosi »slavu« samoupravnog socijalizma koji je nikao baš na ovom tlu koje je darežljivo svakom osim onima koji ga natopiše svojom krvlju i znojem ...».

7) u napisu »Istinski intelektualci su prirodni saveznici radničke klase« protestirao protiv kritika upućenih na djelovanje Đodana, Segedina i Supeka ističući, da je to napad na probitke hrvatskog naroda i njegovu radničku klasu,

8) 9. studenog 1971. godine u dvorani Pedagoške akademije u Splitu, prilikom diskusije o Ustavnim amandmanima, organizirane od rukovodstva Saveza studenata — Split, kada su pored ostalih istupali Ante Paradžik, Dražen Budiša i Damir Petrić, bivši rukovodioci SS, čitao svoj pismeni sastav »Braćo prijatelji« u kojem napada tekst nacrtu Ustavnih amandmana, na Ustavu SRH, navodeći, da se tim amandmanima ne garantira »puna sloboda i nacionalna samostalnost i suverenost hrvatskog naroda«, te odbacuje predložena rješenja o državnosti SR Hrvatske ističući: »... Nama nije potrebna takova »nacionalna« država kojoj će glavna briga biti da rasprodaje prava hrvatskog naroda, guši njegov nacionalni ponos i poklanja drugima njegovo materijalno i duhovno bogatstvo. Mi ne trebamo hrvatsku državu, koja će se boriti da Hrvati dobiju veća prava i veću slobodu i samostalnost. Kao povijesni narod Hrvati imaju naravna prava na punu slobodu i nezavisnost, a Hrvatska država treba samo da štiti hrvatski na-

rod od bilo čijih prisezanja za pravima i slobodom hrvatskog naroda...».

9) povodom otvaranja istrage protiv nekih književnika zbog krivičnog djela kontrarevolucionarnog napada na državno i društveno uređenje iz člana 100 KZ-a u napisu »Književni kritičar protiv književnog poziva« stupio u obranu tih književnika, ističući: »... zato će svatko, tko i malo živi s književnošću, ostati zapanjen, kad pročita članak književnog kritičara Igora Mandića, kojeg donosi »Vjesnik« od 25. siječnja pod naslovom »Nikoga se ne može braniti u ime književnosti«, u kojem autor odbija i samu pomisao mogućnosti, da bi se netko usudio u ime književnosti prosvjedovati protiv zatvaranja književnika (sic!)... Zato je, ne samo pravo nego i sveta dužnost svakog književnika da brani slobodu književnog stvaralaštva i prosvjeduje protiv zatvaranja svojih kolega. Onaj, tko se ne slaže s djelovanjem pojedinih književnika neka im se suprotstavi istim oruđem, kojim se služe književnici, a to je slobodna riječ, a ne zatvaranje onih koji otvoreno zastupaju svoje mišljenje...«.

10) dana 16. prosinca 1971. godine, nakon što je u SR Hrvatskoj razotkrivena djelatnost kontrarevolucionara izrazio suprostavljanje poduzetim političkim mjerama, te u napisu »Quo vadis Jugoslavijo?« upućenom Saboru SR Hrvatske naveo slijedeće: »U svaku veliku ideju znaju se uvući mali pojedinačni probici koji onda toj ideji oduzimaju njeno prvobitno značenje. Dogodilo se to 1918. godine s idejom Jugoslavenstva, na kojoj su se trebali ujediniti južno-slavenski narodi u zajedničku državu. Tvoreći jugoslavenske ideje, većinom Hrvati, zamišljali su Jugoslaviju kao zajednicu ravnopravnih naroda, dok su vlastodršci, većinom Srbi, shvatili jugoslavenstvo kao priliku za prevlast nad drugim narodima Jugoslavije. Posljedica prevladavanja pojedinačnih probitaka u staroj Jugoslaviji nad zajedničkim probicima svih Jugoslavenskih naroda, koji su sadržani u velikoj ideji jugoslavenstva, bila je tragična i kobna.

Suočeni sa smrtnom pogibelji pred starom okupacijom i međusobnim bratoubilačkim ratom, jugoslavenski narodi, predvođeni velikom idejom komunizama, ponovno su se sjedinili u Revoluciju i pod vodstvom svoje Komunističke partije stvorili novu Jugoslaviju na federalnoj osnovi, Jugoslaviju u kojoj je zajamčeno puno pravo svakom od naših naroda da se neometano razvija gospodarski i kulturno, bez prevlasti jednog naroda nad drugim. Međutim, ni komunistički altruizam ni federalno uređenje nisu mogli spriječiti da pojedinačni probici nadrastu zajedničke probitke, što je stvaralo klicu razdora među narodima Jugoslavije i dovelo do većih i manjih kriznih stanja, na gospodarskom i političkom polju. No sve te dosadašnje krize SKJ je uspješno prebrodio i izašao iz njih s većom odlučnošću da vodi Jugoslaviju onim putem koji je zacrtala naša Revolucija. Tek sada je neka nevidljiva sila skrenula Jugoslaviju s dosadašnjeg puta, i mi svi začuđeni pitamo: »Quo vadis Jugoslavijo?« Pitamo da li je Jugoslavija moguća bez nosilaca jugoslavenske ideje?

Kroz noć su nestali s političke pozornice svi istaknutiji predstavnici federalnog jugoslavenstva u Hrvatskoj i povedena je nevidena hajka protiv svega što je protkano federalnim duhom. Strpani

su u isti koš poštenu borci za ravnopravnost naših naroda s ekstremnim nacionalistima, a za šovinizam proglašen svaki zahtjev da se ispravi nepravda koja se čini hrvatskom narodu. Prave se spisakovi da se iz političkog, kulturnog i državnog područja potisnu svi Hrvati koji u sebi gaje nacionalne osjećaje. Sve će to biti moguće postići uz pomoć policijskih i vojnih mjera, ali to onda više neće biti ona Jugoslavija za koju su dali svoje živote najbolji sinovi jugoslavenskih naroda, već Jugoslavija koja nas vodi lijevim putem u istu tragediju koja je naše narode zadesila 1941.

Svjestan sam posljedica koje mogu snositi za ovo što govorim, ali sam isto tako svjestan izdaje prema socijalizmu i Jugoslaviji ako ovo ne bih rekao.

Ne upućujem ove riječi ni štampi koja ih ne bi objavila, ni neprijateljima socijalizma koji bi ih mogli zlorabiti. Upućujem ove riječi Hrvatskom Saboru kao najvišem državnom tijelu, koje je u ovom sudbonosnom trenutku odgovorno pred povijesti hrvatskog naroda i Jugoslavije.

dakle, na opisani način govorom i napisom poticao na protuustavnu promjenu društvenog i državnog uređenja, i na razbijanje bratstva i jedinstva naroda Jugoslavije i zlonamjerno i neistinito prikazivao društveno-političke prilike u zemlji.

pa da je time počinio krivično djelo protiv naroda i države — neprijateljskom propagandom — označeno u članu 118 st. 1. KZ-a.

Obrazloženje

Okružno javno tužilaštvo u Splitu stavilo je zahtjev za provođenje istrage protiv Vuković Stipe sina Josipa, zbog osnovane sumnje da je učinima opisanim od 1—10 dispozitiva ovog rješenja izvršio krivično djelo protiv naroda i države neprijateljskom propagandom iz čl. 118. st. 1. KZ.

Prije donošenja rješenja o zahtjevu za provođenje istrage ispitan je od strane istražnog suca o. krivljeni Vuković Stipe koji priznaje da je izvršio inkriminacije koje su navedene u dispozitivu, ali on u svojoj obrani navodi da ono što je on pisao nije pisao zlonamjerno nego da je to pisao onako kako osjeća ali u nikakvoj zloj namjeri.

I poslije saslušanja okrivljeni je ostao osnovano sumnjiv a koja osnovanost sumnje zasniva se na navodima prijave SJS Split br. U-463/72 od 3. II 1972. kao i na materijalima koji su priloženi ovim spisima.

Obzirom na izloženo ima mjesta da se u smislu čl. 148. st. 1. ZKP donese rješenje o provođenju istrage protiv Vuković Stipe.

Istražni sudac:
Ostojić Drago

OKRUŽNI SUD U SPLITU
dne, 4. III 1972. god.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ovog rješenja može se uložiti žalba na Vijeće Okružnog suda u Splitu u roku od tri dana po primitku istog. DNA:

1. Okrivljenom
2. OJT — Split

Za tačnost opravka —
ovlašteni službenik
Jakić Meri

Ustavna reforma i tržište

O ustavnoj reformi postoje velike kontroverze. Na jednoj se strani zahtijeva da se sve makro-ekonomske funkcije centraliziraju na razinu saveza (federacije), tako da bi socijalističke republike i socijalističke autonomne pokrajine ostale samo kao kulturne autonomije jer će, po tumačenju ekonomskih hermetičara, slobodno tržište svojim mehanizmom djelovanja zakona vrijednosti riješiti sve probleme najbolje što je moguće i osigurati jednakopravnost naroda i narodnosti SFRJ. Na osnovi takva rezoniranja sada postoji prava tržišna euforija, pa se iz toga traži i ulazak u Evropsku ekonomsku zajednicu itd.

No, tržište samo po sebi ne rješava ničije nacionalno pitanje.

S druge pak strane, nikada nije bilo tako perfektnoga tržišnog modela koji bi sam funkcionirao svojom imanentnom logikom na osnovi djelovanja zakona vrijednosti. Slobodno tržište sa savršenom konkurencijom jest apstraktna teoretska konstrukcija liberalnih ekonomista 18. stoljeća. Laissez faire — laissez passer nije nikada postojao u čistom obliku, a danas kada postoje snažni monopoli i oligopoli, te monopsoni i oligopsoni, tržišta su pod jakim utjecajem državne regulative.

Osobito je važna fiskalna politika u tzv. tržišnim gospodarstvima. Jer njome se provode važni i dalekosežni utjecaji na gospodarska kretanja i gospodarski razvoj, njome se strukturira gospodarstvo i ubrzava ili koči razvoj cijelih gospodarskih grupacija, sektora i regija, a u višenacionalnim državama centralističkoga tipa fiskalnom se politikom može ubrzati ili pak zakočiti razvoj neke nacionalne zajednice. Sve ovisi o tome kakve preferencije ima središnja vlada.

Slični se domašaji postižu i s carinskom politikom. Carinska politika i fiskalna (porezna) politika snažni su instrumenti ekonomske politike, pa takvima oni postaju sastavnim dijelom imanentno političkih pitanja. To je problematika koja zadire u nacionalni suverenitet. Onaj tko pod svojim općim suverenitetom ima porezni i carinski suverenitet, suveren je u vođenju ekonomske politike, a o njoj ovisi ekonomska ravnopravnost nekog naroda u višenacionalnoj zajednici.

Da bi se izbjegla majorizacija u tako važnom pitanju društvenog života kakvo je pitanje ekonomskog suvereniteta, višenacionalne zajednice se organiziraju na federativnome načelu ili na načelu tzv. federacija-konfederacija koje su savezi sui generis s elementima federalizma i konfederalizma konsocijativnog tipa u kojemu svaka od država članica saveza dobiva i svoj ekonomski suverenitet, tj. pravo na autonomnu makroekonomsku regulativu i autonomnu ekonomsku politiku.

Nadležnosti saveznih država i saveznih jedinica određuju se po općoj presumpciji da sve pripada u njihovu nadležnost saveza, a na razini saveza o svim se bitnim pitanjima odlučuje konsenzusom ili kvalificiranom (dvotrecinskom ili tročetvrtinskom) većinom, no ima i pitanja o kojima se može odlučivati isključivo konsenzusom. U svakoj federaciji, dakle, ima elemenata konfederalizma, a ako su federacije višenacionalne, onda dominiraju i elementi konfederalizma, kao primjerice u ustavu SSSR-a. Druga je stvar što federacije u jednostranačkim sustavima ne funkcioniraju kao stvarne federacije, tj. postoje, kao federacije administrativnog tipa bez zbiljskoga federalizma.

U Ustavu SFRJ od godine 1974, republika je definirana kao suverena država. Autonomna pokrajina je definirana kao autonomna samoupravna društveno-politička zajednica u kojoj narodi i narodnosti ostvaruju «svoja suverena prava». U republici se ostvaruju suverena prava samo kada je to u zajedničkom interesu autonomnih pokrajina i republike kojoj su formalno u sastavu, ali to mora biti naznačeno u republičkom ustavu kao svojevrsan dogovor autonomnih pokrajina i uže Srbije.

Svi poslovi od zajedničkog interesa reguliraju se na razini federacije »preko saveznih organa, uz ravnopravno sudjelovanje i odgovornost republika i autonomnih pokrajina u tim organima u utvrđivanju i provođenju politike federacije:

— preko saveznih organa na osnovu odluka odnosno suglasnosti republika i autonomnih pokrajina;

— neposrednom suradnjom i dogovorom republika, autonom-

nih pokrajina, općina i drugih društveno-političkih zajednica.»

Republike i autonomne pokrajine su odgovorne za vlastiti ekonomski razvitak i za ekonomski razvitak cijele SFRJ.

Po članu 286. Ustava SFRJ u nadležnosti Vijeća republika i pokrajina spada sva makroekonomska politika, i ona se regulira konsenzusom republika i autonomnih pokrajina. Bez suglasnosti jedne od osam federalnih jedinica ne može se donijeti društveni plan i nijedna ekonomska mjera važna za razvoj federalnih jedinica i cijele SFRJ, a u to spadaju: monetarni sustav i emisija novca, devizni sustav, vanjskotrgovinski promet, kreditni i drugi odnosi s inozemstvom, formiranje novčanih i deviznih rezervi kako bi se njima raspolagalo kada je to u interesu cijele zemlje, carinske i izvancarinske zaštite, društvena kontrola cijena proizvoda i usluga, kreditiranje brzoga razvoja privredno nedovoljno razvijenih republika i autonomnih pokrajina, utvrđivanje prihoda društveno-političkih zajednica koji se stječu oporezivanjem proizvoda i usluga u prometu, utvrđivanje sustava i izvora novca za financiranje federacije, ukupan opseg rashoda budžeta federacije za svaku godinu. To su glavna makroekonomska pitanja koja su bit ekonomske politike SFRJ i glede njih ne može biti nadglasavanja u regularnom postupku. Zbog toga i postoje odredbe o privremenim mjerama koje regulira član 301. Ustava SFRJ. Privremenim mjerama se, po odredbi navedenoga člana, može donijeti zakon dvotrecinskom većinom u Vijeću republika i autonomnih pokrajina, a ako ni tada ne dobije dvotrecinsku većinu, zakon se može donijeti običnom većinom u Vijeću republika i pokrajina, uz uvjet da ga proglasi Predsjedništvo SFRJ. Dakle, nema pitanja koje se ne može riješiti i mehanizmi postojećeg Ustava SFRJ. Isto tako po Ustavu SFRJ, član 251, tržište u SFRJ je jedinstveno*.

*Protuustavan je svaki akt i svaka radnja kojima se narušava jedinstvo jugoslavenskog tržišta.

Objektivnom analizom može se utvrditi kako savezna vlada ima dovoljno ovlasti da vodi makroekonomsku politiku i po sadašnjim ustavnim normama. Pa u čemu je smisao zahtijeva da se hitno promijeni savezni Ustav kako bi se osigurala tržišnost jugoslavenskog gospodarstva i provela ekonomska reforma? Prvo,

SIV ne zna u čemu se sastoji bit ekonomske krize u Jugoslaviji. Ne shvaća se ili se ne želi priznati da se ne radi o konjunkturalnoj krizi nego o teškoj strukturalnoj krizi koja je nastala zbog planiranja i centralističke — voluntarističke ekonomske politike savezne vlade, a to se ne može izliječiti novim centralizmom. Radi se, dakle, o dugome ciklusu ekonomske krize, tzv. Kondratjevu ciklusu strukturalne krize iz kojega se ne izlazi u nekom kratkom roku. Ako je kriza nastajala dobrim trideset godina, iz nje se ne može izići prije jednoga desetljeća (što ne znači da ne može biti brzih poboljšanja). Najbolja mjera je konvertibilnost dinara. No, što se toga tiče nije trebao dolaziti profesor iz USA jer je pisac ovog teksta još godine 1968. predložio da dinar postane konvertibilan i ustvrdio da bez toga nema ekonomske reforme i promjene (optimizacije) ekonomske strukture SFRJ.

Napad na Ustav SFRJ od godine 1974. počeo je već 1971. napadom na ustavne amandmane, a to su u jednoj brošuri učinili dr. Branko Horvat i dr. Dragomir Vojnić. Oni su ustvrdili da se ekonomska politika u SFRJ može voditi samo centralističkim metodama kombinacija plana i tržišta uz monopol federacije na cjelokupnu fiskalnu politiku.

I upravo se to ponavlja u sadašnjem zahtjevu SIV-a za hitnom promjenom Ustava. Smisao tih promjena jest osigurati saveznoj vladi potpune ovlasti i omogućiti joj da izbjegne bilo kakav nadzor republika i autonomnih pokrajina u trošenju saveznog budžeta.

O saveznom financijama je dr. Ivo Perišin izjavio da su »neurednije nego u ijednoj seljačkoj radnoj zadrugi«, a Milka Planinc je izjavila da je »jako razočarana neurednošću saveznih financija i rasipništvom na razini federacije«. Naravski, posve u skladu s poznatim oportunistom predstavnika SR Hrvatske u federaciji, oni su to izjavili kada su sišli s vlasti.

Savezni budžet, tj. savezni rashod, uvijek je i nečiji prihod, a čiji — to se ne smije znati. Naime, nema računa kako se teritorijalizira savezne rashode i koja federalna jedinica dobiva preko toga rashoda veći dio nego što joj pripada s obzirom na njezinu participaciju u saveznom prihodu, nema podatka kakav je personalni sastav saveznih službi s

obzirom na njihovu republičku i pokrajinsku pripadnost pa i s obzirom na nacionalni sastav tih službi.

Tako se dakle živi od centralizma! Logično je da će svi oni koji žive od centralizma biti za još veći centralizam, i obratno.

Svrha zahtjeva da se izmijene oni djelovi Ustava SFRJ koji daju velike ovlasti republikama i autonomnim pokrajinama u kreiranju ekonomske politike SFRJ i u vođenju fiskalne politike jest u pravo želja savezne vlade da sama vlada SFR Jugoslavijom, tj. da izbjegne nadzor republika i pokrajina, da im oduzme ili reducira fiskalni i ekonomski suverenitet i da ih svede na kulturne autonomije. To je suprotno smjerovima razvoja u Čehoslovačkoj, SSSR-u, Španjolskoj, pa i u Velikoj Britaniji. U svima njima se vodi borba za nacionalnu emancipaciju. To je suprotno i izjavi francuskoga predsjednika Mitteranda koji je rekao da će Europa biti »konfederacija naroda organiziranih u svojim samostalnim državama«. U zahtjevima savezne vlade da dobije potpune ovlasti krije se tehnokratski mentalitet direktora, koji bi htio biti direktor SFRJ.

SR Hrvatska se ne smije odreći svojega sadašnjeg ekonomskog i fiskalnog suvereniteta i ne smije pristati na manje zahtjeva od onih koje postavlja SR Slovenija jer su Hrvati povijesni narod, a Hrvatska drevna država, najstari-

ja slavenska država, slijednik one velike Bijele Hrvatske koja je postojala u četvrtom stoljeću naše ere, a iz koje su Hrvati i došli na Jadran. Prema tome, Hrvatska ne smije postati ničija ekonomska provincija.

Prvi zahtjev Iraca kada su se borili s Englezima za svoju autonomiju bio je da steknu ekonomsku i financijsku autonomiju.

Izgovor ili naivno vjerovanje da će tržišni mehanizam sve riješiti, pa i nacionalno pitanje — potpuna je besmislica. U Španjolskoj postoji tržišna ekonomija ali baskijsko, katalonsko i geličko pitanje nije riješeno, i ti se narodi još bore za svoju slobodu.

Tržište je postojalo i u Kraljevini Jugoslaviji ali nacionalno pitanje je ostalo neriješeno.

Naivni hrvatski političari vjerovali su da će Hrvatska i Slovenija kao i ostali prečanski krajevi imati stanovit prednost pred Srbijom zbog nešto veće razine razvijenosti. Ali pokazalo se da su žandari bili jači od zakona vriednosti. Dakle, politički suverenitet je uvijek za ekonomski suverenitet i za slobodan razvoj naroda i njihovih republika i autonomnih pokrajina u SFRJ.

Evo nekih iskustava iz Kraljevine Jugoslavije:

U staroj Jugoslaviji postojao je i parlamentarni višestranački sustav i tržišna ekonomija a Hrvati su bili ugnjetavani i eksploatirani od beogradske čaršije, kao uostalom i svi nesrpski narodi.

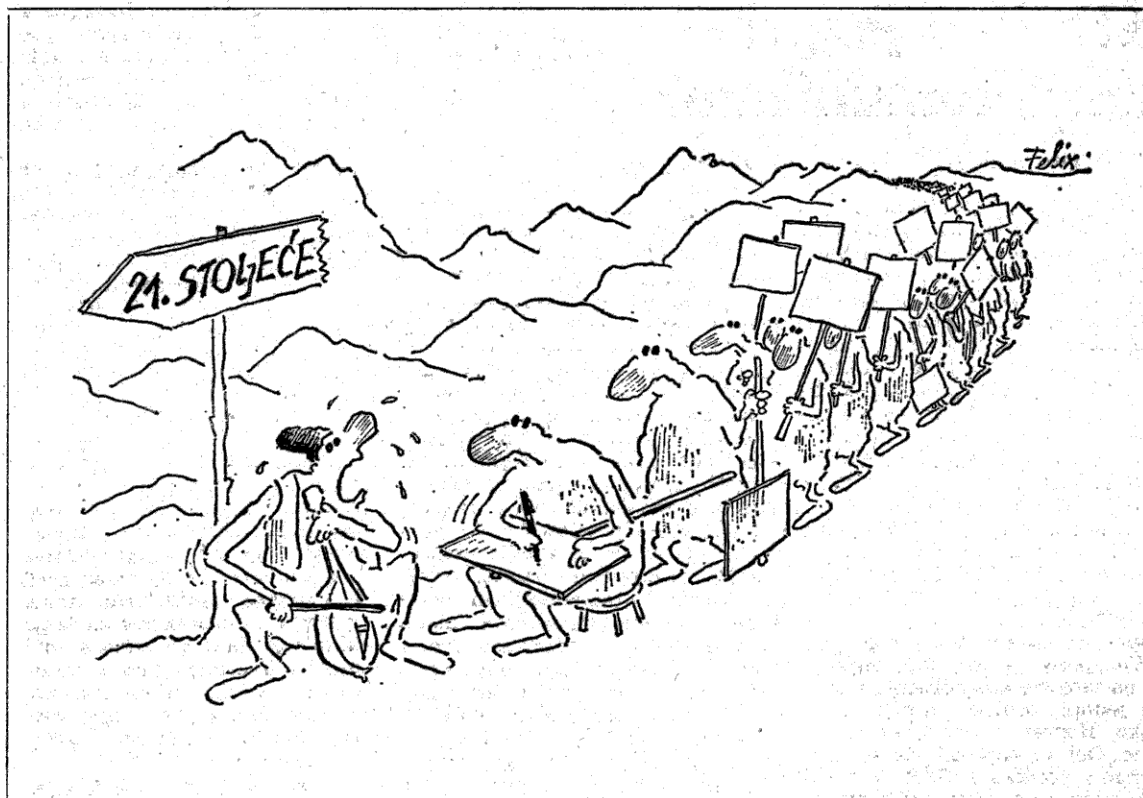
	HRVATSKA	SRBIJA
Industrijski kapaciteti (od jugoslavenskih)	33%	20%
Financije	50%	27%
Zaduženje	prečanski krajevi 1,333 milijuna d.	Srbija 25,605 milijuna d.

(25 milijardi zlatnih franaka Švicarskih). Sve je to vratila centralna budžetska blagajna, pa otuda centralizam kao politika a narodno jedinstvo-unitarizam kao ideologija.

Bilanca politike »narodnog jedinstva« bila je pogubna za sve prečanske krajeve a osobito za Hrvatsku. Samo Savska banovina morala je beogradske vladi dati 30 milijardi prihoda, i to je sve potrošeno na razvoj srpskih krajeva i za izgradnju Beograda. Ako to pretvorimo u prirodne pokazatelje, onda se dobije trideset

milijun volova, jer jedan je vol stajao tisuću dinara. Vjerojatno će sada shvatiti to i savjetnici Ante Markovića iz Ekonomskog instituta u Zagrebu, pa i Pero Jurković »veliki« financijski stručnjak.

Zbog diskriminacije u kreditnoj politici usporen je industrijski i ostali razvoj Hrvatske i drugih prečanskih krajeva. Srbija je u razdoblju prije Sestojanuarske diktature dobivala od Narodne banke 54% svih kredita, a Hrvatska samo 16%.

Zbog takve kreditne politike industrija se od godine 1929-38 razvijala ovako:

Srbija	44% porasta
Bosna i Hercegovina	11%
Crna Gora	11%
Makedonija	8%
Slovenija	10%
Hrvatska	7%

U doba velike gospodarske krize beogradska je čaršija iskoristila tu krizu i državnu vlast da potpuno slomi hrvatsko bankarstvo i da cjelokupnu financijsku moć premjesti u Beograd. To je mogla jer je u Beogradu bila sva kolika politička moć.

Sve se to dogodilo kada je postojalo tržište, a djelovao je i zakon vrijednosti toliko koliko je trebalo hegemonistima.

Pretjerana centralizacija i udvostručenje saveznog budžeta se povećava od 7% društvenog proizvoda na najmanje 15%, plus sve carine. Zahtjev za potpunom centralizacijom fiskalne politike i nije ništa drugo osim onoga što želi Slobodan Milošević, njegovi mentori i SANU sa svojim »nepostojećim« Memorandumom. Pri-

jetnje amputacijama, pa i separacijom Srbije, samo su blefiranje čaršije.

Zbog svega naprijed rečenog, i zbog iskustva da su sve centralizacije u Jugoslaviji od godine 1918. do naših dana bile prvenstveno u korist beogradske vlastodržačke oligarhije (čaršije), treba obustaviti sve ustavne promjene dok se ne izaberu legitimna zakonodavna tijela federalnih jedinica i legitimna Savezna skupština, pa neka se tada donese nov Ustav kao nova povelja naroda i narodnosti Jugoslavije o mo-

delu konfederacije-federacije i o modalitetima daljnijeg zajedničkog života. Jednostavno, sadašnji saziv Sabora Republike Hrvatske nije legitiman da pristaje na nova popuštanja centralizmu, a to vrijedi i za skupštine ostalih federalnih jedinica. Isto tako, sadašnji saziv savezne skupštine nije legitiman.

Legitimitet će Sabor SRH, kao i druge skupštine federalnih jedinica, postići tek poslije slobodnih izbora. A isto tako i savezna skupština.

Dr. Šime Dodan

**Naše je ime i naš
program**

**Hrvatska
demokratska zajednica**

Što je u jezgri (anti)komunizma?

Od istine o politici do istine o čovjeku

Nepoštedno, frontalno i globalno udarati po komunizmu danas je postalo bez ikakve sumnje najprobitačnijom metodom prestiza i kriterijem pravovjerno-ja. Ali se unatoč tome već sada ne može ne primijetiti da je ipak nepravedno, te u konačnici i neistinito, samo sasipati drvije i kamenje na komunizam i komuniste, a istodobno ne vidjeti da je, na mnogim razinama i u mnogo imponderabilnih slučajeva, nezaobilazno i pitanje odgovornosti nekih drugih ljudi, snaga i pokreta. Onih naime koji su ostvarivanju komunističkog projekta u smjeru totalitarizma mogli možda biti — a nisu bili — kakvim-takvim korektivom, oponentom ili protivnikom. Ni pošto udvaračem. Još manje tobožnjim disidentom ili »neprijateljem«.

Problem je u tome što se pod novonaučeni plašt antikomunizma može sakriti mnogo staroga i prljavoga rublja. To se, doduše, mora s jedne strane prihvatiti kao svršen čin, ali oni kojima je do istine ne smiju previše držati samo do plašta. To više ako se istodobno hoće pošto-poto sačuvati neokrnjenom Francuska (»građansko-liberalna«) revolucija kao neki trajan ideal, uz tvrdnju da ona nema nikakve veze s kasnijim zastranjenjima socijalističkih revolucija. Kao da ona nije jednako bila proizvod »prosvjetljenoga« uma, kao da nije jednako — već onda! — »jela svoju djecu« poput susljednih »negradanskih« revolucija... Kao da je famozni njezin rani »parlamentarizam« bio, za današnje uzuse, vrhunac ozbiljenja demokracije i ljudskoga dobra, kao da na njezinim krilima nije Napoleon poveo krvave osvajačke ratove (i kako uopće spojiti Imperatora s parlamentarizmom?). I, naposljetku (last, but not least), kao da Francuska revolucija nije poslužila kao presedan za sve kasnije revolucije. (Što, dakako, ne obezvređuje njezine pozitivne tečevine; samo se hoće upozoriti na metode nasilja, na »revolucionarni teror« kao pogibeljni recidiv.)

Što je, zapravo, libertinska inteligencija — osim što je snovala snove o kozmopolitizmu, bratstvu, jednakosti, savršenom društvu, univerzalnoj literaturi i umjetnosti i o rušenju svih »dogmi« — uopće radila na planu (političkog) »prosvjećivanja« svih tih godina od 1789. do 1939. pa sve do 1989.? I što će, per analogiam, raditi sljedećih dvjesto godina? Čime li će ispuniti, sve praznije, obzore tzv. posthistorijskog i postmodernog razdoblja svjetske povijesti?

A upravo je ta inteligencija — s punim pravom ustaviš protiv iskvarjenih ovozemaljskih poređaka i njima primjerenih »metafizika« — sve donedavno veoma glasno šutjela pred činjenicom da su milijuni ljudi u ime »gorde«, antimetafizičke ideje Čovjeka kao najvišeg bića i »mjere svih stvari« poslani u prazninu smrti ili, barem, u puninu sasvim ovozemaljskog »pakla«. Time je, bez sumnje, pridonosila nesmetanu ulijevanju komunizma-marksizma u apsolutnu obličju u ljudsku svijest i društvenu praksu. Time je lijevo-liberalna inteligencija »držala lještve« materijalizmu, antiteizmu te antireligioznoj i drugoj indoktrinaciji, veoma škodeći sferi religioznoga kao potencijalnog rasišću intelektualnog i duhovnog otpora. Nije li npr. vodeći egzistencijalist Sartre — taj prenapuhani Francuz za kojeg se tako masovno mislilo da (jedini) vjerodostojno misli — na »slobodnom Zapadu« najvišu istinu pronašao u — marksizmu?! Nisu li — mnogo godina nakon Staljinova Gulaga — cvale i bile gotovo nedodirljivima upravo marksističke i promarksističke sociologije, filozofije, etike, estetike...? Nisu li čvrsto naljevicu stajali i Picasso i Lorca i

Grass i Camus i Fellini i Neruda i Brecht i Krleža i nebrojne druge intelektualne veličine? Nisu li oni time — prečesto instrumentalizirani u političko-propagandne svrhe — davali osobit, idejno-politički kredibilitet i mnogo krajnošnjima i ovlaštenijima od sebe? Koliko je čak maoista bilo na demokratskom Zapadu, koliko hvalospjeva »kulturnoj revoluciji« Nisu li i mnogi katolici »širokogrudnije« orijentacije, pa i brojni ugledni teolozi, činili sve što su mogli da bi bezuvjetno spojili prostim okom nespojivo: kršćanstvo i (realni) socijalizam, kršćansko učenje i marksizam.

Glede svih negativnosti komunizma o kojima se danas u heurističnu tonu udara na sva zvana valja primijetiti i sljedeće: Autor ovih redaka ne želi te negativnosti niti »opravdavati« niti »uzročno objašnjavati«, niti se osjeća na to pozvanim. Ali bi htio reći da sve to što se o komunizmu priča, iako je nesumnjivo u velikoj mjeri istina, vjerojatno nije i posljednja, najdublja istina. Stvarnost je isuviše kompleksna a da bismo imali pravo pristajati na crno-bijelu sliku svijeta, ma o kome i ma o čemu da je riječ. Time ostavljamo otvorenim pitanje (zabuduće proučavatelje) koliko je komunizam gdje (bio) uzrok, a koliko samo forma nedemokratskih odnosa. Jer sve države real-komunizma — poput većine ostalih — i prije su tijekom povijesti bile iskusile velika zla i nevolje. Upoznale su i centralizam i etatizam i birokratizam i despotiju i samodržavlje i nepotizam i mučilišta i genocid i suptremaciju ovih nad onima. Urazilo se u alijanse, koloniziralo, asimiliralo. Ljudima se i svijest ispirala i savjest mučila i jedna vjera oduzimala a druga namećala. Društveno-politička zla (bila) su povijesne konstante, od Kaina i Abela naovamo. Individualne i kolektivne sile zla, vazda aktivne, tražile su što prikladnije putove iz podsvijesti u svijest, iz podsvijeta u svijet, iz

Pisma i dopise šaljite na adresu:

Dom HDZ, Savska 16, 41000 Zagreb

Telefoni: (041) 426-902, 426-904, 426-934 i 426-910

Razgovori o jeziku

Na pitanja odgovara profesor Mate Kovačević

nebića u biće. To je povijest 20. stoljeća posve nedvojbeno potvrđila u najrazličitijim varijantama. Koliko je pak u pogledu negativnih energija komunizam bio *spiritus movens*, a koliko samo prikladan sustav za njihovo oživotvorenje, tj. za kanaliziranje i uobličavanje tradicija, tendencija i antagonizama — u riječ: političkih snaga — koje s projektom marksizma nemaju nikakve veze, — to ostaje povjesničarima da prosude, nakon nepristrane prouke, sagledavši i povezavši sve.

Pri tom će se, osobito na našem prostoru, svaki istraživač suočiti s činjenicom da je nebrojeni niz uvjerenih marksista, komunista-idealista, plemenitih, civiliziranih, demokratskih i humanih ljudi bio iz komunističkog pokreta odnosno iz vlasti nasilno isključen ili na neki drugi način uklonjen iz politike i uopće iz javnosti, ako ne i fizički pogubljen. A uklanjali su ih u pravilu oni koji su bili dovoljno primitivni, vlastohlepni, pohlepni, nesnošljivi i beskrupulozni, kojima su ideali bili jednako nepoznati kao što im je bila nepoznata savjest i humanost. Partija se tako, u pravilu, stalno »čistila« od onih koji je nisu zamisljali ni kao surovu, ni kao totalitarnu, ni kao regresivnu, još manje kao protunarodnu ili protučovječnu. Orlovi bi — kako to i drugdje često biva — u međusobnim sukobima uvijek nadvladavali golubove, a ostalo je — u partijskoj državi — bilo samo pitanje tehničke provedbe.

Zlo uvijek prijeti, a sve ovo trebalo je reći da se slična zla slučajno ne ponove u nekoj drugoj, nekomunističkoj formi. I kao upozorenje da se ne bi kod nas u procesu demontaže partijskog monopola i partijske države preko palube, nepromišljeno, pobacalo i ono što je Partija, bilo legislativno, bilo stvarno, uredila mnogo bolje nego što je bilo prije i nego što bi moglo biti u slučaju nečijeg »bijelog« (tj. demokratsko-parlamentarnog) terora.

Uostalom, tko može jamčiti da nas ne čekaju razdoblja nekih novih totalitarizama? Da Moloh neće iskati novih žrtava? — Jer spoznaja istine o politici postaje stvarno korisnom i svrsishodnom tek onda kada postane spoznajom o ljudima — dakle i o nama samima.

Zdravko Gavran

PITANJE: Čitatelj Ivo Vikario iz Šibenika, zamjećuje u Glasniku dvojni uporabu oblika u brojnim riječima: četvero — četvero, petoro — petero, itd. Osim toga, uočio je i naizmjeničnu uporabu riječi krš i kraš.

Koji oblici idu u hrvatski jezični standard?

ODGOVOR: Budući da je Tomo Maretić svojom gramatikom na prijelazu stoljeća odbacio sve postignuća Zagrebačke filološke škole i jezičnu tradiciju dotadašnje hrvatske književnosti (intelektualni rječnik, terminologiju, višu frazeologiju, sintaksu), pokušao je kao normu kodificirati i nenovoštokavske jezične pojedinosti koje nisu imale temelja ni u hrvatskoj standardno-jezičnoj praksi, ni u razgovornom jeziku niti u hrvatskim štokavskim dijalektima. Tako se dogodilo i sa sufiksom — er koji je zamjenjen sa — or.

Hrvatski standard nije odbacio postignuća Zagrebačke škole na području nadgradnje niti je usvojio pojedinosti nehrvatske novoštokavštine. Tako je nastao rascjep između kodificirane i uporabne norme, a tek pedesetih godina ovog stoljeća u priručnike su počeli ulaziti protjerani hrvatski oblici. Dakle, hrvatski jezični standard ima oblike sa

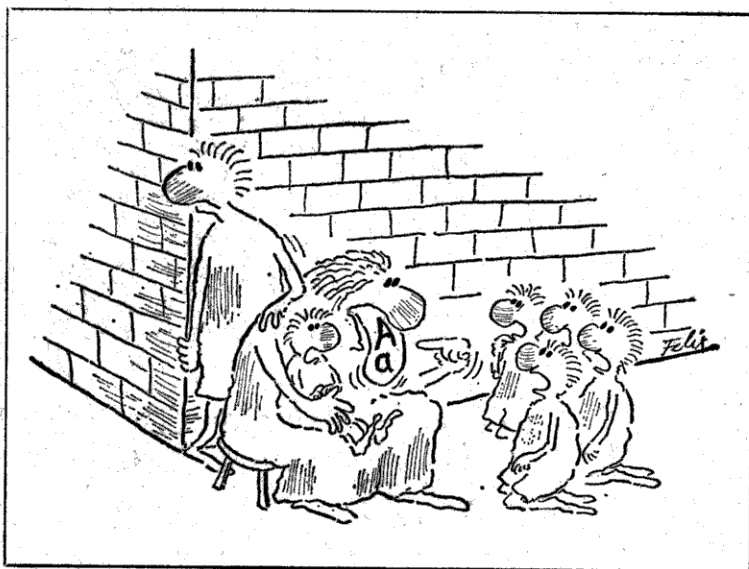
sufiksom — er (četvero, petero, šestero, itd.).

Što se tiče riječi, krš i kraš, dajem prednost riječi krš, jer je bilježe i stariji hrvatski rječnici, nalazimo je i u Akademiji-nom rječniku, Broz — Ivekovićevom, Benešićevom, prednost joj daje i Opća enciklopedija JLZ, a stalno je nazočna i u hrvatskoj književnosti.

PITANJE: Čitatelj Srećko Bezić ima primjedbe na jezik Glasnika. Navodi uporabu riječi: žiža, vinovnik, rasparčati, a posebno ga zanima značenje riječi pravac i smjer te riječi usvojiti i prihvatiti?

ODGOVOR: Riječ žiža ne ide u hrvatski standard, upotrebljava se u srpskom književnom jeziku, a u hrvatskom ima značenje žarište. Vinovnik je crkvenoslavenska riječ i sasvim je nepotrebna uz naše riječi: krivac i začetnik.

Umjesto rasparčati bolje je koristiti našu riječ raskomadati. Riječ pravac upotrebljuje se u nekoliko značenja (ići mogućim pravcem, držati se pravca, književni pravac, čak i dugi nož se naziva pravac). Riječ smjer smo uzeli iz češkoga, proširila se uz našu riječ pravac.

Riječ usvojiti ima značenje: učiniti nešto svojim, priznati za svoje. Ovu riječ ne bi trebalo rabiti u značenju propisati, izglasovati, donijeti. Ne bi bilo dobro: Sabor je usvojio zakon. Trebalo bi reći: Sabor je donio zakon.

Riječ prihvatiti ima značenje i dočekivati nekoga, pričekivati, primati te prihvaćati se čega (Nemoj se prihvaćati za me! Preljeću preko vode Drine pase naše Bosne prihvaćaju.).

Dakle, ove riječi ne treba mijenjati, jer svaka ima svoje značenje i treba ih staviti samo na odgovarajuće mjesto.

Jeziče moj hrvatski

*Kriče moj u izlasku iz utrobe
Usisano mlijeko*

Prvo

Praisikone moj Zakarpatski

(uobličen u krik gangačkom)

O jeziče moj hrvatski

Poskoče kamenjarski, baščanski

Moje radosti uzroče

Koliko tinte

Koliko li žuči

Vezana moja sloboda

Sputana Gradiškama

Istečena krvi

Koji niče.

Nisam zadnji

Iz tvoje koji kliče krvi

Jeziče moj Prvi

Mate Kovačević

Jezici roda moga

U dosadašnjim hrvatsko-srpskim jezičnim nadmetanjima obznanio se i ovakav citat:

»S obzirom na potrebu odstranjenja tudica iz hrvatskog jezika, ne može se prijeći preko važne i nepobitne činjenice da su hrvatski i srpski dva bitno različita jezična sustava, koji se među sobom razlikuju u oko 85 glasovnih zakona, u više od 200 pravila tvorbe riječi, u stanovitom broju pravila sintakse, deklinacije i konjugacije, u naglasku, a najviše u rječniku (oko 10.000 riječi). (B. Vančik).«

Dakako, početni je odlomak između debelih navodnika jer potječe od manje-više nepoznatog jezikoslovca, ne tako skoro izrečen. Bez velike namjere da uvod bude temelj za raspravu, trebalo bi se uozbiljiti i zamisliti nad njim, te pokušati odgovoriti na neka nadolazeća pitanja.

Je li i zbog čega uopće još uvijek potrebno govoriti o eventualnoj razlici dvaju jezika, osobito danas, kada bi to bila hereza par excellence.

Svaki jezik, bio to jedan od »naših«, bio to svahili sanskrit ili japanski, ima svoj rodoslovni i kulturološki identitet. Jezik je imanentan narodu ili tek skupini

jedinki koja se njime služi. On je suživljen s narodom, u nj su utisnute zemljopisne osobine, socijalne, kulturne, osobine kakve nosi narod, odnosno govornici određenog jezika.

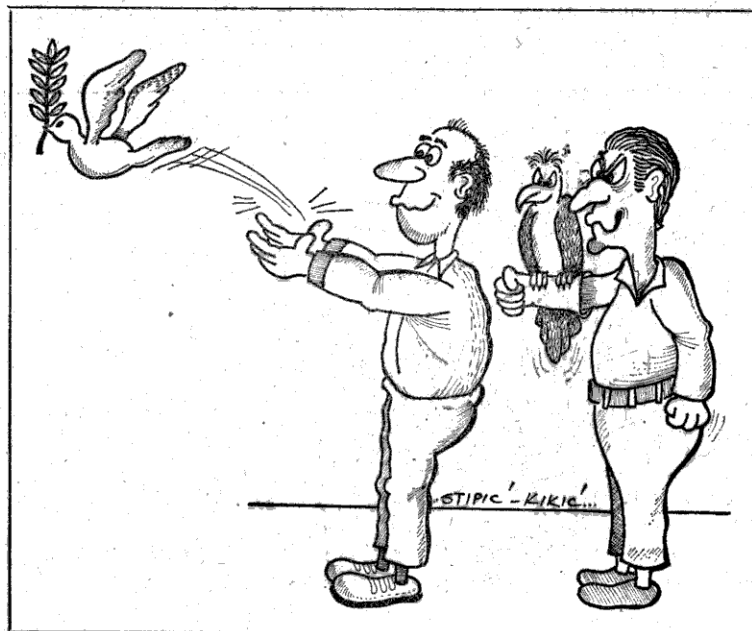
Sve to ne bi trebalo dovoditi u pitanje kada se govori o kulturološkoj zasebnosti hrvatskog i srpskog jezičnog idioma, premda ponekim lingvo-političarima to nikad neće biti jasno. Naime, hrvatski književni jezik jest i drevna i sadašnja činjenica, tvoren sve od vremena Marulića, preko Kašića i Reljkovića naovamo, kao što je činjenica i srpski književni jezik, samo u drukčijim uvjetima i s drugim protagonistima.

Drugo je, mnogo bolnije, pitanje međusobnih razlikovnih čimbenika dvaju jezika. Uzimajući u obzir i dijakroniju i sinkroniju, kao bitne jezične kategorije, potrebno je, a i nije teško suočiti se s činjenicom da se tzv. varijante hrvatska i srpska razlikuju ne samo toliko da bi se zvale varijantama jednog jezika nego čak i toliko da se može govoriti ili barem razmišljati o suživotu dvaju, suverenih jezika.

Podimo od ovoga: ako jedna skupina ljudi (ili čak cijeli narod) upotrebljava posebne, svoje vlastite oblike i riječi, a druga skupina ljudi neke druge posebne oblike i riječi, zašto ne govoriti o dvama jezičnim idiomima, o različitim jezicima. To je očito »tvrdog kuhana tvrđnja«, no u »mekšem obliku« moglo bi zvučati ovako: ako govornik jednog jezika smatra pogrešnim i tudima oblike i riječi drugog jezika, taj drugi jezik neće biti njegov, dakle riječ je o nekom drugom jezičnom sustavu.

Kada se govori o razlikama između hrvatskog i srpskoga jezika — što je zasad samo pretpostavka — ne može se zaobići pitanje sinonima (od sada istoznačnica). Na tom su se pitanju sloмила mnoga lingvistička koplja ili su se bacala u trnje. U čemu je problem?

Mogu se postaviti dvije tvrdnje: prvo, da u jeziku uopće nema istoznačnica i drugo, ako ih ima, da su umjetno stvorene, i to tako da su se tudice dovele u ravnopravan položaj s matičnom riječi. Što se dakako proglašavalo bogaćenjem rječnika. Uzimamo

sporadičan primjer računala i kompjutera: jesu li oni istoznačnice ili je kompjuter stigao sa zapada? Zanimljiva je kod nas praksa.

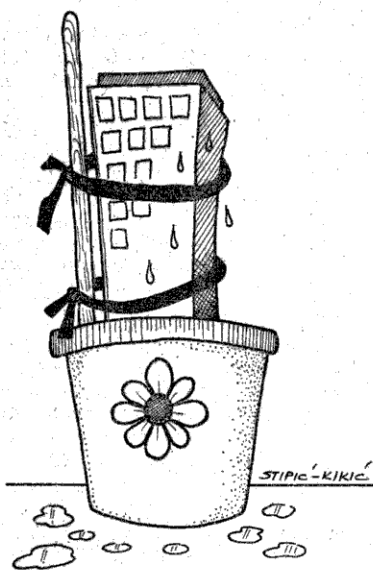
Ako je riječ već udomaćena u jeziku, ona je istoznačnica, a ako je na listi čekanja da to bude, ona je tudica, kojoj se ne smeta u uporabi sve dok ne dobije svoj status. Tako se zbiva svojevrsna liberalizacija među riječima, a s njome i stanovišta anarhija. Može se reći da se jezik s novim spoznajama čovjeka razvija i obogaćuje. Točno, ali ako se spozna jedna stvar (računalo) mora li ona imati više imena (računalo, računar, kompjuter, kalkulator)? Bogaćenje da, ali računalima, a ne nazivima, jer ne živimo od privida već od stvarnoga svijeta.

No, izrazi predodređeni kao istoznačnice u uporabi to često prestaju biti ili, lingvistički rečeno, nastaje semantički pomak. Naime kod nekih ljudi »kompjuter« će značiti veliki aparat za rješavanje velikih problema, a računalo ili pak kalkulator sprava za svakoga i svima dostupna. Ipak, to je tema koja zahtijeva šire i dublje osvrte.

U domaćoj novijoj jezikoslovnoj praksi ne preza se od pretjerane jezične tolerancije, i to sve u ime tobožnjeg obogaćivanja jezika. No, ako se jezik tako i obogaćuje, sigurno se ne obogaćuje kakvoća sporazumijevanja među govornicima. Jer, jezik se ne sastoji samo od rječničkog fonda i od odnosa unutar njega. Uvrštavanjem u rječnik tudica sa svih strana stvara se zapravo golemi višak izraza (pojmovi), dok broj sadržaja često ostaje gotovi isti, tj. označitelja je sve više a time označenih sve manje. Lako je zamisliti dvadeset imena koja treba rasporediti na deset osoba. Koje li muke kada treba upotrijebiti sva imena.

Viškom u jeziku — tu mislimo na višak izraza — sam sadržaj gubi svoju vrijednost, devalvira, jer nastaje inflacija riječi, u kojoj se govornik gubi i zbunjuje te dovodi u zabludu slušatelja, primaoca njegove poruke. Takvim viškom nastaje dakle manjak sporazumijevanja, slabi komunikacija. Gomila riječi umjesto razumijevanja isto je kao i gomila novca umjesto njegove vrijednosti. Govornicima su puna usta riječi i što god kažu imaju opravdanje da su dostatno rekli i kod površnog slušatelja stvaraju dojam punoće izražavanja. A zapravo samo mehanički izgovaraju rije-

či, a s vremenom se i slušatelj naučio mehanički slušati. U svemu tome vrlo se malo kaže a još manje razumije, jer za govornika je relevantan jedan sloj poruke a za slušatelja drugi. Po potrebi oni mogu zamijeniti svoje dijelove poruke pa tako što god izreknu ili čuju to je uvijek ono što su sami zamislili, dakle ono što im ide u prilog. I eto nesporazuma. Dakako sve to odnosi se samo za neke sociolekte (npr. političarska komunikacija), ali je dostatno indikativno. Stoga je očito ka-

kvu štetu donosi višak u jeziku, jer se gomilom riječi lako može nadomjestiti praznoća misli.

Na bosansko-crnogorsko-hrvatsko-srpskom prostoru izmiješale su se sve moguće varijante štokavskog narječja s pridošlim tudicama, novim kovanicama itd.

tako da se s vremenom kondenzirao stanoviti »instant jezik«. Raznolikost je učinila svoje. Prevelikom težnjom za zajedništvom dogurali smo dotle da se slabo razumijemo. Vjerujem, da smo se držali dva idioma, hrvatskog i srpskog i njegovali zasebno njihov identitet, ne bismo došli u situaciju da baratamo jednim golemim jezikom i ne bi se neki govornici zapadne varijante pitali što znači riječ »odojče« u istočnoj varijanti: dojenče ili prasence, ili pak i jedno i drugo. Zbrka je moguća i u obratnome smjeru. Tako zvani »naš« jezik može se lijepo usporediti s poznatom »Cede-vitom«, u kojoj su vitamini pomiješani sa šećerom.

Ako bismo ovo dosad rečeno uzeli kao pretpostavku o postojanju dvaju jezika, mi smo svi bilingvalne osobe jer smo već upali u dvojezičnost. Kao usporedno služenje dvama jezicima dvojezičnost je inače prednost, ali u našem slučaju ugušiti smo u rješavini koja predstavlja jedan jezik, s kojim smo genetski suživljeni. Od rođenja nam se miješaju obje varijante.

Naravno da je danas veoma teško razlučiti jednu varijantu od druge, ali ne bi smjelo biti teško progovoriti o načinu i uzorcima ispreplitanja dvaju jezika. Zar da pokoljenja treba da zaborave da je stoljećima živio hrvatski jezik, s podlogom u bogatoj književnosti, suveren i priznat. Ako jedan jezik danas nema svoju »autonomiju«, ne znači da se mora odreći povijesnog identiteta a kamoli svoga imena. Samo će oni koji nisu razvijali svoj jezik odgovarati miješani naziv (srpsko-hrvatski, hrvatski ili srpski), da se ne bi morali prikloniti onom drugom jeziku. A znamo što znači vlastiti jezik za jedan narod.

Jozo Renić

**Naše je ime i naš
program**

**Hrvatska
demokratska zajednica**

Plan krvavi, osvajači traže, od zloglasnog Đujića i Draže

Sa svakim novim brojem »Glasnika« djelatniji su i naši čitatelji-pjesnici. Uredničke prostorije zatrpali su stihovi iz svih hrvatskih krajeva, sa svih strana svijeta gdje žive Hrvati. Vašu omiljenu rubriku pjesništva danas počinjemo izvatkom iz deseteračkog epa Mile Krajine, koji nam se predstavio narodnim pjesnikom i guslarem. U svojem pitomom Osijeku on sjedi i piše epove u slavu slobodnoj domovini.

*Takve laži na svijetu nema
I zločina kakav se priprema.
Rad ostave, na mitinge lete
I oružjem republikam' prijete.
Pojedinci govore perfidni,
Za Hrvate da su genocidni.
S druge strane hvališu četnike,
S razlogom istomišljenike.
Svojataju cijelu Dalmaciju.
Lik, Bosnu, ravnu Slavoniju.
Baranju su stali otimati,
Italiji Istru darivati.
Je li kod nas udovica vlada,
Zašto šuti Partija i vlada.
Ako netko ne zna da nas vodi,
Neka radno mjesto oslobodi.
Ako l' koji izdaju priprema,
Bolje da ga u životu nema.
Narod će mu suditi nemilice,
Jer najviše mrzi izdajice.
Četiri tuđa krunili smo kralja,
Za Hrvatsku nijedan ne valja.
Imali smo takovih vladara,
Gorih i od turskih zulumčara.
Mjesto da smo okrunili svoga
Pravog kralja roda hrvatskoga.*

Jack iz Sydneya

Jakov Kocina (na kuverti potpisan kao Jack) iz dalekog Sydneya pripada HDZ-u od trenutka kada se ona osnovala u Australiji. Želi nam mnogo uspjeha u radu, pozdravlja Vladimira Seksa (kojega je u Australiji osobno upoznao) i šalje nam pjesmu. Pjesma se zove: »Otok vas zove«. Objavljujemo odlomak:

*Kad na Koruči sve to bude otok mali a veliki ljudi
Savka — Separović — Sardelić i naš vjerni Petar Segedin
Neka ih probudi.*

Ovo će proljeće pjevati

Tako nam svojom pjesmom poručuje Ivan Lazarin iz Vinokovaca, i nismo sigurni misli li pri tom i na travnjske izbore. Pjesma se zove »Uskrsu našem (hrvatskom)«.

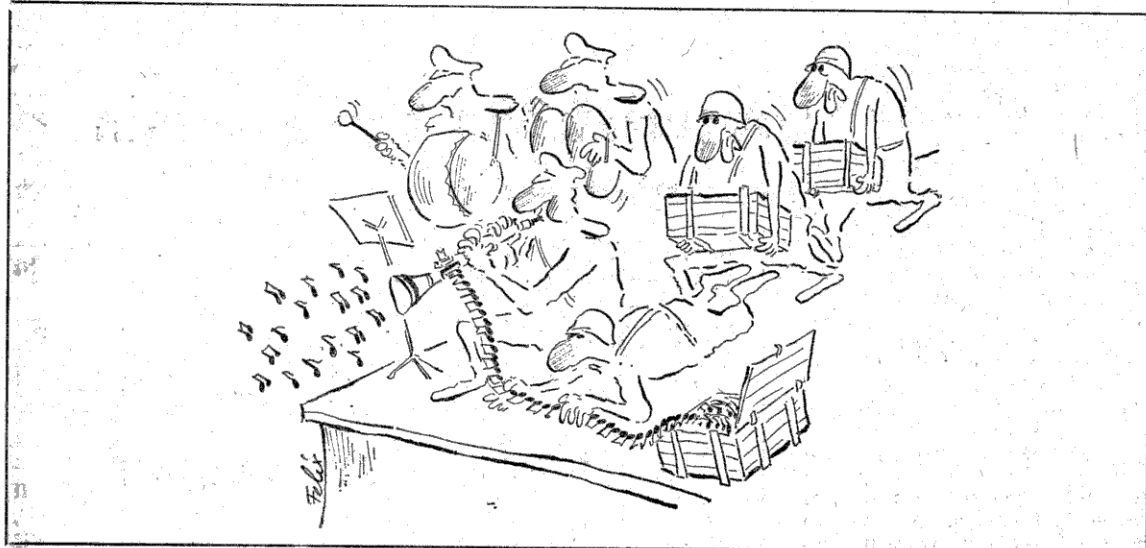
*Danas, uz zvuke tamburice,
Skidaju moji Sokci Hrvatsku s raspela,
A vjetar već pjeva niz ulice:
Uskrs! Uskrs! Hrvatska je uspjela!*

Pjesnik iz kninske krajine

Darko Čavka, rođen u Kijevu kraj Knina, kako je sam rekao, »davne 1967. godine«, poslao nam je dvije pjesme pod naslovima »Lijepa si« i »Svjetlo u tami« Darko inače studira u Splitu i radi u »Dalmacijacementu«. Ističe »zadovoljstvo djelovanjem vašeg i našeg HDZ-a na javnoj političkoj pozornici«.

I mi ističemo zadovoljstvo Darkovim djelovanjem u pjesništvu, te mu objavljujemo odlomak iz pjesme »Lijepa si«:

*Ne brini. Hraneći se probavljenom
Vjerom stoljetnog dušmanina
Umah prilagođenog lavi
Spretno pritajenog,
Sjemenke tvoje goloruke
Duboko su zasađene,
Za svagda.*

Osnivačka skupština HDZ u Splitu

Iz govora dr. Franje Tuđmana

(...) A kad nam u takvim prilikama (unutarnjim i međunarodnim) poslije Suvarova osvrta nadode gotovo istovjetna izjava Mike Tripala, onda nam valja reći da su takva njihova mišljenja najočitiji izraz sveukupne one utopijske politike koja je na zlopako bezobziran način okrenula leđa hrvatskoj povijesti, štočereći životnim interesima hrvatskog nacionalnog bića. Kako netko tko bi trebao govoriti kao hrvatski političar može izjaviti da »zastupati tezu da Hrvatska dođe u svoje povijesne granice jest obična budalaština«? I još k tome dodati — kao što to čini Tripalo — da je »to ista ona teza ... da Srbija treba da postoji tamo gdje postoje srpski grobovi«!

(...) Oni što se laćaju na ovakav način mudrovati trebali bi se prisjetiti kako su o tom prevažnomu geopolitičkom pitanju, i to ne samo za hrvatsku povijest, sudili najistaknutiji hrvatski političari prošlosti.

Srž problema očit je iz jedne jedine rečenice Ante Starčevića (1871): »Zamislmo da uzmogne srpstvo zaokupiti Bosnu i Hercegovinu — tko bi tad Hrvatima spasio i Dalmaciju i Primorje?«

Raspravljajući o slavenstvu, jugoslavenstvu, hrvatstvu i srpstvu, Mihovil Pavlinović, jedan od najistaknutijih hrvatskih muževa u Dalmaciji u 19. stoljeću napisao je (1875):

»Povjesnica je božja knjiga iz koje se uče različiti ljudi, pa baš i ne znali vi za povjesnicu, oči vam same kažu na zemljovidu da je Bosna klin u Hrvatskoj, koji kad bi sjutra dopao u jače ruke, ode Dalmacija i Slavonija bez traga«.

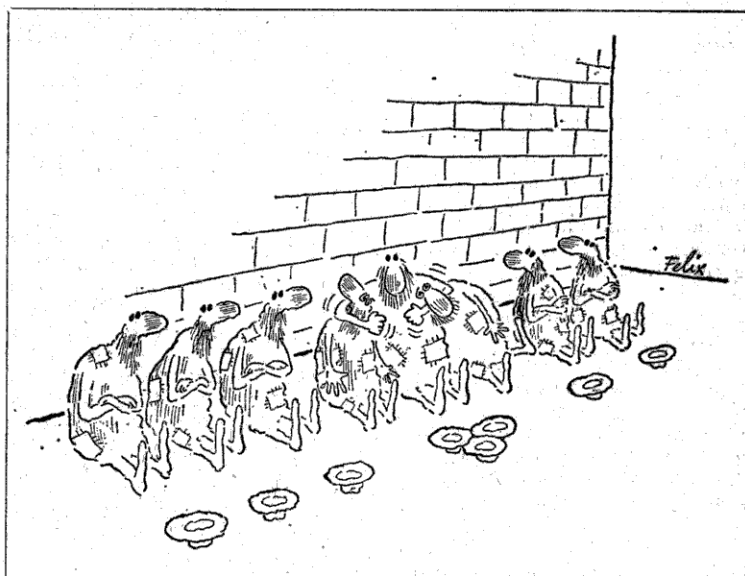
Stjepan Radić sudio je slično, zauzimajući se za pravo naroda Bosne i Hercegovine da sam odluči o svojoj sudbini. Dr. Ante Trumbić razobličujući Pašićeve velikosrpske ideje »po kojima bi se imalo riješiti na radikalnan način hrvatsko pitanje time, što bi bilo srpsko do Zagreba, a od Zagreba slovenačko«, potegnuo je kao argument

čak organizaciju Rimskog imperija. Tadašnja Dalmacija obuhvaćala je »veći dio prostora ove države od Sniježnika do Šumadije i do Drača« pa njeno središte nije bio Singidunum, današnji Beograd nego Salona. »Rimljani su znali — veli Trumbić — organizirati državu pak

su Bosnu skrenuli na Jadransko more, a ne u Beograd, jer tamo ne gravitira. Ta činjenica, koja se nije promijenila, i u današnjim prilikama, ima svoju važnost. Bosna i Hercegovina već s ovoga razloga teško da se može prilagoditi potpunoj centralizaciji u Beogradu«.

Tako je mislio i govorio Trumbić 1923. nakon četiri i pol godine iskustva.

A danas, nakon iskustva od 71. i 44. godine i planova o Velikoj Srbiji, koji se jedva malo razlikuje od spomenutog radikalnoga rješenja — evo čusmo kako govore neki koji bi trebali biti hrvatski političari. (...)

Unitaristička proizvodnja nacionalizma

Iz intervjua s akademikom Daliborom Brozovićem u »Nedjeljnoj Dalmaciji« od 4. veljače 1990.

Akademik dr. Dalibor Brozović, profesor na Filozofskom fakultetu u Zadru, dugo je godina poznato i renomirano ime u području lingvistike, gdje je dao niz zapaženih priloga trajne i nezabilazne vrijednosti. Odnedavno se pojavio i kao politički »aktivist«, odnosno kao potpredsjednik Hrvatske demokratske zajednice. Zanimalo nas je kako Brozović

vidi vezu između struke i političkog angažmana.

»Angažiranje u političkim zbivanjima vezano je kod mene baš uz struku. Kako je na hrvatskom prostoru jezična problematika usko vezana uz svoje političke aspekte, ja sam se našao već odavno u političkim zbivanjima naprosto baveći se svojom strukom — jezičnom problematikom. U

tom okviru upoznao sam se sa različitim snagama na političkoj pozornici. Stanovita politička iskustva stekao sam još u političkom angažmanu u toku samog rata i prvih poslijeratnih godina, kada sam, prije nego što sam počeo ozbiljno studirati, bio angažiran u novinarstvu. Onda sam nastavio i u omladinskoj organizaciji, u književnim zbivanjima, koja su opet bila vezana uz politiku, tako da postoji i ta mladenačka komponenta.

ND: Zašto ste izabrali upravo HDZ kao okvir svog političkog angažmana?

BROZOVIĆ: Za HDZ sam se odlučio ne sasvim slobodno, jer u doba kada sam se odlučivao nije ni bilo mnogo izbora. Tada je inicijativni krug HDZ-a bio jedina formirana alternativna i opozicijska snaga u Hrvatskoj. No, to nipošto ne znači da se ne bih odlučio za HDZ i u slučaju da je sadašnja konstelacija bila u samom početku i da je na tržištu bio sadašnji asortiman političkih snaga, jer smatram da HDZ širinom svoga programa najbolje odgovara onome što je ipak ključno pitanje, a to je što bezbolniji, što brži, što civiliziraniji postupni prijelaz na demokratsko uređenje društva. Neku ulogu je vjerojatno igralo i to što je u inicijativnomu krugu bio veliki broj ljudi s kojima sam već otprije održavao prijateljske, kolegijalne, stručne, »istomišljeničke« i druge veze.

ND: HDZ je bila formalno prva, ali ste svakako znali i za druge političke koncepcije kao eventualnu osnovu drugih grupa?

BROZOVIĆ: HDZ se odmah u početku izdvajao od drugih inicijativa koje su tada bile zaista u samim početnim stadijima. HDZ se nije ni u međunarodnoj ni u domaćoj orijentaciji oslanjao na jedno određeno ideološko nasljeđe. U veljači, recimo, bilo je u drugim neodređenim, još ne formiranim, ne iskristaliziranim grupacijama govora o orijentaciji na suvremenu socijaldemokraciju u svijetu, te da bi trebala jedna politička grupacija da se oslanja na socijaldemokratske tradicije u samoj Hrvatskoj. Za mene je to bilo, što se tiče same Hrvatske socijaldemokratske tradicije neprihvatljivo, jer je ta tradicija bila austroslavistična u početku, a poslije jugounitarnistička, sasvim oportunistička. Dakle, to nije ne-

što na čemu se može graditi hrvatska politika za budućnost kako je vidim danas. Drugi su izražavali orijentaciju na tradiciji predratne HSS. Prosudivao sam kako iz više razloga, to nije nešto što bi moglo biti glavna i odlučujuća snaga u Hrvatskoj, jer su se prilike bitno promijenile što se tiče uloge sela u hrvatskom društvu. Ta je ideologija ipak bila formirana u jednom sasvim drugom dobu kada su i drugdje u Evropi sve jače stranke orijentirane na seljaštvo imale određenog historijskog političkoga smisla, koji se poslije u Evropi izgubio, tako da stranke te orijentacije danas predstavljaju u golemoj većini evropskih zemalja periferiju političkog života i bio bi pomalo anakronizam da se hrvatska politika tako orijentira. Ali s druge strane, što se tiče samoga živoga političkog nasljeđa radićevskog pokreta to je nešto s čime valja računati i što može dati stanovito povijesno nadahnuće. HDZ je tu stranu priznava i u svoj Program unijela ono pozitivno, konstruktivno i živo nasljeđe radićevskog učenja. Treća skupina ljudi imala je izrazitu kršćansku, ili, određeno, katoličku orijentaciju. To je ipak sužavanje koje može imati stanovitoga smisla kada je demokratsko funkcioniranje društva već uspostavljeno i stabilizirano. Stranke demokršćanskoga tipa igraju bitnu ulogu u evropskim zemljama i takav prostor, razumije se, postoji i u Hrvatskoj, ali bio sam uvjeren da bar u početku snage treba koncentrirati na demokratskom programu, kao što sam već prije rekao, demokratske obnove društva. Osim toga, bez obzira na ovo načelno razmatranje osobno nemam neke specifično kršćanske katoličke ili uopće religiozne ekskluzivne orijentacije, prije bih mogao reći da prema specifičnim pitanjima iz te sfere nisam osobito zainteresiran. Dakle, to može biti polje za druge poslanike, a sam HDZ u svome programu ostavlja stvarno široka vrata i za ljude kojima

je kršćanska orijentacija važna motivacija. S druge strane, HDZ nije u svom programu formulirao ništa što bi predstavljalo ograničenje za one koji nisu takve orijentacije.

ND: Da li biste nam mogli pojasniti što je to što vašu stranku izdvaja i razlikuje od drugih političkih udruženja u Hrvatskoj?

BROZOVIĆ: Specifičnost je HDZ da se ona u najširem smislu programatski oslanja na sve pozitivno u modernoj hrvatskoj povijesti. Ona se oslanja na ideologiju Stranke prava i to originalne starčevićanske Stranke prava, koja je za svoje doba jedna veoma pozitivna, napredna, građanska, demokratska i evropski orijentirana ideologija, bez obzira što je kasnije bilo raznih devijacija, te mnogo više nego devijacija, raznih nerazumijevanja te orijentacije i direktnog falsificiranja, iskripljavanja, krivotvorenja itd. Zatim kao što sam maloprije spomenuo oslanjamo se na učenje braće Radića i treće, na hrvatsku ljevicu. Hrvatska ljevica, po momu osobnom mišljenju, a i po tome kako je tretira HDZ bila je mnogo ozbiljnija i mnogo pozitivnija politička orijentacija, nego što se općenito misli, i HDZ želi u tom pogledu izvršiti revitalizaciju, rehabilitaciju i novo osvjetljenje hrvatske ljevice, kako predratne tako i ratne. Ona je strahovito stradala u ovom ratu, tako da nije mogla donijeti plodove za koje je inače bila sposobna. Bila bi ih donijela da nije tako strahovito kadrovski stradala. Druga specifičnost HDZ-a jest širina, usmjerenost da okuplja sve snage koje bi, naslanjajući se na takvo historijsko nasljeđe, u današnje vrijeme stavila osnovnu pažnju na proces demokratske obnove, zapostavljajući, bar privremeno, neke druge aspekte koji u normalnom političkom životu, kada stranke zastupaju različite interese u društvu, igraju bitnu ulogu u stvaranju fizionomije pojedinih stra-

Pisma i dopise šaljite na adresu:

Dom HDZ, Savska 16, 41000 Zagreb

Telefoni: (041) 426-902, 426-904, 426-934 i 426-910

naka. U tom pogledu mi smo željeli predstavljati što šire interese, kako bi se sukobi različitih društvenih grupacija malo otupili i odgodili za bolja vremena. Kasnije grupacije, koje su se u Hrvatskoj formirale, u tom su pogledu više određene i zastupaju, svakako u većoj mjeri, određene društvene slojeve ili su eventualno regionalno ograničeni.

ND: Čini mi se da bi se na ovom mjestu programu vaše stranke mogao spočitnuti stanoviti konzervativizam i okretanje prošlosti?

BROZOVIĆ: Ja ne bih rekao da HDZ kao takav pokazuje neke konzervativne značajke. Razumije se, kako je on organizacija ši-

ći na viši stupanj modernog izraza.

ND: Kako ocjenjujete dosadašnje rezultate i snagu HDZ?

BROZOVIĆ: Što se tiče snage i rezultata, mislim da je Zajednica postigla daleko više nego li ostale alternativne i opozicijske snage u Hrvatskoj. To se ne vidi samo u broju članstva. Taj broj članova koji se primakao brojcima od 100 tisuća ipak nije jedini kriterij. Zajednica je provela mnogo više konkretnih akcija i ostvarenja od drugih. Mi smo iznajmili na pet godina vrlo funkcionalne prostorije, praktički u centru Zagreba, 300 metara od Hrvatskog narodnog kazališta, sa četiri telefonske linije. U pogledu

stalnu organizaciju sa sličnim programom. Riječ je o Hrvatskom demokratskom savezu. Nije li to bio priličan udarac za vas?

BROZOVIĆ: Da, bio je to udarac, on se i danas osjeća i to pitanje nije zaključeno naprosto zato što nije zaključeno u svijesti i osjećanjima velikoga broja članstva obiju tih organizacija. U HDZ-u prije osnivačke skupštine u Zagrebu, u lipnju, postojala je skupina od sedam ljudi, koja je, slažući se u većini osnovnih pitanja, ipak imala posebna shvaćanja u taktičkom smislu, imala je drugačije osnove u nekim pojedinostima, imala je drugačiju skalu vrijednosti, drugačije prioritete — da li je na primjer važnije da skupština bude što prije, ili da bude u što povoljnijim okolnostima, i sl. Ta skupina u okviru inicijativnoga kruga ostajala je u manjini. Danas su to dvije organizacije kojima je ostalo mnogo zajedničkoga u programu i općoj orijentaciji, ali u međuvremenu, kroz protekle mjesece, u programu HDS pojavile su se već i pojedine značajke, pojedine formulacije, koje su taj program ipak odvojile od programa HDZ, tako da se više ne može govoriti o nekom identitetu, bez obzira na zajedničko podrijetlo. Poslije u toj istoj skupini ljudi došlo je do daljnje cijepanja i izdvajanja. Današnji Kršćanski demokratski savez, također je potekao iz HDS. Jedan od organizatora HDS koji je od početka bio unutar te skupine, Ante Paradžik, poznat iz studentskoga pokreta 70/71., također je izišao iz HDS i, koliko čujem, želi s jednom skupinom intelektualaca osnovati i obnoviti Stranku prava. Tako je nakon izdvajanja manjine iz HDZ u kasniji HDS nastavljen proces lančanoga izdvajanja, tako da imamo HDS kao drugu generaciju, Kršćansko-demokratski savez kao treću generaciju, a možda će Stranka prava biti već četvrta generacija. Nakon razdvajanja u lipnju, u samom HDZ-u nije bilo više nikakve podijeljenosti u praktičnom odvijanju poslova i mislim da smo mi dobro funkcionirali. Razumije se, nije isključeno da u povoljnim prilikama dođe i do ujedinjavanja obiju tih organizacija na jednom kongresu ujedinjenja, da tako kažem. No, nije isključeno niti novo, četvrto, peto izdvajanje u okviru HDS, da se jedan dio ljudi priključi HDZ. Različite su opcije tu otvorene.

rokoga mobilizacijskoga potencijala, a u Hrvatskoj, s obzirom na njezin stupanj društvenog, ekonomskog i kulturnog razvoja, ima određenih slojeva s tradicionalnim i konzervativnim usmjerenjima, onda je prirodno da u HDZ bude određeni postotak članstva za kojega je takva fizionomija karakteristična. To je, dakle posljedica stanja izvan HDZ, a ne fizionomije same HDZ. Naprotiv, program HDZ je veoma širok i pitanja modernoga društva zastupljena su u njemu. HDZ nikada neće krenuti putem da se prilagođuje konzervativnim snagama, nego će naprotiv stvarati takvu fizionomiju svoga pokreta da te snage može okupiti i podi-

vlastitih glasila očito smo znatno ispred svih drugih alternativnih organizacija. Ozbiljnu snagu predstavljat će i Dioničko društvo »Domovina«, koje će biti potpuno nezavisna gospodarska organizacija, veoma moderna, usmjerena na suvremene djelatnosti posjedovanja i investiranja. Snaga HDZ je svakako i u tome što ima velik broj ograna kod Hrvata u inozemstvu. HDZ je prva organizacija koja je uspjela okupiti veliki broj ljudi u domovini i u inozemstvu pod istim programom i u istoj organizaciji.

ND: Od HDZ se na samom početku odvojila jedna grupa ljudi koja je kasnije osnovala samo-

ND: Čelni je čovjek vaše organizacije Franjo Tuđman i on je počesto meta raznih kritičara. Postoje dvije vrste kritike: one »izvana« koje ga optužuju za nacionalizam i one »iznutra« koje mu pripisuju generalsko držanje i rukovođenje pa čak i boljševizam?

BROZOVIĆ: Pitanje je krivo postavljeno, istina, Tuđman je na udaru s jedne strane vlasti, Partije, Socijalističkoga saveza, raznih društvenih organizacija, prije svega SUBNOR-a itd., a s druge strane dijelova same alternative. Tuđmana veoma dobro poznajem jer smo dobri prijatelji dugi niz godina. S obzirom da je on prvenstveno historičar, a jezična problematika ima svakako svoje povijesne aspekte, znali smo surađivati i u stručnom pogledu, diskutirati o prošlosti, razgovarati i tako. Trebalo bi postaviti pitanje zašto je glavna oštrica i u okviru alternative i od strane službenih struktura usmjerena na HDZ. To je pravo pitanje, jer da je na čelu HDZ netko drugi, a ne Tuđman, onda bi se prema osobnim značajkama toga čovjeka našao drugi repertoar prigovora i onda bi i glavne strelice bile usmjerene na njega. Prigovori koji se upućuju Tuđmanu svakako su neopravdani, oni se samo baziraju na njegovom ličnom životnom putu i njegovim osobnim karakteristikama. Njihov osnovni motiv je ipak da se napadne onaj čovjek koji je na čelu HDZ. U to sam stopostotno uvjeren.

ND: Pa da onda postavim pravo pitanje: Zašto se, dakle, najviše, najčešće i najžešće od svih alternativnih grupacija napada upravo HDZ?

BROZOVIĆ: HDZ je osnovna meta udara sa svih strana iz vrlo jednostavnoga razloga, a taj je što su mase prosudile da je HDZ ipak najpotpunija snaga kojoj se dobro i pametno priključiti pa tako i reagiraju. Do istoga zaključka došli su i politički konkurenti, da se tako izrazim i mislim da je potpuno u skladu s ljudskom prirodom, a i u skladu s običajima političke borbe, da najviše strijela bude upereno na onoga konkurenta koji je najperspektivniji a samim time i najopasniji.

ND: Najčešći je prigovor vezan uz antifjugoslavenstvo i sta-

noviti hrvatski ekskluzivizam, ako se tako može reći. Koliko ti prigovori stoje i što to u stvari znači?

BROZOVIĆ: Ni jedna stranka, ako je demokratska, ne može postavljati neka praktična ograničenja izuzev civiliziranih ograničenja u primanju članova, da ne prima rasiste, kriminalce i slično. U članstvu HDZ svakako ima određen postotak ljudi koji je osjećajno nastrojen elementima hrvatskog ekskluzivizma. Taj dio svoga članstva HDZ svakako misli odgojiti u jednom mnogo modernijem smislu. Ne napuštajući politiku hrvatskog patriotizma. HDZ se u pitanjima Srba u Hrvatskoj više puta vrlo jasno izrazio da podržava sve legitimne i prirodne zahtjeve za normalan

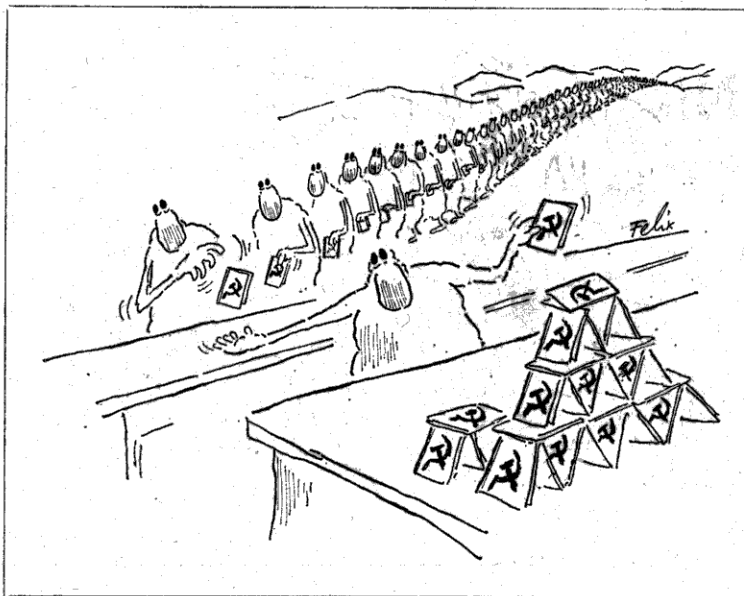
nešto u čemu se pripadnici postojećih nacija neće složiti dok postoje.

ND: Jugoslavenstvo može biti i politička orijentacija?

BROZOVIĆ: U tom pogledu mislim da stanovište mora biti demokratsko. Narodi moraju imati pravo da se bez ikakvog ograničenja, bez ikakvih utjecaja sa strane, bez ikakvih nametnutih okvira, usmjeravanja ili prijetnji izjasne u svom samoodređenju.

ND: Više puta ste izjavili da ni jedan organizam ne pregovara sa svojim rakom? Niste li time mislili na hrvatski unitarizam?

BROZOVIĆ: Kod Hrvata unitarističko ili integralističko na-

etnički, duhovni život Srba u Hrvatskoj.

ND: U više navrata ste veoma kritički i po mnogima, provokativno govorili o ideologiji jugoslavenstva?

BROZOVIĆ: Radi se o jugoslavenstvu kao novoj naciji, to je nešto što odbacujem bezuvjetno. Utopijska je postavka da se od elemenata postojećih nacija može napraviti nova nacija. Stvoriti materijalna i kulturna dobra jugoslavenske nacije ne može se ni zamisliti na bilo koji drugi način nego da se materijalna i duhovna dobra postojećih nacija proglase kao zajednička, a to je

cionalno jugoslavenstvo ima tradiciju i ne jednako u svim regijama. Ali se javlja u svakoj generaciji jedan određeni postotak koji se izdvaja iz svoje nacije i ne samo izdvaja nego i ustaje protiv nacije svoga podrijetla. Oni pristaju uz svaku političku snagu koja je protiv Hrvatske. Mogu biti saveznici i austrijski i mađarski i talijanski i starojugoslavenskih vlasti. Priključivali su se komunistima u doba kad su smatrali da bi komunisti mogli biti iskorišteni kao instrument ostvarivanja njihove utopije. Oni će svakoga vjerno i savjesno služiti kao što će svakoga i izdati. Oni samu supstancu nacionalne

egzistencije hrvatske nacije ugrozavaju.

ND: U kojoj je mjeri unitarizam, hoteci se uspostaviti kao nešto nadnacionalno, pridonio pogoršanju nacionalnih odnosa?

BROZOVIĆ: Unitaristi su svojom politikom provocirali nacionalizam, a onda su govorili evo, vidite, kako su Hrvati nacionalisti, Srbi nacionalisti, Slovenci nacionalisti. Jedan od elemenata te reakcije bilo je potiskivanje ćirilice u Jugoslaviji, što je frustriralo Srbe u raznim mjestima, jer je ćirilica dio zakonite tradicije srpske nacije. Potiskivanje svih nacionalnih institucija najteže je pogodilo zapadni dio srpske nacije koja je hrvatskim i muslimanskim pojasom od Drave do mora teritorijalno odvojena od glavnine srpske nacije. Unitaristi, nakon što ih unište, posli-

je im se postave kao zaštitnik, nahuškali su ih na Hrvate tako da sve energije angažiraju za što jaču društvenu poziciju, specijalno u organima vojske, politike i policije. To je onda još jače izazvalo reakciju s hrvatske strane.

ND: I time bi spisak raznih »nezdavih« oblika jugoslavenstva bio zaključen?

BROZOVIĆ: Postoji još jedna naivna formula: mi smo posebne nacije unutar ali smo prema vama svi Jugoslaveni, dakle sve što postoji je jugoslavenstvo a unutar Jugoslavije je srpsko, hrvatsko, makedonsko, slovensko itd. Dolazi do toga da u svjetskim književnostima egzistira jugoslavenstvo književnost.

Mogu reći da sam Slaven i Južni slaven, a Jugoslaven sam samo kao državljanin.

Josip Jović

Nisam nacionalist

Vjesnik, Zagreb, 26. siječnja 1990.

U Vašem cijenjenom listu od 19. ovog mjeseca izišao je, uz 46. obljetnicu osnutka Desetog korpusa »Zagrebačkog«, napis pod naslovom »Ogorčenje zbog Tuđmana i Balena« u kojem se vrlo šturo (zapravo, svega jednom rečenicom) izvještava o proširenoj sjednici Odbora Skupštine grada Zagreba za njegovanje tradicija Desetog korpusa, ali se vrlo jasno prepričava, pa i citira neko saopćenje s te sjednice, gdje se bezočno blati i kleveta Tuđmana i mene kao hrvatskog nacionalistu, šovinstu i što još sve ne, pa je očito, da je cio taj napis i objavljen s tom svrhom. Zanimljivo je da se u napisu ne navodi ime ni jednog člana Odbora, pa čak ni jednog govornika na toj sjednici, te tako i taj Odbor i ta sjednica ispadaju nekako anonimni i tajnoviti. No, bez obzira na tajnovitost toga Odbora, u njegovu saopćenju je lako prepoznati duh samozvanog Protektora Desetog korpusa, koga sam lani kritizirao, što je na TV-emisiju o tom korpusu, gdje je bio gost-urednik, doveo tri Srbina i svega jednog ili dva Hrvata, da nam govore o jedinici u sastavu koje je bilo više od 90 posto Hrvata! Dakako, kad dignes glas protiv takve očite

te diskriminacije i omalovažavanja Hrvata, onda si za takve manipulatore — hrvatski nacionalist i šovinstu. S indignacijom odbijam sve optužbe izrečene u tom saopćenju o mom nacionalizmu i šovinizmu, jer se još od moje rane mladosti osjećam internacionalistom, tj. pripadnikom ideje o međunarodnom bratstvu svih ljudi, za koju se, evo, već gotovo šest desetljeća borim. Posebno se borim za bratstvo naših naroda, zbog čega sam u jeku narodno-oslobodilačkog rata bio prvi partizan iz Hrvatske odlikovan Ordenom bratstva i jedinstva!

No, internacionalizam nije anacionalan, niti negira nacije kao što misle neki naši primitivni kvaziinternacionalisti. Obratno! On priznaje nacije, što mu i sam naziv rječito potvrđuje (inter plus natio), zato svaki internacionalist, prirodno pripada nekoj naciji, pa tako i ja svojoj — hrvatskoj. Kao internacionalist borim se za prava svih nacija, pa kako ne bi za prava svoga hrvatskoga naroda, koja su, na razne načine, stalno ugrožena od raznih unitarističkih elemenata, i posebno, od velikosrpskih hegemonista. Suprotstavljao sam se i suprotstavljat ću se svim njihovim pokušajima, ne o-

svrćući se na laži i klevete kojima me razni oficijelni ili oficijozni odbori ili pojedinci obasipavaju. Posebnim gnusanjem odbijam klevete Odbora da širim mržnju i nudim mračnjaštvo i bratoubilački rat našim narodima — samo zato što sam potpisao Proglas Hrvatske demokratske zajednice od 29. studenoga 1989. Svatko razuman tko je pročitao taj Proglas, vidio je odmah iz njega samoga da je nastao kao odgovor na sve bućnije nastupe hegemonističkih snaga, koji su dosegli svoj vrhunac u pozivu SSRN Srbije da Srbija prekine sve odnose sa Slovenijom, što je ova i učinila i tako narušila odnose stvorene odlukama avnojske Jugoslavije. Poslije toga došlo je do još jačeg bujanja velikosrpskih snaga i još otvorenijeg isticanja njihovih teritorijalnih pretenzija, što je ugrozilo integritet naših naroda, posebno hrvatsku i muslimansku. Kako se HDZ-e od prvih svojih dana zalaže za očuvanje temeljnih principa avnojske Jugoslavije i zavnojske Hrvatske, normalno je da je reagirala na te i takve postupke. A ja sam taj Proglas potpisao ne samo kao počasni predsjednik HDZ-a, nego i kao vijećnik i jedan od osnivača i AVNOJ-a i ZAVNOH-a, u izradi čijih povijesnih odluka sam i sam sudjelovao, te je i normalno da ih branim od svačijih nasrtaja. Da je taj Proglas bio na mjestu i da je izišao u pravo vrijeme govori i činjenica, da su poslije njega i predstavnici najviših legitimnih ustanova SR Hrvatske podigli svoj glas protiv ugrožavanja integriteta i suvereniteta Hrvatske (»Hrvatska neće pokleknuti«). A da u njemu nema ništa nacionalističko govori točka 1, u kojoj se traži stvaranje koalicijske vlade u Hrvatskoj »koja bi bila izraz povjerenja i nepatvorene volje i interesa hrvatskoga naroda i svih slojeva srpskog i drugog pučanstva u Hrvatskoj«. S tim u vezi pitam autore saopćenja da mi objasne kako su mogli ljude što traže koalicijsku vladu sa Srbima u Hrvatskoj nazvati »hrvatskim nacionalistima« i »šovinistima«? Zar ne vide da je to najodvratnija laž i kleveta? Ne vide li, predlažem im da među boricima i rukovodiocima Desetog korpusa »Zagrebačkog« provedu anketu o tome kako su primili to saopćenje njihova tajnovitog Odbora. Možda im to pomogne.

Sime Balen, Zagreb

Novoosnovane organizacije Hrvatske demokratske zajednice

U zadnje vrijeme stalno raste broj novoosnovanih organizacija Hrvatske demokratske zajednice.

Tako je u Vinkovcima, iako uz veliku protivku društveno-političkih organizacija općine, održana 16. prosinca 1989. Osnivačka skupština. U prepunoj kino-dvorani, Skupštini su bili nazočni uglednici iz Središnjeg i Izvršnog odbora HDZ.

Skup je otvorio g. Josip Peći, a nakon svečanoga intoniranja »Lijepe naše« i glazbeno-plesnoga programa Skupština je počela radom. Sve nazočne je pozdravio i zaželio dobar uspjeh u radu akademik Krešimir Balenović, predsjednik HDZ. Za govornicu su izišli još: Neven Jurica, Branimir Glavaš, Ivan Bobetko, Perica Jurić, Jozo Primorac, Stjepan Sulimanac i dr. Odvjetnik Ivan Velić govorio je o razlozima koji su uvjetovali pojavu HDZ na političkom obzoru Hrvatske.

Nakon izlaganja izabran je Odbor HDZ općine Vinkovci, a Radno-predsjedništvo, iznijelo je pred Skupštinu prijedlog Završne izjave koja je usvojena aklamacijom.

Njome se odbacuju svi neargumentirani napadi i bilo kakvo etiketiranje HDZ-a, naglašavajući demokratsko usmjerenje Zajednice, a posebno očuvanje uljudbenih i sviju drugih vrijednosti naroda i narodnosti na hrvatskom tlu.

Takoder se zahtijeva puno poštovanje ljudskih prava i sloboda koje su do sada sustavno bile gazene zahvaljujući ustrojbi jednodomlja, jednopartijskoga monopola i ideologijske isključivosti. Zatraženo je slavljenje Božića kao državnoga blagdana, te ukidanje smrtnih kazne.

Vinkovački odbor, na svome području promiče vrijednosti HDZ-a pa tako nastaju mjesni ogranci u okolici: Nuštar, Cerić, Ivankovo i Otok.

U Otoku, najvećem selu vinkovačkoga kraja, nazočnike je pozdravio Slobodan Petkov Braco, naglasivši da potječe iz mješovitoga braka, a osvrnuo se na (ne) djelatnost mjesne vlasti. Govor je završio riječima: »Vodite računa o svojoj djeci, poštujuć druge, volite svoj narod i svoju domovinu!

Moj dom je Hrvatska, Slavonija i Otok! Drugoga nemam!«

Na Osnivačkom saboru u Slavonskom Brodu pred oko 1000 nazočnika, u Spomen domu »Đuro Salaj«, nakon minute šutnje za žrtve na Kosovu, Lijepe naše i kulturno-zabavnoga programa, govorio je odvjetnik Ante Klarić. On je izložio politički program HDZ. Neven Jurica je govorio o razlozima nastanka HDZ, a odbacio je i sve napade na HDZ kao neargumentirane.

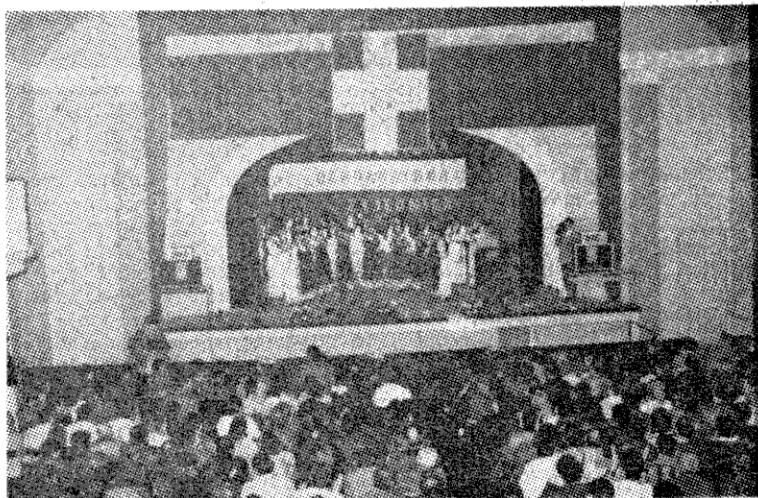
Na Osnivačkoj skupštini u Starim Perkovicima, odbačene su bilo kakve optužbe i sličnosti sa Srpskom narodnom obnovom, jer HDZ u svom programu nema na-

glašujući prava čovjeka i svakoga naroda. U ličkom selu Sv. Rok, također je bio Osnivački skup.

Na Osnivačkoj skupštini u Metkoviću, 10. II. 1990. u prepunoj dvorani Doma kulture, Skupštinu je vodio Luka Bebić, predsjednik Inicijativnog odbora. Na skupu je govorio dr. Franjo Tuđman, koji je u ovom gradu održao zadnji javni govor (prije 18 godina) prije progona, prigodom otkrivanja spomenika Stjepanu Radiću, a sada evo i prvi javni nastup nakon legalizacije HDZ. Na skupu je govorio i Sime Đodan.

Na Skupštini u Krešimirovu gradu Šibeniku, u dvorani KK »Šibenka« na do sada najvećem skupu (preko 3.500 ljudi) govorili su dr. Franjo Tuđman i Sime Đodan.

Na Osnivačkom skupu u Cerniku, u Hrvatskom omladinskom

Osnivačka skupština HDZ u Vinkovcima

mjeru prekrajanja granica u uvjetima zajedničkoga življenja, ali ima zadatak štiti hrvatski nacionalni interes. Skupština je odlučila postaviti poprsje Stjepana Radića ispred mjesne škole, što je svojedobnom zabranom 1971. pa sve do danas čamilo u mraku.

Osnivačku skupštinu u Turnašici, općina Đurđevac, pozdravio je Stjepan Sulimanac, a nazočne je upoznao s radom i ciljevima HDZ. Novoizabrani predsjednik Stjepan Blažinić govorio je o demokratskoj usmjerbi HDZ.

Nekoliko dana kasnije i na Osnivačkom skupu u Pitomači govorio je Stjepan Sulimanac, na-

domu ispunjenom do zadnjega mjesta bio je nazočan i predsjednik Središnjega odbora HDZ, Milivoj Slaviček. Nakon minute šutnje za žrtve na Kosovu, Lijepe naše te kulturno-zabavnoga programa Skup je počeo s radom. Nakon pozdravnih govora izabran je Odbor. Osnivačke skupštine održane su još u Čakovcu, Zlatar Bistrici, Zelini, Grudama, Višnjevcu, Velikoj Gorici, zagrebačkim općinama Dubravi i Maksimiru, a u mnogim mjestima djeluju Inicijativni odbori koji pripremaju skupštine kao npr. u Puli, Poreču, Omišu, Kaštelama, Ogulinu i drugdje.

Nove organizacije HDZ-a u Švicarskoj i SR Njemačkoj

Bitna odredbenica politike HDZ je briga za hrvatsko iseljeništvo, stoga nije nimalo začuđujuće što broj organizacija raste i u iseljenom Hrvatskoj.

Takav jedan Osnivački zbor održan je nedavno u Oltenu u Švicarskoj. Na Zboru je govorio g. Jozo Primorac. Nazočnike je upoznao s radom i programom HDZ. Nakon izbora Predsjedništva, govornici su posebice istakli potrebu pokretanja akcija korisnih za Hrvate i Hrvatsku, a naročito otvaranje hrvatske škole u Švicarskoj, suradnju s hrvatskim društvima u Domovini i inozemstvu, te jače zalaganje Hrvata u inozemstvu za gospodarska pitanja koja su u interesu Hrvatske. Također je istaknuta i želja za sudjelovanjem na proljetnim izborima.

U Sindelfingenu u SR Njemačkoj, na Osnivačkoj skupštini govorila je opunomoćenica za SR Njemačku, gospođa Zdenka Babić, istakavši bit politike HDZ-a.

Novoizabrani Odbor, zaželio je sebi i cijelom HDZ-u ustrajnost i uspješan rad.

I na Osnivačkoj skupštini u Freiburgu, nazočnike je upoznala s programom gospođa Babić, a nakon izbornoga postupka usvojene su programske osnove HDZ-a.

Na Osnivačkoj skupštini u Rosenheimu bio je nazočan dr. Franjo Tuđman i Ivan Bobetko.

Predsjedavajući don Tomislav Duka je otvorio Skup i pozdravio oko 400 nazočnika i ugledne goste iz Domovine.

U svom govoru dr. Franjo Tuđman je istakao značenje suvereniteta i povijesnih tradicija hrvatskoga naroda.

Isti dan dr. Tuđman, održao je i predavanje u Münchenu pred oko 2000 ljudi govoreći o hrvatskome suverenitetu, naglašavajući Radićeve riječi: Hrvatska će biti sretna, kada o hrvatskom ramenu bude visjeti hrvatska puška i u hrvatskome džepu bude hrvatska lisnica. Također je istaknuto kako se HDZ zalaže za sve hrvatske iseljenike te njihov povratak u Domovinu.

INTERVJU S GOSPOĐOM ZDENKOM BABIĆ, ZASTUPNICOM HDZ ZA SR NJEMAČKU

Svi ćemo toga dana biti u domovini!

Činjenicu da se razgranala već u nekoliko desetaka njemačkih gradova, Hrvatska demokratska zajednica može zahvaliti i predanoj djelatnosti gospođe Zdenke Babić. Gospođa Babić, koja uporno i s uvjerenjem promiče program i koncepcije HDZ u Njemačkoj, sudjelovala je krajem siječnja na 2. sjednici Središnjeg odbora i svih tijela HDZ u Zagrebu. Bila je to prilika za interview »Glasniku« u kojem smo se — pored neposrednih političkih zbivanja kao što su izbori — dotakli i nekih općih pitanja hrvatskog iseljeništva.

— Kako biste opisali stavove prema HDZ u Njemačkoj?

— Po mišljenju naših ljudi »privremeno« zaposlenih u Njemačkoj dosadašnja djelatnost HDZ je pozitivna, njena Programaska deklaracija i Proglas prihvaćeni su objeručke, u radu HDZ mi vidimo otvaranje puta prema domovini. Ne mislim da je to put od danas do sutra, ali to je bila naša nada, dugogodišnja želja, da se u domovini pokrene jedan demokratski proces u kojem i mi možemo sudjelovati. I upravo to sada činimo kroz Hrvatsku demokratsku zajednicu.

— Kod naših ljudi vani Vi, dakle, bilježite želju za sudjelovanjem u političkim zbivanjima u domovini.

— Tako je, zato smo i priložili podnesak Saboru da želimo stvarno sudjelovati na izborima. Mi smo pripadnici ove zemlje i ne želimo da nas iz nje netko odstrani. Odstranilo nas se već dvadeset—trideset godina, ali samo tjelesno, ne i duhovno.

— »Glasniku« stiže vrlo mnogo pisama iz inozemstva i mnogo zahtjeva Saboru da se riješi pitanje sudjelovanja naših iseljenika na izborima. Kako Vi gledate na taj problem?

— Mi pod svaku cijenu želimo sudjelovati na izborima. Pokušati ćemo naći put koji bi bio prihvatljiv svakom našem čovjeku vani. Ja ne znam hoćemo li imati pravo pismenog glasovanja, kao što u Njemačkoj glasaju drugi stranci, ili će to ići preko izbornih jedinica. Radio-Köln je objavio da u Sloveniji nije dopušteno pismeno glasovanje, već svi Slovenci toga dana treba da dođu u

domovinu. Nas je to malo uzbuđilo, trećina Hrvata je vani, za naš mali narod to je velik broj. Na drugoj strani, mi izborne jedinice po njemačkom zakonu možemo organizirati jedino tamo gdje su konzularna predstavništva. Pošto naš narod konzularnim predstavništvima ne vjeruje, ja ne znam hoćemo li uopće pokušavati to organizirati kod njih.

— Ostaje mogućnost da se ljudi tog dana naprosto vrate kući i glasuju ovdje.

— Ako ne nađemo nikakav drugi način, tog dana ili tih dana organizirati ćemo charter-leteve između većih gradova u Njemačkoj i naših gradova gdje postoje zračne luke. Bilo bi nam najlakše, recimo, doći zrakoplovom iz Stuttgarta u Zagreb, glasovati u Zagrebu i vratiti se, ali svjesni smo da su izborne jedinice tamo gdje smo prijavljeni. Zato se, kad dobijemo poziv na izbore, moramo stvarno potruditi,

da slučajno ne bi zatajili. Računamo i na manipulacije u našim općinama i mjesnim zajednicama. Ako do određenoga vremena ne dobijemo pozive, ili ako ih svi ne dobijemo, moramo sami vidjeti gdje su ti pozivi, zašto ih nismo dobili.

— Da se ne bi dopustila administrativna eliminacija pojedinih skupina iz izbornog procesa.

— Sigurno. Cilj nam je da dođu svi naši ljudi koji su vani, bez obzira da li su politički ili ekonomski emigranti. Izuzetak su samo oni koji su se ogriješili o ljudske živote. Svi drugi moraju tog dana doći na izbore, jer izbori su dio osnovnih ljudskih prava.

— S najvećim poteškoćama i pak će se suočiti ljudi u Americi, Australiji...

— U prekomorskim zemljama. Bez obzira što neki u prekomorskim zemljama imaju možda strano ili dvojno državljanstvo, svaki koji još ima jugoslavensko državljanstvo mora biti svjestan da ima pravo glasa u domovini. Svaki glas nam je zlata vrijedan, bez obzira što su neki dalje a neki bliže domovini!

● U Europu želimo ući kao Hrvatska

— Europa se ujedinjuje i izjednačava politička prava svojih građana, a oni koji su izvan tog procesa ujedinjenja — kao hrvatski iseljenici — ostaju bez tih prava bez obzira što su niz godina doprinosili izgradnji iste te Europe. Kako ocjenjujete taj položaj naših iseljenika?

— Ja mislim da drugi narodi, Nijemci i ostali, ne shvaćaju u stvari sve probleme jedne zemlje kao što je Jugoslavija. Kad ja u krugu u kojem se krećem, u svojem poduzeću, počnem govoriti o hrvatskom problemu u Jugoslaviji, oni to ne mogu shvatiti i ne žele se s tim zamarati. Iako je na televiziji bila jedna velika emisija u kojoj su osudili Miloševića velikosrbizam, iako »Der Spiegel« stvarno osuđuje velikosrpsku politiku (ima to možda i neke veze s Plenkovićem, čiji lažni dokumenti su ih stajali dosta novaca).

— Dojam je ipak da se vani prihvaća logika stvari i da se, sve dotle dok Jugoslavija postoji, i hrvatski iseljenici rangiraju prema njoj.

— Mi smo Hrvati i u Europu, u tu buduću zajednicu domovina, želimo ući kao Hrvatska. Hrvat-

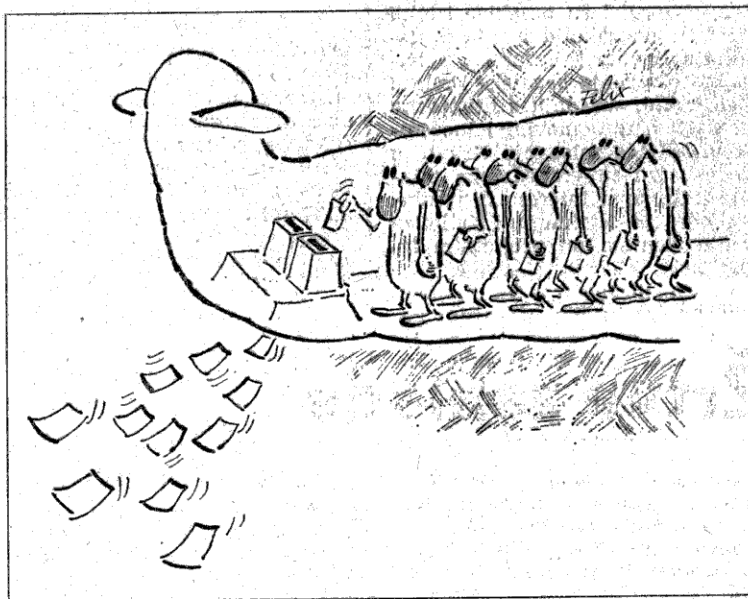
skoj je dosta godina starateljstva. Hrvatski narod može sam sebe predstavljati. S obzirom na zbivanja u istočnoj Europi, ako drugi narodi imaju pravo na demokraciju umjesto starateljstva, zašto to pravo ne bi imali i Hrvati? Zašto oni ne bi ušli u ujedinjenu Europu i predstavljali sami sebe? Takvo je mišljenje svakog našeg iseljenika vani. Mi smo Nijemci ipak jedna susjedna zemlja i mislim da bi oni trebali malo konkretnije ući u probleme jednog susjednog naroda.

— S obzirom na velik broj Hrvata u Njemačkoj, za njih to u perspektivi može postati političko pitanje. Smatrate li da bi ve-

● Demokracija je preduvjet povratka

— U Zapadnu Njemačku vraćaju se Nijemci iz Rumunjske, iz Sovjetskog Saveza, masovno dolaze iz Istočne Njemačke, a Zapadna Njemačka je već pretrpala i puna problema sa stanovima, nezaposlenošću i tako dalje. Da li bi u perspektivi moglo doći do značajnijeg povratka naših ljudi u domovinu?

— Da, predviđam povratak naših ljudi, ali pod pretpostavkom da se izmijeni politička situacija i uistinu ostvari demokratsko uređenje. Usporedno s političkom situacijom moraju se mijenjati i

lik priliv istočnih Nijemaca za naše ljude mogao imati neke posljedice?

— Nijemci su postali malo skeptični i istočnog Nijemca ne prihvaćaju baš onako kako objavljuju mediji. Istočni Nijemci uživaju privilegije koje radnici baš ne podnose i radne navike im nisu naročito razvijene. U toku rada ustanu i odu po novine (kao što je to uobičajeno i kod nas u domovini), a za čovjeka u zapadnom svijetu radno vrijeme je svetinja. Pokazuje se da za istočne Nijemce Zapadna Njemačka nije baš ono što su očekivali. A zapadni Nijemci uviđaju razliku između nas i njih i mogu Vam reći da smo mi za njih sad pozitivniji nego prije.

gospodarske prilike, podjednako moramo napredovati u politici i u gospodarstvu.

— Naši ljudi u toku dugogodišnjeg boravka u inozemstvu naučili su se na stil života koji nije istovjetan ovdšnjem.

— Nije istovjetan, ali mi smo svjesni što za nas znači tuđina. Godinama smo radili u tuđoj zemlji i svaki od nas je nešto stekao, kuću, stan, privatni posao. Ljudi mojih godina, još relativno mladi, kad bi imali mogućnost da rade u domovini uz jedan pristojan osobni dohodak radili bi s velikim entuzijazmom, istim onim tempom kojim su dvadeset godina radili ovdje. Jer znamo kako je to jedini način da se i u domovini nešto pokrene.

R. D.

Glasnik HDZ

Momčad NK »Dinamo«

Žrtve zablude

Anketa o promjeni imena Dinamo, iz prošlog broja našega lista, nesumnjivo govori kako su ondašnje političke prilike kreirale nogometni (i ina) razvoj.

Mi ćemo uništiti sav taj preživjeli poredak i na zdravim i humanim osnovama uspostaviti novo pravedno društvo, kakvo već postoji u bratskom nam Sovjetskom Savezu! Takvu je poruku nosio poratni bojni poklič, kojim su »jurišnici na nebo« stupali u svoju »misiju«. Već od ljeta 1945. zagrebački sportski tjednik IFN (Ilustrirane fiskulturne novine) iz broja u broj, opširno izvješćuje i, manjrom idolopoklonstva, uzdiže sportski život u SSSR-u. Čak do te mjere da »dokazuje« kako je sovjetski nogomet premašio engleski! Isti list, od 11. rujna 1945., piše kako je reprezentacija Srbije u finalnoj borbi neočekivano bila bolja od Jugoslavenske Armije (1:0) i osvojila nogometno prvenstvo Jugoslavije za 1945. Prvenstvo je odigrano u Beogradu od 4.

do 9. rujna a nastupile su reprezentacije svih federalnih jedinica te autonomna Vojvodina. Hrvatska je u prvoj utakmici dobila BiH (6:1), a odmah zatim izgubila od Srbije (1:3). IFN na kraju dodaje kako se »vjerovalo da će predstavnici Armije, čiji je sastav zaista bio ispunjen s najboljim igračima zemlje, izaći sigurnim pobjednikom iz ove borbe i tako osvojiti najveći naslov i darovan pokal Antifašističke omladine SSSR-a«.

U takvom kontekstu »stvoren« je Dinamo, a s lica zagrebačke zemlje morali su nestati Građanski, HASK, Concordia... HASK je bio prvak 1938., Concordia 1930. i 32., a Građanski 1923, 26, 28, 37. i 40. i slovio je za jednog od uglednijih europskih klubova.

● Uživanje povlastica

Bez obzira na tradiciju i dotadašnji ugled, preimenovanje u Dinamo ne bi toliko rasrdilo jav-

nost da s tim nije uslijedilo i znatno igračko rasulo: naprasno »prekomandiranje« ponajboljih nogometaša! Istovremeno su naivniji pojedinci povjerovali kako će, zbog sada revolucionarnog naziva, Dinamo uživati određene povlastice.

Može se reći da neko vrijeme nisu imali razloga preispitivati svoju naivnost, no kasnije će uvidjeti koliko su bili žrtve revolucionarne zablude. Prvi naslov, u skladu s »ideološkim balansom« osvaja Partizan, a već iduće sezone Dinamo. To je bio dobar mamac. Onda opet Partizan... ali rezolucija Informbiroa ostavlja potresan trag: Partizan je, za daljnjih deset godina, grogirao, a na njegovo mjesto dolazi C. Zvezda i s Hajdukom i Dinamom igra simultanku. Jača je od obojice 6:5. Hajduk dobiva 3 a Dinamo 2 susreta. Nakon toga vraća se Partizan i uvodi red. Hajduk će na prvo mjesto čekati šesnaest, a Dinamo čak 24 godine!

Među ostalim biserima jugo-loptanja u tom periodu, Dinamo ne može zaboraviti onaj iz 1951. kada je tri kola prije kraja prvenstva imao visokih pet bodova

prednosti nad C. Zvezdom. No, sve se to sredilo i beogradski klub je slavio. Slično se ponovilo i 1969.

I baš tada, dok je u Jugoslaviji nemilice zakidan i degradiran, Dinamo je imao legendarnu momčad i bio cijenjen u — Evropi! Najprije 1963. finalist KUP-a Veselajamskih gradova (danas KUP UEFA) a onda četiri godine kasnije pobjednik u istom natjecanju. Niti jedan drugi klub iz Jugoslavije nije bio na čelu nekog euro-kupa.

Gotovo četvrt stoljeća nakon ponižavajućeg posrtanja između Scile i Haribde, Dinamo 1982. superiorno dolazi na cilj: pet bodova iza sebe ostavlja C. Zvezdu. Već naredne sezone nezaustavljivo kroči kroz prvenstvo i krcate maksimirske tribine frenetično bodre svoje ljubimce: plavi, plavi...

Zasjedaju komiteti i pristižu optužbe da Čiro (M. Blažević) manipulira navijačima i da postoji osnovana sumnja kako će se sve to izroditi i destabilizirati političko-sigurnosnu situaciju... Pun pogodak Dinamo je brzo dospio u stanje osrednjosti!

Prošle godine Dinamo opet »dolazi k sebi«. U proljeće, tehničkim direktorom postaje proslavljeni as Velimir Zajec, a u ljeto prvu momčad preuzima (također dinamovac) Josip Kuže. Izuzetan stručnjak koji se dokazao svojim radom u Australiji (NK Croatia

JOSIP KUŽE

»Dinamo« je prvak!

»Zimnica« će vam doteći za proljeće?

— Ja vjerujem. Tri boda prednosti nad Crvenom Zvezdom iz jesenskog dijela prvenstva predstavljaju i znatnu psihološku prednost koja će nam u narednim utakmicama biti neophodno potrebna. Također imamo povoljan raspored utakmica i nadam se da takvu pogodnost nećemo propustiti. Cijenim našeg najozbiljnijeg konkurenta koji u svojim redovima ima zavidne individualne znalce, no ja se prvenstveno oslanjam na kolektivnu igru i tu vidim prednost Dinama. Trebam li reći Dinamo će biti prvak.

Ne sumnjate u moguće sudačko režiranje?

— Nemam nikakvih predrasuda i volim vjerovati u svačije dobre namjere. Doduše ako pogledamo dosadašnju praksu nazvat ćete me naivcem. Pa ipak usprkos takvoj prošlosti nadajmo se da će ovaj put biti bolje.

Što mislite o mogućoj promjeni imena kluba i o prilikama u kakvima je dobio današnji naziv?

— To je svakako bio refleks političkih zbivanja, a o mogućem prijedlogu za promjenu imena ne bih želio glasati za ranije nazive Gradanski ili HASK. Ukoliko do toga dođe, po meni, najprihvatljiviji naziv jest Croacia.

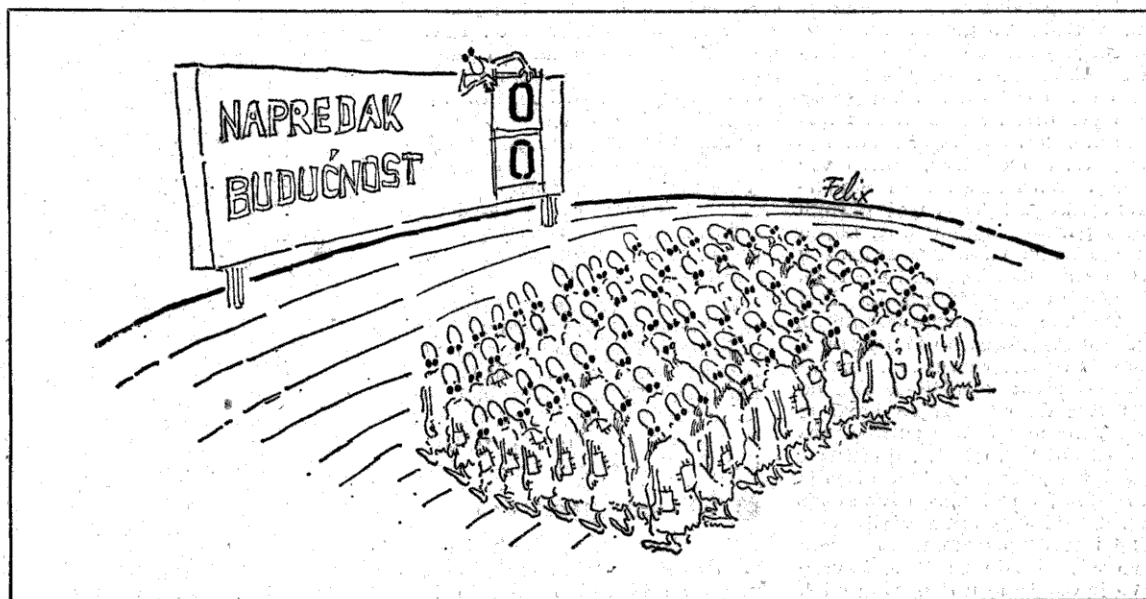
A. B.

iz Sydneya), Slavonskom Brodu i Banja Luci.

U nastavku proljetnog dijela prvenstva Dinamo prvu utakmicu gostuje u Novom Sadu, zatim u Maksimir dolazi »Vardar«, slijedi susret u Sarajevu na Grbavici, a u 23. kolu u Zagreb dolazi Osijek. Zatim slijede dva susreta s potencijalnim konkurentima za naslov prvaka, odlazak u Split i dolazak Partizana u Zagreb. U daljnjim utakmicama najvažnije je spome-

nuti predzadnje kolo kada u Zagreb dolazi arogantna Crvena Zvezda, po nekim »zalcima« jedini klub koji će na tablici prestići Dinamo. Zadnje 34. kolo Dinamo igra u Mostaru. S obzirom na dosta povoljan raspored proljetnog dijela prvenstva i ne baš zanemarljiva tri boda prednosti iz jesenskog dijela Dinamo neće doživjeti tako zlosretnu sudbinu koja ga je pratila u većini poslijeratnih prvenstava.

Ante Brčić

»Zlatna knjiga« utemeljitelja Hrvatske demokratske zajednice

Marijana Abičić
Božidar Abjanić
D. Adžić
Ivan Alilović
Ivanka i Zarko Alilović
American Croatian
Business As.
Mato Anđelić
Ivan Andrić
Ivica Andrić
Jozo Andrić
Mato Andrić
Slobodan i Božica
Androšević
Jelkica Aničić
Karlo Anić
Ivan Arar
Stjepan Asić
Mato Atokan
Aus. hrv. dru.
»S. Radić« Ballarat
Ivan Babić
Stjepan Babić
Tomo Babić
Živko Babić
Ivan Bačak
Mato Bačan
Mirko Badrov
Božo Bagarić
Milan Bagarić
Jozo Bajurin
Rajko Bakalić
Ivica Baković
Ivica Balaban
Ignac Baldn
Krešimir Balenović
Šime Balen
Mate Balić
August Bališa
Tomislav Baljak
Boris i Slavica Balon
Josip Banić
Zvonko Banić
Jerry Ban
Berislav Baotić
Zvonko Barbir
Marijan Barešić
Juraj Baričević
Leonard Barich
Janko Barić
Josip Barić
Petar Barić
Božo Barić
Šime Barić
Stjepan Barnjak
Bartul
Mijo Barun
Franjo Basan
Josip Basan
Ivan Basar
Petar Basić
Ante Basić
Ive Bašić
Nikola Bašić
Vladimir Bašić
Nedo i Gordana Batur
Martin Bavčević

Marinko Bazina
Vinko Begić
Branko Begonja
Ivica Begović
Luka Bekić
Ante Beljo
Ivo Beljo
Maria Beljo
Miljenko Beljo
Ivica Belovarac
Ivo Bendevis
Ive Beram
Tomo Beretin
Antun Tomislav Berić
Franjo Bermarija
Deniel Beronja
Dennic Besedić
Mladen Besednik
Ivan Beslić
Ivan Beslić
Ivan Bestvina
Ivan Bešlić
Nikola Beš
Ante Bevanda
Vlade Bikil
Frane Bilaver
Petar Bilaver
Zdravko Bilaver
Matko Bilić
Dragutin Biro
Jozo Biskupović
Julio Bizečki
Dragan Blagajić
Blaž Blaić
Tony Blažević
Dujko Boban
Ivan Bobetko
Frank Bodor
Jozo Bokunović
Anđelko Boras
Marija Boras
Milan Boras
Zdravko Boras
Steve Boričević
Vinko Bosković
Konstantin Bosnić
Mile Bošnjak
Ivan Bošnjak
Stipe Bošnjak
M. Božac
Helena Božičević
Roko Božić
Drago Bradarić
Ivan Bradvica
Ivan Brajdić
Stipe Brajković
Neven Brajnović
Mile Brala
Zarko Brala
Stjepan Brašnić
Jozo Brekalo
Miljenko Brekalo
Jerome Brentar
Narcizo Brešić
Ante Brkić
Josip Brkić
Frane i Marija Brkić

Na poziv Središnjeg odbora HDZ od 30. rujna godine 1989. za upis u »Zlatnu knjigu« utemeljitelja, svojim novčanim priložima odazvao se veliki broj članova i pristaša Hrvatske demokratske zajednice iz domovine i iseljenstva.

Njihova imena objavljujemo abecednim redom u ovom broju »Glasnika«. Ujedno se ispričavamo, ako su — iz tehničkih razloga — neka imena izostavljena, a neka — zbog nečit-kosti — nismo mogli upisati. Svi navedeni darovatelji bit će upisani u »Zlatnu knjigu« utemeljitelja, a oni koji su dali znatnije novčane iznose dobit će i posebne Zahvalnice Predsjedništva HDZ.

Mate Brkić
Frank Brkovića
Nick Brkovich
Dalibor Brozović
Anton Bruketa
Petar Brzica
Slavko Brzica
Frank Bubaš
Franciska Bubich
Nikola Bućar
Z. Budrović
Daniel Bugarija
Zlatko Bujan
Vinko Bulat
Ante Bulić
Dinko i Ksenija
Buljevich
Anthony Buljević
Slavko Bunjevac
Nevenko Buntić
Tomislav Buntić
Jakov Burmaz
Anto Burul
Elza Bušić
Frane Bušić
Josip Bušić
Zdravka Bušić
Anton Bušljeta
Mile Bušljeta
Slavko Butković
Miško Butorac
Miho Čajić
Pashko Camaj
Vasel Camaj
Zef Camaj
Vinko Carić
J. Celar
Centar Hrvatske zaj.
Brisbane
Centar Hrvatske zaj.
Geelong
Zdenko Cepuš
Mato Cicić
Marko Cikojević
Mile Cindrić
Joso Cindvić
Ivan Condić
Nikola Condić
Jozo Corić
Ivica Cosić
Jakov Cosić
Karlo Crnić
Jerko Crnogorac
Croatian S. C. Centre
Mirko Cukelj
Stojan Culjak

Ive Curića
Milan Cvitanović
Petar Cvitanović
Vinko Cvitanović
Emil Cvitan
Mate Cvitković
Mijo Cvitković
Niko Cvjetković
Šime Čačić
Božo Čaleta
Josip Čale
Miljenko Pavišić Čavić
Miško Čikara
Radoslav Čikeš
Rose Čikeš
R. R. Čikeš
Paško Čipin
Jozo Čondić
Petar Čondić
Petar Čučević
Paško Čulić
Ivan Čukurin
Ante Čulina
Berislav Čuvalo
Ante Čavar
Božo Čavar
Ivica Čorić
Željko Čorić
Ante Čosić
Ante i Mila Čosić
Ivica Čosić
Jakov Čosić
Josip Čuk
Ante Čurić
Ante Čurić
Ranko Dabo
Mate Dalić
Jakob Damjanović
Ivan Deak
Ivan Delas
Ante Delija
Božo Deranja
Anton Derk
Ivica Devčić
Franjo Đak
Djuro Đurković
Bože Đuzel
Slavo i Bojana
Dobrović
Drago Dodig
Mate Dodig
Zdravko Dokubović
Josip Dolac
Milan Domaćin
Milan Dominis
Ante Donić

Grgo i Kata Došen
 Ljubomir Došen
 Milan Došen
 Milan Dragičević
 Milan Dragičević
 Joško Dragičević
 Yul B. Drašković
 Ilija Dražetić
 Niko Dražina
 Nikola i Nevenka
 Dremović
 Leonardo Drežnjak
 Vencel Drinovac
 Mirko Dubravac
 Jure Dugandžić
 Nick Dugandžić
 Niko Dugandžić
 Pero Dugandžić
 Vinko Dugandžić
 Žarko i Ana Dugandžić
 Mario Dugan
 Andrija Dujmović
 Ilija Dujmović
 Ilija (Perko) Dujmović
 Frane Duka
 Fra Tomislav Pavao
 Duka
 Željko Dukić
 Stipe Dumančić
 Zvonko Dupin
 Zdravko Dusić
 Mile Duvnjak
 Ivan Dzeba
 Radoslav Dzeba
 Ante Džaja
 Zvonko Džeba
 Fred Đeba
 Ivan Đuić
 Vlado Đurković
 Ivo Elezović
 Mile Erceg
 Zvonko Erjavec
 Ratko Erzeg
 Blaž Eterović
 Tony Fantov
 Frane Farčić
 Z. Feigelsstock
 Ratko Ferenčić
 R. Filković
 Andre Fistonic
 Mile Flanjak
 Mario Forgiarini
 Nikola Franić
 Nikola Fudurić
 Vjekoslav Fumić
 Topo Gabaj
 Tadija Gagulić
 Đuro Galeković
 Danica Galešić
 Ana Galetić
 Juraj Galetić
 Mladen Galić
 Sveto Galić
 Ante Galović
 Ivica Gal — obitelj
 Marko Garić
 Ankica Gaspar
 A. Gaspar
 Mate Gaspar
 D. Gašparović
 Milan Gaspar
 Miroslav T. Gašpić
 Ivan Gečević
 Ante Gelo

Drago Gelo
 Ivan Gelo
 Višnja i Drago Geoheli
 Frane Gerovac
 J. Glamocak
 Branko Glavak
 Nediljko J. Glavan
 Branimir Glavaš
 Vlado Glavaš
 Mato Glibo
 Pero Glumac
 L. Gobin
 Mladen Golem
 Josiph Golubar
 Ivan Gospić
 Ante Gotovac
 Jasenka Goverdovski
 Zvonimir Gović
 Ivan Gračin
 Dragan Granearić
 Jerko Granić
 Luka Grbavac
 Pero Grbavac
 Tony Grbavac
 Zlatko Grbavac
 Mile Grbich
 Mladen Grbić
 Ilija Grgić
 Josip Grgurić
 Rino Grgurović
 Petar Grivić
 A. Grivec
 Petar Grivičić
 George Grlica
 Ante Grubišić
 Čiro Grubišić
 Vinko Grubišić
 Ivan Gržinić
 Ivan i Kata Gudelj
 Rikard Gumzej
 Louis i Lucija Gusich
 Ivan Halar
 Josip Halar
 Željko Halovanić
 Ivan Haluzan
 Zvonko Halužan
 Stjepan Hanich
 HDZ — Malmö
 HDZ — Norveška
 Dino Hećimović
 Joso Hećimović
 D. Hegel
 Herak
 Hercegovac
 Jozo Herceg
 Rudolf Hlede
 Adam Horvatić
 Stjepan Horvat
 Nikola Hrga
 Pavo Hrkać
 Jozo Hrkać
 Hrvatski informativni
 centar
 Hrvatski KUD »Lado«
 Geelong
 Hrv. kat. cen.
 »Sv. Leopold«
 Hrv. socijalni klub
 »Krapanj«
 Hrv.-austral. bočarsko
 društvo Brisbane
 Hrvat. folk. grupa
 »Croatia« INALAQLO
 Hrvatsko društvo
 »Velebit« Göteborg

I. Hrvoić
 Mato Hrvojević
 Jere Huljev
 Vlado Huljev
 Ljubomir Ikić
 N. Ilić
 Barinko i Božana Ilić
 Ivan Ivakić
 Boris Ivančić
 V. Ivanković
 Ante Ivelja
 Stipe Ivkošić
 Ivan Jagaš
 Nikola Jagić
 Jurica Jagnjić
 Poske Jakeljić
 Stipe Jakić
 Ante Jakovčević
 Drago Jakšić
 Eduard Slavko
 Jambrušić
 Ante Jandrek
 Josip Janečić
 Steve Stjepan Jankač
 Anđelko Janković
 Ivan Janković
 Dragutin Janšćak
 Dragutin Jarčan
 Edward Jasić
 Velića Jazić
 Terezija Jazić
 Josip Jedrejčić
 Franko Jedrešić
 Marko Jelavić
 Branka i Davorin
 Jelić
 Drago Jelić
 Andrija i Danica Jelić
 Jurč Jerkić
 Jakov Jerkovich
 Frane Jerković
 B. Ježina
 Martin Jovanović
 Branko Jozić
 Ivo Jukić
 Malden Jukić
 Mate Jukić
 Nedjeljko Jukić
 Marinko Jurac
 Neno Jurac
 Ante Jurica
 Neven Jurica
 Nikica Jurić
 Perica Jurić
 Valdo Jurić
 Jakov Jurin
 Mihovil Jurišin
 Ante Jurković
 Branko Jurković
 Ivan Jurković
 Milan Jurlina
 Vid Kalić
 Franjo Kalić
 Tommy & Ante Kalinić
 Kaloci
 Mijo Milan Kaloci
 Frank Kalsan
 Marko Kapularić
 Miljenko Karamatić
 Ante Kardum
 Antun Karlović
 Pere Kasalo
 J. Kasunić

Mijo i Katica Kasunić
 Ante Katačić
 Damir Katačić
 Mate Katavić
 Petar Katavić
 Ivan Katić
 Josip Katić
 Ivan Katić
 Slavko Katić
 Željko i Manda Kavaz
 Zdravko Kažulin
 Antun Kerepić
 Bruno Kero
 Bariša Kešina
 M. P. Kirigio
 Mladen Klaić
 Jakov Klarić
 John Klarić
 Viktor Klasić
 Ilija Klišanin
 Jerko Knezović
 Marko Knezović
 Tony Knez
 Ivan Knežević
 Andrija Kobaš
 Marijan Kobaš
 Mirko Kojundžija
 Mirko Kokolj
 Zdenko i Nikolina
 Kolanović
 Bozo Kolar
 Miljenko Kopilas
 A. P. Kordić
 Gracijan Kordić
 Stana Kordić
 Ankica Korenić
 John Koren
 Ksenija Korić
 Ana Koščak
 Božo Kosir
 Ivan Košta
 Dinko Kovačević
 Josip Kovačević
 Tomo Kovačić
 Steve Kovač
 Josip Kovačević
 Mate Kovačević
 Vladimir Kovačić
 Milan Kovač
 J. Kožar
 Ivan Kožul
 Pero i Mira Kožul
 Ivan Krajač
 Andrija Kraljević
 Marko Kraljević
 Slavo Kralj
 Milan Krmpotić
 Nevenko Krnčević
 Radovan Kršlović
 Vinko Krznarić
 Mijo Krželj
 Ivo Kučmanić
 Milivoj Kujundžić
 Vladimir Kukolić
 Ivo Kulaš
 Ivan Kulić
 Josip Kulušić
 Frano Kurtović
 Ante Kusturić
 Kruno Kutleša
 Tomo i Mila Kutle
 Milan Kutrovac
 Mirko Kutrovac

Vinko i Nada Kužina
 Jakov Kuzmar
 Eugen Kvaternik
 Filip Lasić
 Gergo Lasić
 Slavko Lasić
 Juraj Laus
 Nediljko Laušić
 Božo Lavšić
 Vinko Lazaneo
 Zvonko Lazanja
 Jakov Lazarević
 Vinko Leko
 Mato Lentar
 Jure Linelić
 Ante Ljubas
 Josip Ljubas
 Mato Ljubas
 Jozo Ljubičić
 Mladen Lolić
 Branko Lopac
 Ante Lovric
 Franjo Lovrić
 Ivan Lovrić
 Petar Lovric
 Luka Luburić
 Ivica Lucić
 Franjo Lučić
 Ivan Lučić
 Mario Lujčić
 Mile Lujčić
 Marinko Lukac
 Hrvoje Lukatela
 Josip i Emica
 Lukavečki
 Josip i Magdalena
 Luksich
 Zdravko Lulić
 Ivica Mačukat
 Ante Mađunić
 Pero Mađunić
 Ilija Maganjić
 Josip Magdić
 Branko Majetić
 Miro Majić
 Duško Malešević
 Tony Malik
 Ante Malnar
 Valentin Malnar
 Ante, ing. Maltarić
 Stipe Mamić
 Tomislav Mamić
 Miro Mandac
 Milan Mandić
 Frano Mandurić
 Josip Manolić
 Stipe Manović
 Antun Maović
 Ante Marenko
 Vinko Marica
 Damjan Marich
 Andrija Marić
 Ivan Marić
 Milan Marić
 Andjelo Marijan
 obitelj — Marijan
 Pete Marinac
 Ante Marinović
 Pavo Marjan
 Mile Markić
 Tomislav Markić
 Tomo Markić
 Jure Markota
 Ante Marković

Jakov i Reidun
 Marković
 Pavo Marković
 Ivan Markulin
 Miljenko Markulin
 Josip Markušić
 Branko Marović
 Mile Martić
 Branimir Martinović
 Ahil i Lucija
 Martinović
 Rudolf Martinović
 Cvjetko Marušić
 Paško Marušić
 Vlado Marušić
 Zeljko Marušić
 Cvetko Marušić
 Tomica Marušić
 Ivo Mašina
 Petar Matas
 Martin Matek
 Ljubinko Matešić
 Ante Matić
 Matić
 Ivo Matić
 Stjepan Matić
 Anton Matijaković
 Ivan Matković
 Nikola Mavar
 A. E. Medun
 Adolf Melinz
 Bruno Melinz
 Anton Mesić
 Stjepan Mesić
 Joe Meštrović
 Zlatko Meteš
 Josip Mibljaj
 Franjo Mihalić
 Ivan Mihaljevica
 Anđelko Mihaljević
 Ante Mihaljević
 Mate Mihaljević
 Juraj Mihanović
 Andrija Zvonimir
 Mijatović
 Miljenko Mijat
 Anton Mijić
 Zdravko Mikšić
 Jozo Mikulić
 Krešimir Mikulić
 Vinko Mikulić
 Zlatko Mikus
 Zlatko Mikuš
 Slavko Milardović
 Ivan Milas
 Z. Z. i Z. Milas
 Ivek Milčec
 Veselko Miletić
 Ilija Miletić
 Ivan Miletić
 Nedjeljko Miličević
 Pavo Miličević
 Karlo Milić
 Josip i Marija
 Milinković
 Vera i Tony Milinković
 Mate Milković
 Martin Milković
 Milan Milković
 Pero Miloloža
 Janko Miloš
 Drago Miočić
 Marinko Miočić

Ante Mirkovich
 Vladimir Misić
 Ivan Misir
 Mate Miskiće
 Miljenko Mistrić
 Stipan Mišetić
 Jure Mišić
 Tvrtko Mišić
 Pavo Miškić
 Mjesni odbor HDZ
 Perth
 Nenad Mlinarević
 Zdravko Mlinarević
 Ante Mlinar
 N. Močan
 Drago Morić
 I. Morić
 Mira Mrčela
 Stanko Mudrinić
 Krno Muničević
 Ivan Mustač
 Branko Nanov
 Pero Navar
 Ante Nedžman
 Ivan Nenadić
 Ciril Nerović
 Ivan Nestić
 Grgo Nikolić
 Štefica i Vinko
 Nikolić
 Ivan V. Nikolić
 Ruža Nižić
 Šimun Nižić
 Ivan Nogalo
 Blago Nosić
 Vladimir Nosić
 Marko Nosić
 Charles Drago Novak
 Franjo Novak
 Josip Novak
 Pero Novak
 Petar Novak
 Vinko i Dragica
 Novosel
 Milan Nuić
 R. Obač
 Martin Obradović
 Miro-Josip Odak
 Odsjek HBZ,
 Sunnyvale, CA
 Odsjek 1987 HBZ
 »M. Marulić«
 Okanagan Croatian
 Club
 Frane Olić
 Filip Omazić
 Dane Orešković
 Ivan Orešković
 Jozo Branko Orešković
 Ante Orlović
 Ivan Orlović
 Ivan Ožanić
 Josip Osrećak
 Đuro i Jela Palameta
 Anotn Papich
 Papić
 Luka Paradžić
 Pavo Parad
 B. Pasalić
 John Pastuovich
 Toma Pašalić
 Marijan Paulić
 Nikola Paulić

Martin Paulić
 Mate Paulić
 Toma Paulić
 Ante Pavić
 Ivan Pavić
 P. Pavić
 Vinko Pavić
 Josip Pavičić
 Mijo Mile Pavičić
 Božo Pavić
 Ivan Pavković
 Mijo sa obitelji Pavlić
 Ilija Pavlašević
 Ivo Pavlovich
 Mate Pavlović
 Ivan i Barbara
 Pavlović
 Ivan i Dragica
 Pavlović
 Mato Pavlović
 Lako Pazin
 Jozo Pehar
 Đuro Pejić
 Stipe Pejčković
 Josip B. Pejčković
 Marko Pekapola
 Mato Pekić
 Krno Penavić
 Mladen Perica
 Tadija i Ruža Perić
 Radoslav Perić
 Martin Periša
 Ivan Perišić
 Jozo Perišić
 Boro Perković
 Mato Perković
 Slavko Perković
 Zvonko Perković
 Jozo Pernar
 John Peros
 Zdenko i Nina Perović
 Zvonimir Peršić
 Josip Pestić
 S. Pesun
 Vlatko Pesušić
 Josip Pešut
 Niko Pešut
 Ana Petanić
 Alojzije Petračić
 Božidar Petrač
 Zvonko Petrić
 Mato Petrić
 Boris Petrović
 Ivan Petrović
 Marijan Petrović
 Peter Petrunić
 Ilija Petrušić
 Stipe Pilic
 Gina S. Pilić
 Miljenko Pinjušić
 Andrija Pintarić
 Mile Pipunić
 Ivan Piskar
 Ante Pivac
 Blago i Ivanka Planinić
 Luka Palninić
 Jakov Plečaš
 Nikola Plečaš
 N. Pocrnić
 Branimir i Ljubica
 Poljac
 Ivan i Nada Poljac
 Milan Poljak
 Mladen Porobija

Stjepan Poropatić
 Josip Posavae
 Stjepan Poturica
 Mladen Praljak
 Drago Primorac
 Jozo Primorac
 Miško i Slavka
 Primorac
 Zdravko Primorac
 Ante PRLIĆ
 Vlado Prijević
 Mirko Prpić
 Božo Prša
 Stjepan Ptiček
 Tihomir Pulišić
 Pero Puljak
 Rudolf Puljić
 Tony Puljić
 Mijo Puljić
 Pero Puljić
 Smiljan i Ankica
 Puljić
 Ilija Pulp
 Ivan Račić
 Damir Radeljić Čauš
 Marko Radić
 Ante Radić
 Ivan Radić
 Elmir Radin
 Marko Radman
 Mile Radoš
 Ivan Radošić
 Marija Rafaelić
 Luka Raguš
 Valy Raguš
 Ivica Rajan
 Ratko Rakić
 Blaž Ramljak
 Luka Rapo
 Milan Rasich
 Domagoj Rašetina
 Dobroslov Ravlić
 Nedo Ražov
 Antonija Relota
 Milan Rendulić
 Zvonko Rendulić
 Ante Renić
 Karlo Renić
 Petar Reskušić
 Stipe Rimac
 Duško i Iva Rogić
 Adriana Rogić
 Ivica Rogić
 Josip Roknich
 Bernard Rončević
 Frane Rončević
 Rozarka Rončević
 Draga Rossi
 Svetin Rudić
 Ivan Rudman
 Lovro Rudman
 Slavko Rukavina
 Tomo Rupčić
 Jure Saban
 Martin Sagner
 Jure Sajković
 Mijo Samarin
 Tefko Saračević
 Alojz Sarić
 Vinko Sarić
 Andrija i Zora Sarić
 Stjepan Sedak
 Ivan Sekulić
 Ivica Sekulić
 Jelka Sekulić

Mirjana Sekulić
 Josip Senc
 Ivan Serdarević
 Veseljko Sesar
 Ivan Severović
 Tomislav Shegić
 Josip Simićić
 Zvonko Sinovec
 Ante Sivkić
 Zeljko Skalicki
 Jakov Skelin
 Dragutin i Lucija
 Skibola
 Johnny Skibola
 Marinko Skoblar
 Mate Skoblar
 Ivan Skoko
 Nevenko Skoko
 Gašpar Skorpanić
 Damir Skovrš
 Janko Skrbin
 Steve Skrtić
 Ante Skukan
 Ivan Slaško
 Milivoj Slaviček
 Križan Slišković
 Boris Smiljan
 Mirko Smokrović
 Mile Smolčić
 Vice Smoljko
 Zvonko Smukanić
 Peter Soče
 Filip Sola
 John Sola
 Blaž Soldo
 Mila i Henrik Solina
 Josip Sovulj
 Nediljko i Ljiljana
 Sovulj
 Stipan Sršen
 Josip Stajduhar
 Karlo Starčević
 Drago Stefanac
 Josip Stefanac
 Franc Stepić
 Martin Stifanić
 Branko Stipić
 Nikola Stipić
 Vicko Stipić
 Ivan Stojić
 Marko Stojić
 Mate Stojić
 Mate Strgar
 Slavo Strgar
 Vladimir Strmski
 Velimir Subić
 Josip Sućac
 Mato Sudetić
 Antun Sudić
 Velimir Sulić
 Marjan Surić
 Žarko Surić
 Stanko Susnjara
 Petar Susović
 Stanko Susrjan
 Ante Suša
 Mile Sušak
 Ante Sušnjara
 Pero Suton
 Stjepan Svetić
 Petar Šakić
 Ante i Nedo Šapina
 Ante Šarić
 Neda Šarić
 Stjepan Šarić

Nedjeljko Šego
 Stjepan Šego
 Zdravko Šego
 Vladimir Šeks
 Milovan Šibl
 Filip Šiljeg
 Zvonimir Šiljeg
 Mate Šimić
 Mate Šimunac
 Ivica Šimunc
 Vlado Šimunović
 Šime Šimunov
 obitelj — Šindelar
 Šime Škara
 Stojan Škoda
 Ana Škopljanae
 Franjo Škratulja
 Ivan Škratulja
 Severin i Dionizija
 Škunca
 Pave Šoštarić
 Luka Špionjak
 Šime Šprljan
 Nikola Štakan
 Ivica Štefanac
 Mirko Štefanac
 Petar i Brankica
 Štefanac
 Janko Šteko
 Mario Štimac
 Mile Štimac
 Ante Šurčić
 Gojko Sušak
 Dujo Sušnjara
 Stanko Sušnjara
 Ivan Suta
 Ljubko Tabaković
 Miran Tadić
 Milan Tadić
 Cvetko Tador
 Ljubo Tanfara
 Ivan Taskan
 Milan Tehomilić
 Ivan Teklić
 Nikola Terkeš
 Luka Tičić
 Drago Tolj
 Ivan Tomašić
 Vladimir Tomašić
 Tomić
 Ante Tomić
 Tomo Tomić
 Maria Tomulić
 Rose Tomulić
 Nikola Tončić
 A. Tonković
 Ante Topić
 Mirko Topolovec
 Tom Trogrlić
 Milica i Marijan
 Trutin
 Rudolf Tuđen
 Franjo Tuđman
 Stjepan Tuđman
 Mladen Turčinov
 Ivan Turkalj
 Ivan Tutek
 Milivoj Ugrinić
 Josip Ukalović
 Luka Ukalović
 Milan Ukalović
 Boris Uljević
 Mile Uremović
 Nick Urenović
 Stipe Uskok

Ante B. Valčić
 Slavko Valentić
 Katarina Valentić
 Stanko Valesić
 Branko Varga
 Josip Varga
 Petar Varvodić
 Vlado Varvodić
 Anton i Vera
 Vatavuk
 Ivan Vekić
 Vili Velebit
 Vjekoslav Velić
 Mato Verkić
 Josip Viđak
 Drago Vidović
 Marko Vidović
 Ante Vidović
 Petar Vidović
 Andrija Vilanj
 Joso Vincetić
 Josip Vinski
 Visić
 Ivan Visković
 Felix Vlačić
 Zorka Vlaho
 Dragan Vlaičević
 Ilija Vlaičević
 Nikola Vlastelica
 Slavko Vojvodić
 Mate Volarević
 Mirko Volarević
 — obitelj
 Ivo Vrandečić
 Zdravko Vranješ
 Emil Vranješ
 Tomislav Vranješ
 Žarko Vranješ
 Jozo Vrđoljak
 Zvonko Vrselja
 Karlo i Uršula
 Vučković
 Ivo Vučićević
 Marinko Vučić
 Milkica J. Vučić
 Nikola Vučić
 Zvonko Vučić
 Šime Vukelja
 Ivan Vukojević
 Vice Vukojević
 Božo Vukosavić
 Ante Vuletić
 Miho Vuletić
 Ana Wegener
 Mile Zadro
 Kruno Zanki
 Neven Zanki
 Ljubomir Zelenika
 Dinko i Milka
 Zepina
 Zlatko Ziman
 Stjepan Zlendić
 Ivica Znaor
 Ivana Zorić
 Jakov Zorić
 Marija Zvonković
 Leonard Zentil
 Anton Zie
 Krsto Živanović
 Ivan Živković
 Zadro Živko
 Željko Žugec
 Božo Župan
 Miljenko Žvantić

Mrak i svjetlo nije isto

»Slobodna Dalmacija« od 9. siječnja je prinijela uporedo, jedan uz drugi dva komentara, jedan TV Zagreb autora Gradimira Agbabe, a drugi TV Beograd autora Branka Mihajlovića. Uredništvo je time zasigurno htjelo svojim čitateljima omogućiti da sami procjene: je li točna tvrdnja da Srpska narodna obnova (SNO) Vuka Draškovića i Hrvatska demokratska zajednica (HDZ) Franje Tuđmana »korespondiraju« to jest da su im programske osnove i ciljevi isti — mržnja, šovinizam i bratoubilaštvo, kako to tvrde oba komentatora. Oni te svoje tvrdnje nastoje potkrijepiti citiranjem onog što je rečeno u Novoj Pazovi odnosno u Splitu prigodom osnivanja tih dviju stranaka. Tako komentator TV Zagreb Gradimir Agbaba kao »dokaz« za ustaško-fašističku usmjerenost HDZ uzima to, što je tamo rečeno da su »Beč, Budimpešta i Beograd izgrađeni suzama hrvatskog naroda«, i što HDZ »traži odgovor na pitanje zašto se je iz Bosne i Hercegovine iselilo sto tisuća Hrvata«! Znači li to da je ustaštvo i fašizam iznositi povijesne istine o pljački hrvatskog naroda od strane Austrije, Mađarske i Kraljevine Jugoslavije i tražiti odgovor zašto Hrvati napuštaju djedovska ognjišta i raseljavaju se po svim kontinentima?! O osobno sam pribivao osnivačkoj skupštini HDZ-a u hotel »Marjanu« 9. siječnja i taj skup sam doživio kao pravu erupciju rodoljublja i čovjekoljublja, bez trunke mržnje bilo prema kojem narodu, ali i spremnosti na obranu nacionalnog suvereniteta i časti hrvatskog naroda od svih Vukova koji zavijaju iz mraka mržnje.

No, izgleda da komentator TV Zagreb ne razlikuje mrak mržnje od svjetla istine, a za ljude koji ne razlikuju svjetlo od mraka kažemo da su sljepci. Tužno je što TV Zagreb postaje prenositelj te sljepoće na široke slojeve puka i tako stvara uvjete za nadiranje sila mraka koje nam prijetu novom katastrofom bratoubilaštva.

Znaju li oni koji danas partizanskog generala i narodnog heroja doktora Franju Tuđmana i pristaše HDZ proglašavaju ustašama i fašistima, da su time priznali da sada u Hrvatskoj postoji armija od sto tisuća registriranih ustaša, što je dovoljan razlog za uvođenje »posebnih mjera« u Hrvatskoj?! Isto tako bi to bio dovoljan razlog za raspisivanjem međunarodne potjernice i hajke protiv svih iseljenih Hrvata, koji se putem svojih iseljeničkih organizacija kolektivno učlanjuju u HDZ, na primjer Hrvatska bratska zajednica u SAD.

Ne želim reći, da su svi članovi HDZ anđeli i da njihovo djelovanje ne treba kritički prosuđivati. Zašto onda »Slobodna Dalmacija«, čiji su novinari bili nazočni na osnivačkoj skupštini HDZ-a u hotel »Marjanu« nije dala jedan objektivni prikaz tog skupa, pa da čitatelji sami ocjene zašto se zalaže Tuđman i njegova stranka, umjesto što nam servira tuđe komentare i saopćenja u kojim se iznose laži i podvale koje nikome ne koriste, a svima štete?

A što nam želi obnoviti Srpska narodna obnova Vuka Draškovića? O tome ne želim govoriti. Jedino molim Boga da od te »obnove« oslobodi Srbe i Hrvate.

Stipe Vuković,
Split

Igre — bez granica?

Sramotni medijski politički terorizam, plaćen novcem popljuvanog i opljačkanog naroda, doživio je svoj vrhunac u posljednje vrijeme najnovijim u nizu hajdučkih prepada na Hrvatsku demokratsku zajednicu, što je odgovor polupismenih moćnika na cjelokupno demokratsko oživljavanje Hrvatske.

Može li itko pri zdravim očima i ušima još vjerovati u slučajnosti: da je regresivnoj srbijskoj vladalačkoj klikli i domaćim izdajnicima kao slučajno došla baš kao naručena podvala s novom četničkom provokacijom u Pazovi baš uoči najavljena osnivačkog skupa HDZ u Splitu, da su najtvrdi bunkeri našega ropstva slučajno pod tom izlikom, a morbidnom manipulacijom izjednačavajući tu bradatu hidru (koja bi da se hrani tuđom krvlju i teritorijem) i one kojima ona kriči: Smrt! (jer svoje ne daju), pripremljeni smjesta navalili iz zasjede da zaglušnim fanfaronadama vrata vremena kada je antihrvatstvo bilo jedini i nezaobilazni politički kapital karijerizma a antidemokracija njegova svečana zakletva i jamstvo; da je slučajno za tu novu homogenizacijsku žrtvu izdvojen upravo onaj politički takmac protiv kojega spomenuti prijetvorni vuk u regularnim demokratskim uvjetima na izborima nema nikakvih izgleda? Je li se na bezbrojne i te kako opipljive četničke provokacije i otvorene zločine protiv hrvatske zemlje i naroda slučajno muklim mukom službeno »stoički« odsutjelo, prešutjelo i ušutkivalo, da bi se to bješnje i bezočnije jurišalo na izmišljeni (doista fenomen!) »nevidljivog, ali

baš zato najopasnijeg — hrvatskog nacionalizma« kako bi se stvorio alibi za kapitulantsku nagodbu (po tko zna koji već put) s plačnoagresivnim i militantnim velikosrpskim partijskim imperijalizmom?

Drugovi su u gotovo pedeset godina isključivog jednogovora već oдавно rekli sve što su imali, a posljedice njihovih postupaka, kojima su u potpunom sjaju najpreciznije razotkrili svoj politički program, osuđeni smo svi i te kako podnositi na vlastitoj koži: onaj kojemu se protive istina i stvarnost mora se služiti kleveotom, koji nema ni trunke vjerodostojnosti ni ugleda mora se poslužiti hajkom, koji gazi ljudska prava elektrificira pendrek da poveća »produktivnost« — sve u očajničkom pokušaju da silom od sebe odvрати odgovornost za pola stoljeća pustošenja materijalnih, moralnih, kulturnih, nacionalnih i općih ljudskih vrijednosti.

Diverzantskim proširivanjem ionako golemih ovlasti policije, oktroiranjem izbornoga sustava te traljaviim pokušajem da sve to, insceniranom aferom kojoj je svrha odvratiti pozornost javnosti od saborskih rabota, lakše proguraju u djelo, jasno su pokazali da, unatoč praznim riječima usiljenog optimizma, nemaju iluzija te ni najmanje ne vjeruju u podršku naroda kojega su svojeručno izmrcvarili i preko granice opstanka.

Premda bahati i skrbnički nastrojani prema tome narodu, oni su mu ujedno posredno iskazali i najveći kompliment kada su se prepalili njegova još uvijek zdrava razuma i pamćenja te neugasive volje za otporom. Da se nisu zato možda okrenuli od njega, te u prikupljanju

kakvih-takvih izbornih poena, a polazeći od uvjerenja da su svi Srbi u Hrvatskoj listom gotovo četnici, antihrvatskim pamfletiranjem žele na nizak i nedostojan način (po Hrvate i Srbe jednako štetan) za sebe rezervirati njihovu bespogovornu podršku, ali ih ujedno prijetecim insinuacijama zastrašujući štapom držati na distanci od Hrvatske, Demokracije i Zajedništva?

U očitoj panici zbog crne savjesti i crvenih ruku moćni su domaći sekuritashi namještanjem prijava igara opalili još jedan penal u vlastitu mrežu. Koliko ćemo još nametnutih produžetaka svi mi morati odigrati dok se napokon ne pomire s činjenicom da su utakmicu (svojom krivicom, uostalom) izgubili?

Marijan Tokić
Zagreb

Želim pridonijeti

Uz Pristupnicu u HDZ dajem ovim putem nekoliko osnovnih podataka o sebi, radi eventualne potrebe, a također želim navesti nekoliko pobude i motive koji su me vodili ka učlanjenju u Hrvatsku demokratsku zajednicu, kao i moje generalno određenje za demokraciju.

Rođen sam 12. rujna 1953. godine u Zagrebu. Studirao sam lingvistiku i filozofiju pri Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Imam dvanaest godina radnog staža. Bavim se poezijom, lingvističkim istraživanjima, multimedijalnim aktivnostima. Objavljivao u časopisima.

Član sam Socijaldemokratske zveze Slovenije (SDZS) od 6. veljače 1989. Odbora za varstvo človekovih pravic, iz Ljubljane (od lipnja 1988), Odbora za društveno zaštitu norosti, iz Ljubljane (od siječnja

1989). Nekih drugih »društveno-političkih« organizacija nisam član, niti sam i ranije bio. Iznimno sam periodički sudjelovao u radu raznih lingvističkih, etnoloških, astronomskih i sl. znanstvenih društava, odnosno ustanova.

Od početka pratim — koliko mi je dostupno iz dnevnog i tjednog tiska, a djelomice i drukčijih informatora — sve što se događa u svezi HDZ, ter jako priželjkujem i novih, neposrednijih obavijesti.

Pročitao sam »Bespuća« dr. Franje Tuđmana, knjigu koja me je oduševila svojom temeljitosti i znanstveno-filozofijskim promišljajima. Dugo očekivano i nezaobilazno štivo za razumijevanje svakolike političke povijesti i suvremenih događaja. Zahvaljujem gosp. Tuđmanu, ne samo u svoje, nego i u ime brojnih istomišljenika i čitatelja navedenog djela.

Osim toga, tek nedavno sam dobio fotokopirani primjerak Glasnika HDZ, br. 3 (rujan—listopad 1989), koji me je jako razveselio, pozitivno iznenadio i koji sam s guštom pročitao u dahu. Molio bih Uredništvo da mi pošalje (ako je moguće, ako ima!) sve dosadašnje biltene ili glasnike, kao i buduća izdanja.

Kao socijaldemokrat u slovenskoj stranki nalažim identičnost programa i zalaganja na obje strane (SDZS i HDZ). Glede podpune obaviještenosti, želio bih da mi pošaljete, izim gornjeg tiska — i Programsku deklaraciju HDZ, Statut i ine moguće dokumente.

Kao budući član Hrvatske demokratske zajednice želio bih aktivno sudjelovati, odnosno, surađivati u radu — u skladu sa svojim mogu-

ćnostima. Želim biti obaviješten o svim akcijama Stranke (među i-nim, u početku, oko osnovnih administrativno-organizacijskih obveza, prava i dužnosti).

Nudim literarnu suradnju (poezija, članci, istraživanja, ankete, etc.), kao i moguće djelovanje na drugim srodnim područjima. Intrigira me izborni sustav, ljudska i građanska prava, zakonodavstvo općenito, vjerska pitanja, kultura, poduzetništvo, marketing i sl.

Osnivačima, suradnicima, članovima HDZ želim puno uspjeha tijekom daljnje borbe za demokraciju i mijenjanje konzervativnih, dogmatskih odnosa u društvu, za boljitak hrvatskog naroda, kao i ostalih južnoslovenskih naroda, u cilju priključenja na civilizacijske tečevine suvremene Europe i svijeta.

Marijan Horvat
-Mileković — Zagreb

Imamo već grafite i majice

Velika mi je želja da postanem član Hrvatske demokratske zajednice jer to je ono o čemu sam razmišljao i čemu sam težio. Inače u mojoj općini živi veliki broj mojih istomišljenika (po mojoj slobodnoj procjeni preko 90 posto). Imam iskustva sa organizacijom bilo kakve organizacije (sport, muzika). Inače, ovdje je HDZ jako popularna. Već možete naći na grafite pa čak i majice sa znakom HDZ i vjerujem da ako uspostavimo kontakt ovdje nožete steći još veći broj poklonika i članova. Kolončno je i demokracija došla do naših vrata. Ja sam samo mogu reći da vam za tri mjeseca jamčim najmanje 500 novih

članova i to ni jednog mladeg od 18 ili starijeg od 35 godina. Živi bili pa vidjeli.

Ante Pavlović
Vitina

Nedostaje mi moj zavičaj

Živim u Zapadnoj Australiji više od dvadeset godina, teško rađajući i izgrađujući tuđu zemlju. Davno sam napustio našu dragu Domovinu. Mnogo je vode proteklo neretvanskom dolinom, ali čini mi se kao da je sve to jučer bilo. Vrijeme brzo prolazi a godine čine svoje. Ovdje sve imam, sve što se poželjati može, ali mi je ipak praznina u duši. Materijalna dobra čovjeku ništa ne znače ako mu nedostaje rodni zavičaj. Nijedna zemlja nije tako lijepa kao Lijepa naša. Nitko nema takva brda, rijeke i jezera, polja i doline. U dalekoj tudini ne osjećam miris vrućeske, kadulje i smilja.

Želim se vratiti doma, u rodni kraj, što prije osjetiti miris borovine što bura donosi s obalnih brda. Stalno pratim sve događaje u Domovini. Drago mi je što imate velik broj istomišljenika i članova kao što sam i sam. Vi niste zaboravili nas izvan Domovine. Ogranci su svugdje, na svim kontinentima gdje je kročila nogu hrvatska. Vjerujem da radite u veoma teškim uvjetima, jer svugdje vam podapinju nogu. Bez obzira na sve ostvarujete demokraciju. Prebrodite sve prepreke nek' sunce obasja naš hrvatski narod i sve one koji to žele. Podržavam vas i želim vam ostvarenje svih ciljeva koje ste sebi postavili.

S poštovanjem!

Zvonko Siljeg
Perth, Australija

Glasnik HDZ

Kao patak žabu

Nedavno sam dobio Glasnik HDZ koji me iz temelja obradovao jer vidim da još ima čestitih rodoljuba koji se svim svojim bićem bore za opstanak, samostalnost i dobrobit naše milie i drage Hrvatske domovine i našega potlačenoga i bespravnoga hrvatskoga naroda i svih naroda i narodnosti koji žive s nama zajedno i to u ovo krizno i burno doba kada je neprijatelj zijepljivo prema našoj domovini da je proguta kao patak žabu.

Zao mi je što se u našoj domovini pojavilo tako mnogo stranaka i to u doba kad trebamo najviše hrvatske sloge i kad bi trebali zajednički raditi kao prsti u ruci. Upravo se bojim da se ne bi ostvarila ona stara poslovice »Nesložna braća. Propala kuća.«

Čvrsto sam uvjeren da bi bilo najbolje da se sve strane slože u jednu stranku.

Jure Primorac

Podravska Slatina

Nekulturni vandali

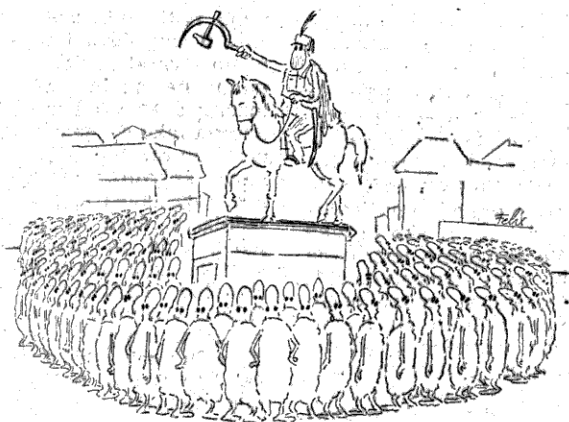
Slayni ban i veliki vojskovođa Josip Jelačić rodio se u Petrovaradinu u Ulici Matije Gubca broj 16. Tu je bila ploča s natpisom »JO-SIP JELAČIĆ ROĐEN 16. 8. 1801 — umro Zagreb 20. 5. 1859.«

Ta spomen-ploča skinuta je ne od općine Petrovaradin nego od strane općine Novi Sad. A gdje je onda to toliko razvikano samoupravljanje? Dakle, stranac ti dođe u kuću i naredi što ti je činiti i još hoće da to shvatiš kao gest dobre hrvatske volje. Čovjek takvih kvaliteta kao što ih je imao ban Jelačić bio bi cijenjen za sva

vremena u narodu iz kojega potiče. A ti strani kulturni vandali svoje spomenike po Fruškoj Gori proglasiše međunarodnim spomenicima kulture koje je država popravila o svom trošku da bi ih turisti gledali a ovaj naš spomenik kulture o banu i grofu Josipu Jelačiću strancima čini se ne treba ništa reći.

Poštujući duh »suprotne« politike srpskog tiranina, beogradski klubovi otvoreno prijete da će napuštati igrališta »ako ih se bude nacionalno vrijeđalo« (čitaj: ako im ne bude odgovarao rezultat). Nešto slično su već započeli igrači »Partizana« protiv vas u Kupu.

Svi oni znaju da utakmice mogu dobiti na

Lijep pozdrav uredništvu i čitateljima vrijednog Glasnika HDZ.

Pero Bošnjak
Petrovaradin

PS.

Apel za glasovanje svih Hrvata na budućim slobodnim izborima potpisali su svi osim nekih desničara koji sebe smatraju super Hrvatima.

Poruka plavim dečkima

Na početku drugog nogometnog prvenstva ove bizarne zemlje, stvoreni su svi uvjeti da ono postane samo eufemizam za građanski rat kojeg »junačine« iz Srbije već mjesecima najavljuju svim svojim unutarjugoslavenskim susjedima.

papiru, kojeg će im potpisati njihovi plaćenici u NSJ.

Upozoravam vas, plave dečke koji se još uvijek nazivate »Dinamom«, da ne nasjedate njihovim prijetnjama i zbog »političkog mira« ne gubite dobijena prvenstva, kao što vam se već toliko puta znalo dogoditi. Ukoliko primijetite da vas suci pljačkaju, da su ključne utakmice režirane, da se namjerno provociraju ekscese (poslije kojih se, po običaju, pravi krivci »razvodne« — za to, hvala Bogu, ima dovoljno plaćenih novinara i »funkcionara« — a ceh redovito plaćate vi), ukoliko shvatite da su izvanjski uvjeti takvi da prvenstvo nikako ne možete niti smijete dobiti: napustite ga!

Ostavite ih neka se kuhaju u vlastitom sosu. Vrijeme je da se taj cirkus jednom prekine. Radije ćemo igrati i hrvatsko-slovensko-bosanskohercegovačkoj ligi (kao što smo to činili i prije rata), nego da se do Sudnjeg dana damo, s oprostjenjem, zajebavati.

F. S.
Zagreb

I dalje prelijeću Zagreb

Zagrepcani ing. Slavoljub Penkala i Mihailo Mercep prvi su konstruktori odnosno inicijatori izgradnje aviona na području današnje Jugoslavije, a ing. Slavoljub Penkala i Edvard Rusjan prve i stoga povijesne letove avionom izveli su upravo u Zagrebu. Zbog povoljna geografskog položaja preko aerodroma »Zagreb« odvija se danas najveći dio domaćeg i međunarodnog zračnog prometa, na području SR Hrvatske nalazi se veći dio od ukupnog broja aerodroma u SFRJ i preko njih se odvija veliki dio domaćeg i međunarodnog zračnog prometa putnika; roba i usluga, u ukupnom broju stranih gostiju i prihoda od turizma SR Hrvatska je daleko na prvom mjestu u SFRJ, te prema broju iseljenika u prekomorskim zemljama i radnika na »privremenom« radu u inozemstvu koji svake godine domovinu posjećuju upravo zračnim prometom, SR Hrvatska je također uvjerljivo ispred svih u SFRJ!

No, unatoč bogatoj zrakoplovnoj tradiciji i u konkretnom primjeru značajnim komparativnim prednostima, u SR Hrvatskoj ne postoji putnička avionska kompanija?! Svi dosadašnji

pokušaji njena osnutka i ekonomski uspješnog rada propali su po gotovo istom scenariju, a uzroci su neuspjeha, uz objektivne i istina društveno veoma moćne, i pak biti pretežno subjektivne prirode. Kolonijalni mentalitet, intelektualna tromost te nedostatak ekonomskog poduzetništva i vizionarstva glavni su pak individualni i kolektivni subjektivni činitelji. U aktualnom intelektualnom i etičkom sistemu vrijednosti, a kojem je gotovo paradigmatička značajka činjenica da gradonačelnik uspješnost svog četvorogodišnjeg mandata potkrijepljuje brojem u gradu priređenih sportskih priredbi i prigodnih masovnih pučkih svečanosti, a ne realizacijom u civilizacijskim mjerilima relevantnih projekata, mala je vjerojatnost da Zagreb može izići iz provincijalnog statusa unosnog tržišta domaćim i stranim aviokompanijama i unatoč svim svojim, a prethodno navedenim, značajnim komparativnim prednostima i konkretnih potrebama u zračnom putničkom i robnom prometu. Čovjek je sve, zar ne?

Bartul Uvodić
Zagreb

»Četvrta Jugoslavija« i kriza zajedništva

Shvativši pogrešno obavijest Radija Split da će promocija knjige Slave-na Letice »Četvrta Jugoslavija«, biti javni a ne znanstveni skup, sasvim slučajno sam pribivao tom skupu (15. 1.) s kojeg iznosim svoje dojmove. Iako je taj skup bio posvećen Letičinoj knjizi, u raspravi je dominiralo pitanje: Kako prevladati sadašnju krizu jugoslavenskog zajedništva i ustrojiti to zajedništvo na novoj osnovi? Svi sudionici rasprave se slažu, da je glavni generator krize jugoslavenskog zajedništva od osnivanja Jugoslavije 1918. godine do naših dana bio nacionalni faktor. A ako je tako što zasigurno jest, onda bi nam znanstvenici i teoretičari trebali odgovoriti: Zašto su nacije, kao prirodna povijesna datost postale dezintegracioni čimbenik jugoslavenskog zajedništva? Kako na ovom skupu nismo dobili određen odgovor na to pitanje, pokušat ću ga sam potražiti.

Nacije su postale problem jugoslavenskog zajedništva stoga, što se od samog stvaranja zajed-

ničke države — Srba, Hrvata i Slovenaca pogrešno tretirao nacionalni fenomen. Naime, jugoslavensko zajedništvo se od samog njegovog ustrojstva nije shvaćalo kao oaza u kojoj je trebalo doći do punog procvata njihovih kulturnih i tradicijskih posebnosti što je utkano u njihovu naravnu težnju, nego se te posebnosti htjelo eliminirati, što je stvaralo prirodni otpor proti takovog zajedništva, posebno kod brojčano manjih naroda. I sada, umjesto da napravimo radikalni zaokret za 180 stupnjeva i počnemo stvarati uvjete za punu nacionalnu afirmaciju svakog od naših naroda tako da nam nacionalne raznolikosti postanu kohezioni čimbenik jugoslavenskog zajedništva, daju se prijedlozi da se zabrane stranke koje imaju nacionalna obilježja (dr Nikola Visković)!!! Time se na najgori mogući način nacionalni osjećaj kao realna potencijalna energija pretvara u eksploziv u samim temeljima jugoslavenskog zajedništva. Otud i tvrdnja dra Nikole Viskovića da je »liberalizam nespojiv s afirmacijom nacije«! Ako se ovome još doda činjenica da ni jedna politička stranka danas na tlu Jugoslavi-

je nema izgleda na uspjeh ako u svoj program ne uključi nacionalnu komponentu svoje sredine, onda je politički pluralizam u videnju dra Nikole Viskovića čista iluzija. Stoga predlažem da se održi znanstveni skup na kome bi se istražilo — Koliko je štete jugoslavenskom zajedništvu nanijela politika potiskivanja nacionalnih posebnosti naših naroda? Kad se to ustanova, onda će nacionalne posebnosti postati koheziona sila jugoslavenskog zajedništva, jer će doći do promjene u gledanju na naciju kao na viši oblik društvene zajednice koja se oblikovala kroz dugu povijest ljudskog roda. Samo priznavanjem i uvažavanjem nacionalnih posebnosti moguće je izgrađivati višenacionalne zajednice primjerene civilizacijskoj razini na pragu trećeg milenija. Toga su postali svjesni svi kulturni narodi Europe, kojima nacionalne posebnosti ne priječe stvaranje velike europske zajednice. Toga moramo postati svjesni i mi ako želimo biti sastavni dio zajednice europskih naroda kojima civilizacijski i kulturno pripadamo više od jednog milenija.

Stipe Vuković,
Split

Osnivač i izdavač: Hrvatska demokratska zajednica

Izdavački savjet: dr. Franjo Tuđman, prof. dr. Krešimir Balenović, prof. dr. Dalibor Brozović, Vladimir Šeks, Milivoj Slaviček, Josip Manolić

Uredništvo: Milovan Šibl (glavni urednik), Stjepan Tuđman (zamj. gl. urednika), Srećko Jurdana (urednik), Mate Kovačević (urednik), Ante Javor (grafički urednik), Srećko Puntarić i Mladen Bašić (karikature), Zvonimir Kuhtić (naslovna strana)

Adresa uredništva: HDZ — za Glasnik, Savska 16, 41000 Zagreb (tel; 041/426-910)

Tisak: »Zagrebačka tiskara« — Zagreb, Preradovićeve 21—23

